VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

XLIV. ÉVFOLYAM
108. SZÁM

ÁRA 2,20 FORINT

1987. V. 9.
SZOMBAT

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

545-911

Koszorúzások a győzelem napja alkalmából

Karl-Heinz Lugenheim, a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete és a nagykövetség munkatársai pénteken koszorút helyeztek el a német nép fasizmus alóli felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából a Szabadság téren a szovjet hősök emlékművén. Koszorúzási ünnepséget tartott az emlékműnél Csehszlovákia budapesti nagykövetsége is a győzelem napja és Csehszlovákia felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából. A hála és a megemlékezés virágait *Ondrej Durej* nagykövet és a nagykövetség munkatársai helyezték el. (MTI)

AZ MTA KÖZGYŰLÉSE

Megválasztották az 1987. évi rendes és levelező tagokat

A Magyar Tudományos Akadémia 1987. évi, sorrendben 147. közgyűlésének pénteki zárónapján — amelyen részt vett *Pál Lénárd*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára — *Berend T. Iván*, az Akadémia elnöke vitaindítójában összegezte a magyar tudósoknak az utóbbi időszakban elért eredményeit.

Bevezetőben arról szólt, hogy az MTA elnöksége tavaly megkezdte az egyetemek és a kutatóintézetek szorosabb kapcsolatának kimunkálását. Az elgondolás lényege: a két intézményhálózat önállóságának fenntartásával fokozatos és részleges integráció megvalósítása, a kutatóintézetek önálló bekapcsolódása a felsőoktatási tevékenységbe, és az egyetemi kutatók akadémiai intézeti kutatási lehetőségeinek bővítése. Egy év múltával már elmondható, hogy az időközben kormányzat által is támogatott program során hat kutatóintézet és egyetem között az 1986/87-es tanévben együttműködési megállapodás jött létre. A következő tanévtől a Marx Károly Közgazdaság-tudományi Egyetem és az Akadémia Közgazdaság-tudományi Intézete együttműködésével kihelyezett tanszék alakul az intézet kutatóiból.

A továbbiakban az akadémiai nagylexikon munkálatainak újrakezdéséről szólt. A 16 kötetre tervezett korszerű nagylexikon fontos társadalmi igényeket elégít ki, nemcsak követheti legjobb lexikoníró hagyományainkat, hanem az ezredvég tudományosságának szintjén foghatja össze és nyújthatja át az országnak a világról rendelkezésre álló ismereteket. Első két kötetének megjelenését 1990—1991-re tervezik. Az évente két-két kötettel gyarapodó sorozat kiadását az ország szellemi erőinek összefogásával 1998—1999-re fejezik be.

A Akadémia kiadói gondjait áttekintve kiemelte: a változatlan döntési mechanizmus, a megfelelő szelekció hiánya, a rendkívül kis példányszámú szakmunkák drága, magasnyomásos előállítása és a korszerű, gyors és olcsó, úgynevezett camera ready eljárások indokolatlan mellőzése az elmúlt években és a jelenben is újratermeli a kiadási munka válságtüneteit. Megengedhetetlen, hogy az Akadémia éppen a kiadási politikájában ne tudjon felülkerekedni e súlyos belső gyengeségeken — mutatott rá. Hozzátette: a következő beruházási prioritás a kiadó technikai korszerűsítése és fejlesztése kell hogy legyen.

Az Akadémia elnöke a továbbiakban utalt arra, hogy hazánkban a halandósági

(Folytatás a 2. oldalon)

A megyei béke-barátsági hónap nyitó rendezvénye

Május 8-án 17 órakor a Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei és hajdúszoboszlói városi bizottsága békenagygyűlést rendezett Hajdúszoboszlón, a művelődési központ nagytermében, amely egyúttal a béke-barátsági hónap megyei nyitórendezvénye volt.

Hodos András, a hajdúszoboszlói népfrontbizottság titkára köszöntötte a megjelenteket, köztük a megye és a város párt-, állami és társadalmi szervei, valamint az egyházak és a fegyveres testületek képviselőit, továbbá *I. G. Baljaszinszkijt*, a Szovjetunió debreceni főkonzulátusának főkonzulját. A magyar és a szovjet himnusz hangjai után *Szabó Bertalan* mondta el *Ady Endre Intés az őrzőkhöz* című versét, majd *Kardosné dr. Kaponyi Erzsébet*, az Országos Béketanács elnökségi tagja mondott ünnepi köszöntőt. A nagygyűlés szónoka egyebek között arról szólt, hogy immár 42 esztendeje őrizzük a békét. Felidézte a második világháború utolsó időszakának történelmi eseményeit, a nehezen várt szabadság kivívásának útját, s megemlékezett a győzelem napjáról is.

A békenagygyűlés résztvevői

Ezután *dr. Alberth Béláné*, a Hazafias Népfront megyei titkára békemozgalmi kitüntetéseket adott át. Az Országos Béketanács kitüntető jelvényét kapta *dr. Hollós János* kanonok, főiskolai tanár, görög katolikus lelkész, *Akai József*, az Esztári November 7. Termelőszövetkezet főkönyvelője és *Máté László*, a Kölcsey Művelődési Központ munkatársa.

Az Országos Béketanács emlékplakettjét a debreceni MÁV Nagyállomás kollektívája nyerte el.

Az Országos Béketanács emléklapját kapták: Münnich Ferenc szocialista brigád (Berettyóújfalu és Vidéke ÁFÉSZ), Táncsics ifjúsági szocialista brigád (Arany Bika Szálloda), a hajdúböszörményi 2. Számú Általános Iskola MSZBT-tagcsoportja, a püspökladányi Haladás ÁFÉSZ kollektívája, a hajdúszoboszlói városi béleggyűjtő kör, a Balmazújvárosi Vörös Csillag Termelőszövetkezet, Hódosi Albert tanár (Nádudvar), a Hajdúnánási Micsurin Termelőszövetkezet, a debreceni Ősz utcai óvoda és a Margit Téri I. Számú Általános Iskola (Debrecen).

A nagygyűlés a *Szózat* hangjaival ért véget, majd a résztvevők kultúrműsort tekintettek meg.

Országgyűlési delegáció látogatása

Az Országgyűlés egészségügyi és szociális bizottságának négytagú delegációja, *dr. Pesta Lászlónak*, a bizottság elnökének vezetésével május 8-án, pénteken látogatást tett a Debreceni Orvostudományi Egyetemen. A látogatásra az orvostudományi egyetemekkel történő kapcsolatfelvétel keretében került sor. A delegációt elkísérte *dr. Lukáts Jenő*, az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetője. A delegációt, továbbá *dr. Szilágyi Gábort*, a Hajdú-Bihar megyei képviselőcsoport elnökét *dr. Leövey András*, a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektora az egyetem társadalmi szervezeteinek vezetői és az egyetemi tanácsot képviselő professzorok társaságában fogadta. A megbeszélésen az egyetem oktató-nevelő, gyógyító-megelőző és tudományos munkája, valamint a gondok és megoldási lehetőségeik kerültek szóba. Az eszmecsere után a delegáció látogatást tett a 2. Számú Sebészeti Klinikán.

A TERVMÓDOSÍTÁSOK ELLENÉRE

Őszre elkészülhet a Kálvin téri üzletközpont

PÁRT- ÉS TANÁCSI VEZETŐK LÁTOGATÁSA AZ ÉPÍTKEZÉSEN

A debreceni kereskedelem és szolgáltatás bővítése érdekében a Kálvin téren több mint tizennyolcezer négyzetméter területet magába foglaló üzletközpont építése kezdődött meg 1983 decemberében. A városi tanács pénzügyi támogatásával, közreműködésével 28 állami szervezet és 34 magánszemély vesz részt a beruházásban, amely az eredeti terveknek megfelelően négy ütemben valósul meg. A létesítmény terveit a Keletterv készíti, a munka lebonyolítására a Debreceni Beruházási Vállalat, kivitelezésére a Hajdú Megyei Állami Építőipari Vállalat kapott megbízást.

A beruházás első ütemérő tájékozódtak május 8-án, pénteken délelőtt a megye és a város vezetői, köztük *dr. Ónosi László* és *Magyar József*, a megyei pártbizottság titkárai, *dr. Postás Sándor*, a debreceni városi pártbizottság első titkára, valamint *Tikász Elek* és *Tier László*, a debreceni városi tanács elnökhelyettesei.

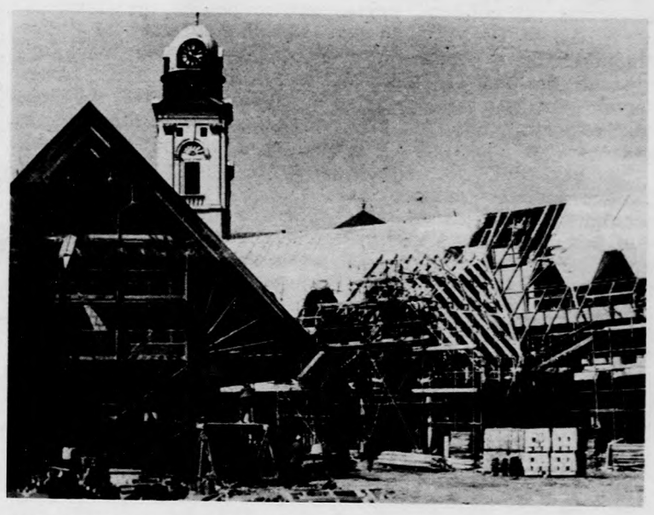

Az előzményekről és a beruházás menetéről Tikász Elek adott tájékoztatást, beszámolva többek közt a társ beruházókkal kötött szerződéseknek a többletköltségek miatt szükségessé vált módosításáról, valamint arról, hogy a hatvanöt garzonlakást szálloda, panzió céljára értékesítik. A lakásokat s a Kálvin téren megmaradó két műemlék épületet a Magyar Hitelbank vásárolta meg. Utóbbiakban, miután felújíttatja, a Hajdú-Bihar Megyei Vendéglátó Vállalattal együttműködve banki és vendéglátói üzlethelyiségeket fog működtetni.

A kivitelezői munkákról szólva *Csépes Sándor*, a Hajdú Megyei Állami Építőipari Vállalat vezérigazgató-helyettese elmondta, hogy az építésre szánt 165 millió forintból eddig mintegy 105 millió forintot használtak fel. A tervmódosítások miatt (a létesítmény egyes részei többször gazdát cseréltek, így a módosítások elkerülhetetlenek) nehéz lesz tartani az új, október végi határidőt, annál is inkább, mivel a vállalat kapacitáshiánnyal küzd több fontos szakmában is. A jelenlegi létszám mindemellett a jövő hét elején számottevően bővül. Hétfőtől több mint kétszázan dolgoznak folyamatosan az aprólékos, precíz munkát igénylő beruházáson.

A szóbeli tájékoztatók után az építkezés színhelyén ismerkedtek a vendégek az épülő üzletközponttal. Felvételeinken a Kálvin téri építkezés látható.

Ünnepi vöröskeresztes ülés

Pénteken délelőtt a Magyar Vöröskereszt Hajdú-Bihar Megyei Szervezete kibővített ünnepi ülést tartott Debrecenben, a Kiszöv Széchenyi utcai székházának tanácstermében. Az ülésen részt vett *dr. Szombati Béla*, a megyei pártbizottság osztályvezetője és *dr. Hegedűs Gábor* ezredes, megyei polgári védelmi törzsparancsnok.

Dr. Pinczés László, a Vöröskereszt megyei vezetőségének elnöke köszöntötte a megjelenteket, majd *Molnár Istvánné*, a megyei vezetőség tagja beszédében megemlékezett a vöröskeresztes világnapról, melynek jelszava: Az egészséges gyermekért. Ezt követően *Tarr Sándorné*, a Vöröskereszt megyei titkára és *dr. Pinczés László* jutalmakat adtak át.

Az ülés második részében a megyei vezetőségnek és a számvizsgáló bizottságnak a Magyar Vöröskereszt VI. kongresszusa óta végzett munkáját értékelték.

HÉTFŐN MAGYAR ÍRÁSBELI

Háromezer diák búcsúzik

Május 8-án mintegy háromezer diák fejezte be Hajdú-Biharban középiskolai tanulmányait. (A megye intézményeibe múlt év szeptemberében 1575 gimnazista és 1485 szakközépiskolás iratkozott be. Év végére nem volt számottevő lemorzsolódás.) Az utolsó nap — a hagyománynak megfelelően — mindenütt vidáman telt. Ilyenkor, a „gyerekkor utolsó hivatalos napján" humorral, vidámsággal vegyes meghatottsággal búcsúzkodnak a tizennyolc éves lányok, fiúk az alma matertől. Felidéződnek az együtt töltött esztendők örömei, gondjai, s ilyenkor alkalma nyílik annak is, hogy a tinédzserkor végét taposók kifejezzék hálájukat tanáraiknak, nevelőiknek.

Ma, szombaton és vasárnap ballagnak a negyedikes osztályok, még egyszer, utoljára végigjárják a szeretett vagy kevésbé szeretett intézmény termeit, helyiségeit. Hétfőn, 11-én komoly erőpróba várja őket. Ekkor kerül sor a magyar nyelv és irodalmi dolgozat megírására. Kedden íródnak a matematikadolgozatok, szerdán pedig — iskolatípusonként és szakáganként — egyéb feladatok várják a maturálókat. Azok, akiknek matematikából, biológiából, fizikából és kémiából főiskolai, egyetemi felvételin kell megfelelniük, közös írásbeli vizsgát tesznek. A megírt dolgozat egyszerre számít érettségi és felvételi vizsgának. A szóbeli megméretésre június 8-tól kezdődően kerül sor, s — a nappali tagozaton — június 17-ig le is zajlik. A levelező és az esti tagozaton ezek az események némi késést szenvednek. A vizsgák különösebb újítások, változtatások nélkül játszódnak le, lényeges módosításokat 1988-ban vezetnek majd be.

Losonczi Pál fogadta a spanyol szenátus elnökét

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke pénteken az Országházban fogadta *José Federico de Carvajalt*, a spanyol szenátus elnökét, aki *Sarlós Istvánnak*, az Országgyűlés elnökének meghívására hivatalos látogatáson tartózkodik hazánkban. A szívélyes légkörű megbeszélésen — amelyen részt vett Sarlós István és *Javier Rubio*, Spanyolország budapesti nagykövete — áttekintették a két ország, a két törvényhozó testület örvendetesen fejlődő kapcsolatait, s véleményt cseréltek a nemzetközi élet időszerű kérdéseiről.

José Federico de Carvajal átnyújtotta Losonczi Pálnak a spanyol szenátus aranyérmét. A spanyol felsőház elnöksége által csak államfőknek odaítélhető emlékplakettet az Elnöki Tanács elnöke a két ország közötti kapcsolatok fejlesztésében szerzett kimagasló érdemeiért kapta meg. (MTI)

José Federico de Carvajal átnyújtotta Losonczi Pálnak a spanyol szenátus aranyérmét

Fogadás

Ondrej Durej, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete hazája nemzeti ünnepe alkalmából pénteken fogadást adott a nagykövetségen.

A fogadáson részt vett *Havasi Ferenc*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja és *Berecz János*, az MSZMP Központi Bizottságának titkárai, *Katona Imre*, az Elnöki Tanács titkára, *Kárpáti Ferenc* vezérezredes, honvédelmi miniszter, *Somogyi László* építésügyi és városfejlesztési miniszter, *Veress Péter* külkereskedelmi miniszter, *Őszi István*, az MSZMP KB külügyi osztályának helyettes vezetője, *Barity Miklós* külügyminiszter-helyettes, valamint a politikai és társadalmi élet számos vezetője. Megjelent a diplomáciai képviseletek több vezetője és tagja is.

Üdvözlő távirat Csehszlovákia nemzeti ünnepe alkalmából

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára, *Losonczi Pál*, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke és *Lázár György*, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke Csehszlovákia nemzeti ünnepe alkalmából üdvözlő táviratot küldött *Gustáv Husáknak*, Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság elnökének és *Lubomír Strougalnak*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormánya elnökének.

Tisztelt Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, Minisztertanácsa és népünk nevében elvtársi üdvözletünket és őszinte jókívánságainkat küldjük Önöknek, a baráti Csehszlovákia népeinek hazájuk felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából.

Népünk ismeri és nagyra értékeli a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban folyó szocialista építőmunka eredményeit, a CSKP XVII. kongresszusa határozatainak valóra váltása érdekében tett erőfeszítéseket.

Megelégedésünkre szolgál, hogy közös céljainknak és érdekeinknek megfelelően országaink együttműködése évről évre erősödik, elősegítve a szocialista építőmunka feladatainak megoldását és népeink barátságának elmélyülését. Érdekeltek vagyunk abban, hogy e gyümölcsöző kapcsolatok a jövőben tovább szélesedjenek, fejlődjenek, és eredményesen járuljanak hozzá népeink boldogulásához, a szocialista közösség, a béke és a nemzetközi biztonság ügyének erősödéséhez.

Nemzeti ünnepük alkalmából kívánunk Önöknek és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság népeinek további sikereket szocialista céljaik megvalósításához és a világbékéért folytatott közös harcunkban.

•••

Csehszlovákia felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából *Sarlós István*, az országgyűlés elnöke táviratban üdvözölte *Alois Indrát*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság Szövetségi Gyűlésének elnökét. Az évforduló alkalmából táviratban üdvözölte csehszlovák partnerszervezeteit a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, az Országos Béketanács és a Magyar Nők Országos Tanácsa. (MTI)

A kanadai külügyminiszter pénteki programja

Joe Clark, Kanada külügyminisztere, aki — *Várkonyi Péter* külügyminiszter meghívására — hivatalos látogatáson tartózkodik Magyarországon, pénteki programját délelőtt a Külkereskedelmi Minisztériumban kezdte, ahol tárgyalást folytatott *Veress Péter* külkereskedelmi miniszterrel. A megbeszélésen részt vett *Nagy Lajos*, hazánk kanadai és *Robert L. Elliott*, Kanada magyarországi nagykövete is.

A két miniszter áttekintette a kétoldalú gazdasági kapcsolatok körében azokat a területeket, amelyeken tovább aktivizálható az együttműködés, illetve a kölcsönös részvétel a partnerország gazdaságában. Foglalkoztak a nemzetközi piacnak azokkal a kérdéseivel, köztük a mezőgazdasági exporttal, amelyek Magyarországot is érintik.

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke délben az országházi dolgozószobájában fogadta Kanada külügyminiszterét. A találkozón megállapították, hogy a Magyarország és Kanada közötti kapcsolatok jó példáját jelenthetik az eltérő társadalmi berendezkedésű és más-más elkötelezettségű országok együttműködésének s kapcsolataik további fejlesztésének nincs akadálya. Egyetértettek abban, hogy a kis országoknak is megvan a szerepük a kiegyensúlyozott nemzetközi légkör megteremtésében.

Lázár György, a Minisztertanács elnöke ugyancsak a nap folyamán fogadta a kanadai diplomácia vezetőjét. A Parlamentben megtartott találkozón eredményesnek minősítették a két ország közötti kapcsolatok alakulását, s véleményt cseréltek időszerű nemzetközi kérdésekről. Kölcsönös érdekként fejeződött ki, hogy továbblépjünk a gazdasági együttműködés javításában.

Mindkét országházi találkozón részt vett Várkonyi Péter külügyminiszter, *James H. Taylor* kanadai külügyminisztériumi államtitkár, valamint a két nagykövet, Robert L. Elliott és Nagy Lajos.

Szűrös Mátyás, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának titkára délután — a KB székházában — fogadta Joe Clarkot. A kétoldalú kapcsolatokban fontos állomásnak értékelték a kanadai külügyminiszter első magyarországi látogatását. Nemzetközi politikai kérdésekkel foglalkozva különös jelentőséget tulajdonítottak a leszerelésnek, megállapítva: a jelenlegi helyzet lehetővé és szükségessé is teszi az előrelépést, ehhez azonban tárgyalásokra, megfelelő politikai akaratra, kölcsönös erőfeszítésekre van szükség. Magyarországnak is, Kanadának is érdeke az egyenlő biztonság megteremtése, amelyet a fegyverzet lehető legalacsonyabb szintjén kell kialakítani.

A nap folyamán kétoldalú megbeszélést tartottak — ugyancsak az Országházban — a kanadai külügyminiszter kíséretében érkezett parlamenti képviselők a magyar Országgyűlés képviselőinek egy csoportjával a két ország törvényhozó testületének munkájáról.

Horn Gyula külügyminisztériumi államtitkár délután — a Külügyminisztériumban — fogadta kanadai kollégáját, James H. Taylort.

Joe Clark pénteki programja végén — a Hilton Szállodában — találkozott a magyar és a kanadai sajtó képviselőivel.

Ülést tartott a SZOT elnöksége

Pénteken *Gáspár Sándor* elnökletével ülést tartott a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége. Az ülésen részt vett *Csehák Judit* miniszterelnök-helyettes is.

Az elnökség tárgyalt az általános forgalmi adó és a személyi jövedelemadó elveiről, valamint a nyugdíjrendszer tervezett módosításáról.

Kitüntetett halászati szövetkezet

Múlt évi eredményes gazdálkodásának elismeréseként dicsérő oklevéllel tüntették ki a Hajdúszoboszlói Bocskai Halászati Termelőszövetkezetet. Az oklevelet május 8-án, pénteken bensőséges ünnepség keretében *Fő Lászlóó*, a megyei pártbizottság osztályvezető-helyettese adta át *dr. Sallai Lajosnak*, a termelőszövetkezet elnökének.

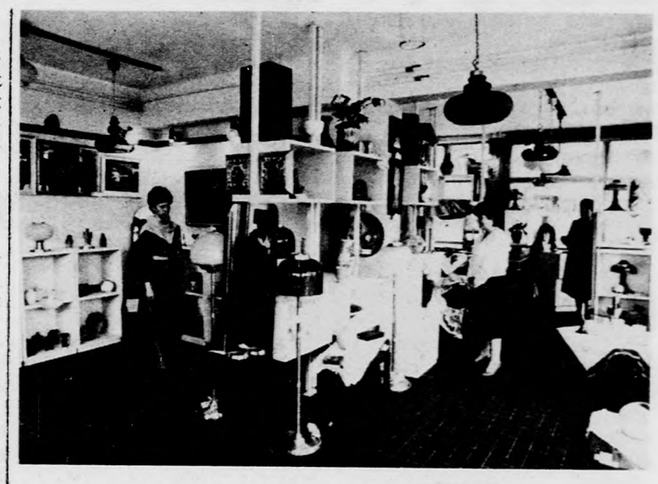

DEBRECEN GALÉRIA

Pénteken délelőtt új iparművészeti bolt nyílt a megyeszékhelyen. A Debreceni Építőipari és Tervező Vállalat az Idea Iparművészeti Vállalattal közösen a Darabos és a Hunyadi utca sarkán rendezett be színvonalas lakásdíszeket, lakberendezési tárgyakat, lakástextileket kínáló üzletet. Az Iparművészeti Vállalat bizományba adja az iparművészek által készített, zsúrizett munkákat, a DÉTV pedig a bolt üzemeltetését vállalta. A nyereségen a két cég osztozik.

A nyitáskor másfél milliós árukészlet várta a vásárlókat, akiknek nagyobb hányada feltehetően nem az alacsony jövedelműek közül kerül ki. A Debrecen Galéria elnevezésű üzlet akkor tölti majd be igazán feladatát, ha e sajátos profilban működő másik debreceni bolttal, a Medgyessy-teremmel egészséges versenyt folytat — nemcsak a választék, de az árak terén is.

Megválasztották az 1987. évi rendes és levelező tagokat

(Folytatás az 1. oldalról)

helyzet az elmúlt évtizedekben sajnos látványosan romlott. Ezzel kapcsolatban elmondotta a jelenlegi magyarországi helyzet tudományos igényű áttekintése alapján a bizottságok elkészítik azokat a javaslatokat, amelyek a kedvezőtlen halálozási helyzet megváltoztatására irányuló cselekvéshez alapot adhatnak.

Ezt követően *Láng István*, az Akadémia főtitkára tartotta meg beszámolóját.

Az elnöki és a főtitkári beszámolókat követően a közgyűlés szavazott az 1987. évi rendes és levelező tagok megválasztásáról. A szavazás eredményeként

a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választották:

Borzsák Istvánt, az ELTE Bölcsészettudományi Kara latin filológiai tanszékének tudományos tanácsadóját;

Herman Józsefet, az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatóját;

Makkai Lászlót, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos tanácsadóját;

Szigeti Józsefet, az ELTE I. számú filozófia tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Keszthelyi Lajost, a Szegedi Biológiai Központ Biofizikai Intézetének igazgatóját;

Lovas Istvánt, a Kossuth Lajos Tudományegyetem elméleti fizikai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Mezei Ferencet, az MTA Szilárdtest-fizikai Kutatóintézetének tudományos tanácsadóját;

Révész Pált, a Bécsi Műszaki Egyetem Statisztikai Intézete valószínűségszámítási tanszékének tanszékvezető professzorát;

Szemerédi Endrét, az MTA Matematikai Kutatóintézetének kutató-professzorát;

Szépfalusy Pétert, az ELTE szilárdtest-fizikai tanszékének egyetemi tanárát;

Pásztor Emilt, az Országos Idegsebészeti Tudományos Intézet főigazgatóját;

Romhányi Györgyöt, a Pécsi Orvostudományi Egyetem tudományos tanácsadóját;

Csibi Sándort, a Budapesti Műszaki Egyetem Híradás-technikai Elektronika Intézetének igazgatóját;

Benedek Pált, az ELTE Természettudományi Kara kémiai kibernetika laboratóriumának egyetemi tanárát;

Markó Lászlót, az MTA Műszaki-Kémiai Kutatóintézetének igazgatóját;

Jakucs Pált, a Kossuth Lajos Tudományegyetem ökológiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Keleti Tamást, az MTA Szegedi Biológiai Központja Enzimológiai Intézetének igazgatóját;

Salánki Jánost, az MTA Balatoni Limnológiai Kutatóintézetének igazgatóját;

Huszár Tibort, az ELTE Szociológiai Intézet és Továbbképző Központ igazgatóját;

Király Tibort, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara Bűnügyi Tudományok Intézetének igazgatóját;

Csikós-Nagy Bélát, az Iparpolitikai Tanács ügyvezető elnökét;

Czelnai Rudolfot, a Meteorológiai Világszervezet (Genf) főtitkárhelyettesét;

A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották:

Kéry Lászlót, az ELTE Bölcsészettudományi Karának egyetemi tanárát;

Kiefer Ferencet, az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatóhelyettesét;

Almási Miklóst, az ELTE Bölcsészettudományi Kara esztétikai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Niederhauser Emilt, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatóhelyettesét;

Ormos Márlát, a Janus Pannonius Tudományegyetem rektorát;

Pölöskei Ferencet, az ELTE Bölcsészettudományi Kara új- és legújabbkori történeti tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Gécseg Ferencet, a József Attila Tudományegyetem Bolyai Intézete számítástudományi tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Halász Gábort, az MTA Matematikai Kutatóintézetének osztályvezetőjét;

Sólyom Jenőt, az MTA Központi Fizikai Kutatóintézetének tudományos tanácsadóját;

Györffy Bélát, az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézetének igazgatóját;

Lomniczi Bélát, az MTA Állatorvos-tudományi kutatóintézetének tudományos tanácsadóját;

Gáti István, az Orvostovábbképző Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának igazgatóját;

Magyar Kálmánt, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszertudományi Kara Gyógyszerhatástani Intézetének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Páczelt István, a Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karának dékánját;

Reményi Károlyt, a Villamosenergia-ipari Kutatóintézet igazgatóhelyettesét;

Bartók Mihályt, a József Attila Tudományegyetem szerves kémiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Görög Sándort, a Kőbányai Gyógyszerárugyár Fizikai-Kémiai Laboratóriumának laboratóriumvezetőjét;

Hargittai Istvánt, az MTA szerkezeti kémiai tanszéki kutatócsoportjának vezetőjét;

Fekete Gábort, az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete növényökológiai osztályának vezetőjét;

Ferenczi Lajost, a József Attila Tudományegyetem mikrobiológiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát;

Teplán Istvánt, az MTA Központi Hivatala Természettudományi Főosztályának vezetőjét;

Venetianer Pált, az MTA Szegedi Biológiai Központja Biokémiai Intézetének igazgatóját;

Erdős Tibort, az MTA Közgazdaság-tudományi Intézetének tudományos osztályvezetőjét;

Mádl Ferencet, az ELTE Civilisztikai Tudományok Intézetének igazgatóját;

Kovács Ferencet, a Nehézipari Műszaki Egyetem rektorát;

Csáki Csabát, a Marx Károly Közgazdaság-tudományi Egyetem rektorát;

Demetrovics Jánost, az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetének főosztályvezetőjét és

Gyires Bélát, a Kossuth Lajos Tudományegyetem tudományos tanácsadóját.

Az MTA 1987. évi közgyűlése határozathozatallal fejezte be munkáját.

(Szél)vihar utáni csend?

Az Országos Meteorológiai Intézet prognózisa bevált csütörtökön. A tájékoztatásuk szerint a széllökések ereje Debrecenben és a megyében helyenként elérte a száz kilométeres óránkénti sebességet.

Az elemek csatája külön munkát adott néhány érintett vállalat, intézmény dolgozóinak. A Titász illetékese elmondta, hogy 9 középfeszültségű vezeték zavara mintegy 12 ezer fogyasztót kapcsolt ki ideiglenesen az áramellátásból. Elsősorban Újléta, Kokad, Álmosd, Bagamér, Vámospércs és Hajdúszovát községek lakói maradtak áram nélkül. A háromszorosára emelt technikai személyzet a hibákat folyamatosan elhárította.

Részlegesen közlekedtek a villamosok is Debrecenben. Délután fél öttől este kilenc óráig fakidőlések, vezetékszakadások nehezítették a folyamatos forgalmat.

A Jókai utca 18-as számú ház előtt a Tigáz szakemberei végeznek munkát néhány nap óta. Az ott lévő fa gyökereit a markológépük megsértette. Ez okozta azt, hogy az említett tölgy ráborult az ottlévő garázsokra. Sérülés szerencsére nem történt, de többszöri telefonbejelentés ellenére is, még pénteken reggel ott találták a kidőlni készülő fát az arra járók. Több figyelmet érdemelt volna a jelenség.

A postánál nem volt fennakadás. Csak a Nyíregyháza és Vásárosnamény közötti telefonvezetéket cibálta meg a szél, de a hibát hamar kijavították.

Legtöbb munkája a tűzoltóságnak akadt. A kidőlt, kicsavart fák a közlekedést nehezítették. A megyei tűzoltók — Szoboszlón a helyi önkéntesek — mindenütt segítettek. Motoros fűrészeikkel gyorsan feldarabolták az utakra, házak falaira került akadályokat.

Adottságok, tények, lehetőségek

ELNÖKI TÖPRENGÉSEK A LÉTAVÉRTESI ÚJ ÉLETBEN

Szép a táj — mondom Laczkó Józsefnek, a Létavértesi Új Élet Termelőszövetkezet elnökének, amikor a volt vértesi határban messzenézünk. Szép, hangulatos és változatos is.

Laczkó József bár rábólint, de megjegyzi: én más szempontok alapján nézem ezt a tájat.

S hogy milyen szempontok ezek? Az elnök nem rejti véka alá:

— A szántóterületünknek mintegy egyharmadát teszi ki ez a változatos, nyugtalan domborzatú, homokos talaj, amely a nyírségi tájegységhez tartozik. Ez nekünk igen sok gondot okoz, több oknál fogva is. Egyrészt azért, mivel a terület másik része egészen más jellegű talaj, így nyilván nem állhatunk be a technikai berendezéseinkkel, felszereléseinkkel erre a talajtípusra, hiszen a másik, a jobb rész a nagyobb. Másrészt ezeken a földeken nehéz a gazdálkodás, illetve nehéz a jó gazdálkodás. Be kell vallanom, hogy ez a föld — van belőle vagy 600 hektárnyi, gyakorlatilag ráfizetéses.

— De hát, ha ráfizetéses és ilyen gyenge minőségű a talaj, nem lenne érdemesebb esetleg valami más módon hasznosítani ezt a területet? — vetem közbe.

— Érdemesebb lenne, de lehetőségünk nincs rá. Ugyanis van egy földtörvény, s ennek értelmében nincs módunk művelési ág változtatásra. A szántóföld védelme törvény.

— Még ha ésszerűtlen, akkor is?

— Próbálkoztunk már, de nem ment. Pedig mi legszívesebben erdőt telepítenénk, vagy legelőt, mert képzelje csak el, hogy ez a hatszáz hektárnyi terület közel száz darabban van. Ezen aztán megszervezni a gépi művelést, egyáltalán a termelést, mondhatom, nagyobb gond, mint az egész többi együttvéve.

S aztán van egy másik nagy hátránya is ennek. Nevezetesen, az ilyen tájon rendkívül elszaporodnak a vadak, így a vadkár nálunk olykor óriási. Gyakorlatilag arról van szó, hogy a mi területünkön, a mi növényünket pusztítva nő, hízik a vad, aztán a vadásztársaság meg lövi, és a bevétel az övé. Nekünk marad a kár. De az aztán jó nagy és biztos.

A táj esztétikai, hangulati képe kezd az én szememben is változni, ha az elnök által elmondott összefüggésekre gondolok. Mert hát egy szövetkezetnek mégiscsak inkább a gazdaságosságra, a nyereségre, vagy a termelés színvonalára kell gondolnia, mint a látványra, tájbéli hangulati tényezőkre. S Laczkó József még folytatja:

— Azt sem értem — s nem vagyok ezzel egyedül —, hogy például azt a jó gondolatot, mely a közelmúltban született a kiemelten kezelendő megyékre vonatkozóan (az országban kb. hat ilyen megye van, ahol az adottságok általánosan kedvezőtlen volta miatt ők más elbírálás alá esnek, szabadabban bánhatnak földjeikkel, művelési ágakat szabadabban változtathatnak, más elbírálás alá esnek bizonyos támogatások megítélésekor stb.), elrontják azzal, hogy az adottsági megkülönböztetést a megyehatárhoz kötik. Szabolcs a kiemelten kezelendő megyék közé esik. A mi területünk említett egyharmada ugyanolyan nyírségi terület, mintha Szabolcsban lenne. De nemcsak a mienkről van szó, hozzánk hasonló helyzetben vannak még sokan mások is: gyakorlatilag az egész nyírségi rész, ami a mi megyénkben található. S ez összességében elég jelentős terület Hajdú-Biharban. De a megyehatár miatt nem tartozhatunk oda.

Az ésszerűség tehát azt diktálná, hogy ne a megyehatárok, hanem a tájjelleg határozza meg a hovatartozást. Ezt én már nagyon sokszor és sok helyen szóvá tettem — legutóbb a tsz-szövetség küldöttgyűlésén is —, de nem történik semmi. Ezt mi igen sérelmesnek találjuk.

* * *

A Létavértesi Új Élet ma a kedvezőtlen adottságú szövetkezetek közé tartozik, annak ellenére, hogy az említett nyírségi jellegű területükön túl a nagyobbik rész a jobb talajok közé tartozik.

— Valóban így kell fogalmaznunk: a jobb, vagy viszonylag jobb talajok közé tartozik. De ez is csupán azt jelenti, hogy az összaranykorona-értékünk 17,6, s azóta vagyunk a kedvezőtlen adottságúak között, amióta a határt 19 aranykoronára felemelték. Ez persze nem közömbös nekünk: ez a tény azt jelenti, hogy évenként 2—2,5 millió támogatást kapunk az államtól. Persze ez nemcsak segítséget jelent, némi kárpótlást. A magunk munkáját nekünk kell elvégezni, méghozzá úgy, hogy lépést tartsunk a kor követelményével is. Ez meg azt jelenti, hogy a gyenge földjeinkből eredő hátrányokat a jobb talajokon kell ellensúlyozni. Ezért aztán igyekszünk azokon a legeredményesebben gazdálkodni. S ez most — mármint az elmúlt évben — sikerült is oly módon, hogy rekordok születtek nálunk. Termésátlagokban is, meg nyereségben is.

— Mit jelentenek ezek a rekordok konkrétan?

— Például kukoricából a jó földjeinken 100 mázsás termésátlagot, de az átlagunk is 82 mázsa volt. S mindez közel 1000 hektár átlagban. A búza 60 mázsát hozott hektáronként. A nyereségünk az eddigi legtöbb, 13 millió forint. S hadd tegyem hozzá érzékeltetésként, hogy a szövetkezetünk 1980-ban veszteséges volt.

— Persze — folytatja az elnök — ezek a számok még önmagukban nem fejezik ki a valós helyzetet. Mert tudni kell például, hogy a jó területünkön sincs egyetlen olyan táblánk, amelyben ne lenne vízfolt. Szóval belvíz nehezíti a munkát még itt is, s ebből meg az következik, hogy amikor mi befejezzük például a kukoricavetést egy táblán, valójában még nem fejeztük be, mert a vízfoltos rész akkorra kerül olyan állapotba, hogy rá lehet menni. Tehát ott kezdjük újra az egészet. S ez így megy táblánként, vagyis kétszeri felvonulást, kétszeri szervezést, meg egy sor egyéb tennivalót jelent. S ez mind-mind drágítja a termelést.

Éppen ezért van nagy jelentősége a meliorációnak nálunk. Ez a szövetkezetünk egyik nagy vállalkozása, mintegy 10 millió forint értékű munkáról van szó. Viszont nem hagyhatom itt sem szó nélkül azt, amit sérelmesnek találunk. Arról van szó ugyanis, hogy mi nem élvezhetjük a térségi melioráció előnyeit, mivelhogy nem esünk bele a térségi meliorációba. Ezen túlmenően az egy évvel ezelőtti döntésünk óta 10 százalékkal csökkent az állami szubvenció, mely termelőszövetkezetünket megilletné, azon egyszerű — és egyébként örvendetes — oknál fogva, hogy az állományi létszámunkra számított bruttó jövedelmünk alapján egy magasabb sávba kerültünk. Vagyis, mi nagy erőfeszítések árán növeltük az egy főre jutó bruttó jövedelmet — s ez a célunk, meg a népgazdaság célja is az, hogy ezt tegyük, viszont ezáltal hátrányos helyzetbe kerültünk. Végső soron ebből a szempontból jobban jártunk volna — s arra lettünk volna ösztönözve —, hogy ne növeljük a bruttó jövedelmet. Egyszerűen nem értjük e szabályozásnak, ösztönzésnek a logikáját.

Ettől függetlenül persze belevágtunk a meliorációba, mert tudjuk, hogy erre szükségünk van, éppen azért, mert — mint említettem — szinte minden táblánkban található vizes folt. Ezt csakis a melioráció szüntetheti meg. Azt is el kell mondanom, hogy a megyei tanács illetékeseitől meszszemenő támogatást kapunk, persze az ő szűk lehetőségeiken belül. De ilyen esetben minden segítség, támogatás jól jön.

* * *

Létavértesi beszélgetésünk tehát ismét azt bizonyítja: a gondok nem csökkennek, még akkor sem, ha a gazdálkodás színvonala évről évre jobb. Sőt talán ezzel együtt, ezzel párhuzamosan nőnek is. Az elnök szerint meg lehet kockáztatni, hogy nem is csak párhuzamosan, hanem annál nagyobb mértékben.

S ezzel kell szembenézni. Mert ahhoz, hogy jó eredmények legyenek, ma már sok mindent kell a legmagasabb fokon megvalósítani, például a talajerő-visszapótlást. Az Új Életben ezt is a lehető legkorszerűbb formában alkalmazzák: tavaly megindult náluk is a folyékonyműtrágya-gyártás, illetve ennek alkalmazása, amely a legkorszerűbb, legtakarékosabb és leggazdaságosabb módszer jelenleg. De ez sem egyszerű, ha egy kicsit mélyebbre nézünk.

— Tápanyag-visszapótlásban eljutottunk az ökológiai határig — mondja az elnök. — Ez azt jelenti, hogy egy hektár szántóra átlagosan 414 kilogramm vegyes hatóanyagot használunk, ami viszont a mai árakon számolva 3500 forintos műtrágyaköltségnek felel meg. Ez ma csaknem egy tonna szemes termény állami felvásárlási ára! De nem jobb a helyzet a növényvédő szernél sem. Tavaly egy hektár szántóra mi 1550 forint értékű anyagot használtunk fel, de ha ehhez hozzászámítjuk a februári csendes áremelést, akkor idén ez is eléri a 2000 forintot.

A folyékony műtrágyázásnak ismert előnyei vannak, ezért is szánta rá magát a szövetkezet a mintegy 4,5 milliós beruházásra, a folyékonyműtrágya-gyártásra. Már az év őszén beüzemelték, de a valódi kipróbálás idén fog megtörténni.

Szóval van min töprengeni manapság tsz-elnökeinknek. Ahogy Laczkó József mondja már-már öniróniával, ő például este lefekvés előtt odakészít a keze ügyébe papírt és ceruzát, hogy a menetrendszerű éjközepi ébredés után a töprengések árán született hasznosíthatónak vélt gondolatokat följegyezze. Tehát még éjszaka is csak a munka, csak a töprengés, csak a kalkuláció!

— S tudom, hogy ezzel nem vagyok egyedül — mondja az elnök. — Még a mi tészünkön belül sem. Mert sok-sok munkatársam dolgozik szabad időben, dolgozik késő este, kora reggeltől. Szombat—vasárnap nincs nálunk munka nélkül, meg húsvét, meg május 1. sem. Csakis így, csakis ilyen tagsággal és segítőkkel lehet eredményt elérni. Csakhogy ez mégiscsak nagy ár. A mi adottságaink közepette pedig még inkább meg kell dolgozni minden apró sikerért, minden többlettermésért.

De hát végső soron ez így van rendjén: itt élünk. Itt kell tehát dolgoznunk is, a lehető legjobban mindannyiunknak.

Boda László

Mi történt a béke napján?

„Mi, alulírottak, akik a német hadsereg főparancsnoksága nevében járunk el, kifejezzük, hogy az összes földi, tengeri, légierőink, amelyek jelenleg német parancsnokság alatt állanak, feltétel nélkül megadják magukat a Vörös Hadsereg főparancsnokságának és egyidejűleg a szövetséges expedíciós erők főparancsnokságának."

Kelt: 1945. május 9-én, még pirkadat előtt. Ez történt tehát a béke születésnapján, s talán elég, ha annyit teszünk hozzá, Debrecenben ötvenezer ember ünnepelte együtt a fasizmus fölött aratott győzelem várva várt napját. S ünnepeljük immár negyvenkét éve minden esztendőben. Mindig azzal az érzéssel, hogy a béke az emberiségnek lehetséges legnagyobb kincse, de az erzést mindig formálják, színezik az adott időpont eseményei. Másfajta aggodalmak, más vágyak, remények töltik el a szíveket szinte minden esztendőben, s mások a megnyilvánulás formái is. Tallózzunk egy kicsit a negyvenkét év történelmében, egy-egy pillantást vetve rá. mikor mi foglalkoztatott bennünket és a világot legjobban a béke napján.

Egy évvel a fegyverletétel után a világ szeme — a mienk különösen — Párizsra irányult. Itt ülésezett a külügyminiszterek tanácsa, a téma a békeszerződés előkészítése volt. A fasiszta Németország mellett legtovább kitartó hazánk kétségekkel és csekélyke reménnyel várhatta a fejleményeket. 1947 májusában már csak a békeszerződés ratifikálása volt hátra, de a háború számunkra még mindig nem vált elfeledhetővé. Rákosi Mátyás Angyalföldön mondott beszédében is csak megalapozott reményének adhatott hangot: hamarosan hazatérhetnek az utolsó hadifogolycsoportok is. Apák, fiúk, testvérek, vőlegények, mindannyiukat nagyon várták...

De még egy év múlva is érkeztek a hadifogolyvonatok. A győzelem harmadik évfordulóján ezerötszázhetvenöten szállhattak le a debreceni Nagyállomáson, évek múltán először lépve hazai földre. S ezen a napon történelemformáló eseményre érkeztek. „Két ünnep egy napon" hirdette a Néplap cikkének címe, a másik ünnep a két munkáspárt Hajdú megyei egyesülési konferenciája volt, amelyet néhány nap múlva követett a kongresszus, programjába véve a szocializmus építését.

A világ is forrongott, változott az évek alatt: 1949 tavaszán a Föld legnagyobb államában érlelődött a döntő fordulat, az újságok a győzelem napján arról adhattak hírt, hogy Nancsong elfoglalásával egész Észak-Kína felszabadult. Közben azonban már újból vasmarokkal szorított, ha nem is a háború, de annak lehetősége. Hidegháború — akkor kezdtük megtanulni ezt a kifejezést, benne érezve a jeges rémületet, az atombomba fenyegetését. És ekkor született a békeharc kifejezés is, utólag nézve úgy tűnik, mindent annak vetettünk alá. Csak egy cím az 1950. május 9-i újságból: „A Kefegyár békebizottságának tagjai az üzem dolgozóival együtt a termelés fokozásával válaszolnak az imperialistáknak."

És aztán Korea. A helyi, de konkrét háború ténye nem engedte, hogy a világ elfelejtse a borzalmakat, pedig már talán hajlottunk volna rá. Akik 1951 májusában Hajdúszováton békeagitációs kiállítást rendeztek, már szükségesnek érezték, hogy emlékeket is idézzenek, korábban ez még fölöslegesnek tűnhetett. De a hidegháború — az általa is diktáltan túlméretezett ipari beruházások révén — beleszólt az élet leghétköznapibb szférájába is: akkor májusban újból bevezették hazánkban a húsjegyet. Hetente fejenként húsz dekára jogosított. Nem sokat változott a helyzet 1952-re sem. Koreából érkező hírek töltöttek meg hasábokat az újságokban, amelyekben alig van cím a béke szó nélkül. „A begyűjtési terv teljesítése a béke és a jólét biztosítását jelenti." „Jó növényápolással harcban a békéért." — olvashatjuk egyetlen oldalon, a győzelem napi vezércikkben pedig ilyen mondatokat: „Mit tettél ma a békéért? Ez a kérdés az, amelyre mindennap felelni kell." És az 1953-as országgyűlési választásokat is a békeharc jegyében szervezték.

1954-ben egy kicsikét vékonyodni látszott a világot borító jégréteg. Dien Bien Phunál — mond-e vajon ez a név a fiataloknak valamit? — győzelmet arattak a vietnami népi erők a franciák fölött, s Genfben összeült a külügyminiszterek értekezlete, hogy az indokínai problémák rendezéséről tárgyaljon. És a viszonyok normalizálásának első lépéseként felvettük a kereskedelmi kapcsolatokat Jugoszláviával. De a Néplap 1955. május 9-i vezércikke még mindig a hidegháborús félelem hangjain íródott. Hogy a békeakarat mekkora volt népünkben, bizonyíthatja az a 7 146 800 aláírás, amit az Országos Béketanács gyűjtött és nyújtott át a győzelem napján az Elnöki Tanácsnak. Hazánk küldöttsége pedig már útnak indult a lengyel fővárosba, hogy a béke egyensúlyát biztosító Varsói Szerződés alapító okmányát aláírja.

Olvadás — Ilja Ehrenburg regényének címe volt ez, és szimbolikussá vált 1956-ban. Egy tucatnyi év után ekkor írhatott a Néplap vezércikkének szerzője ilyen mondatokat: „Szilárd meggyőződésünk, hogy a nagyhatalmak ezúttal ismét egyesíthetik erőfeszítéseiket, és az emberiség létérdekeinek megfelelően kiküszöbölik azokat a tényezőket, amelyek megnehezítik a nemzetközi helyzet feszültségeinek enyhítését és a szilárd béke megteremtését. Ilyen együttműködés lehetséges, ezt a tanulságot kell leszűrnünk a fasiszták felett aratott nagyszerű győzelem évfordulóján." Az ország másik szélén, az osztrák határ mentén pedig kezdték felszedni a műszaki zárat.

1957. május 9-én összeült az országgyűlés. Akkor szinte senki sem beszélt az évfordulóról — belső békénk megteremtése volt a feladat. Baráti országok is segítettek gazdaságunk helyreállításában, a Kínai Népköztársaságtól is kaptunk 100 millió rubelt, a kínai küldöttség Debrecenbe is ellátogatott. Nyikita Hruscsov pedig egy beszédében így nyilatkozott: „nagyon óhajtjuk az Egyesült Államokkal való beszélgetést."

Az erre való készülődésnek több fázisa volt. 1959-ben Genfben a négy nagyhatalom külügyminisztere találkozott, hogy a még mindig rendezetlen német kérdésről tárgyaljanak. És 1960. május első napjáig abban a hitben élt a világ, hogy létrejön a csúcstalálkozó a fasizmus feletti győzelem tizenötödik évfordulója alkalmából. A Szovjetunió fölött lelőtt amerikai kémrepülő — Powers pilóta U—2-se — vált akadályává a jelentős fordulattal biztató eseménynek.

Az évek teltek, időben egyre közelebbiek, emlékeinkben frissebben élők következtek. Ma sorra véve, mi történt húsz-huszonöt évvel ezelőtt május 9-én, sok mindent talán természetesnek, sőt jelentéktelennek érzünk. Akkor azért nem egészen úgy volt. 1961-ben tudtuk, nagy dolog, hogy Magyarországon egyszerre két nemzetközi tanácskozást is tartanak: a lehető legbékésebb kérdésekről: a korszerű hajóépítésről és a munkaegészségügyről. Az Elnöki Tanács elnökének, Dobi Istvánnak Lenin-békedíját is egy kicsit sajátunknak éreztük 1962-ben, és a kapuk feltárásának, hogy egyre több magas rangú külföldi vendég, delegáció érkezett hazánkba más napokon is, május 9-én is.

Amit soha egyetlen napig sem tudtunk természetesnek tekinteni, sem gondolatainkból száműzni, az a vietnami háború volt. Sok éven át figyelmeztető jelként szerepelt minden békegyűlésen elhangzott beszédben, ünnepi cikkben. 1975-ig kellett várni, hogy éppen a mi békénk születésnapján olvashassuk a hírt: Saigon új neve Ho Si Minh város lett. S ugyanakkor kezdődött egy atomsorompó-konferencia Genfben, mintegy biztatásként, szabad reménlünk, hogy egyszer talán felhőtlen békében is élhetünk.

Az évek teltek — a győzelem harmincötödik évfordulójának napján a megemlékező vezércikk mellett kiváló vállalatok kitüntetéseiről szólnak a tudósítások a lap első oldalán. A negyvenedik évfordulón a választási készülődés jelentette a legnagyobb eseményt, a szocialista demokrácia érzékelhető meglétéről szóltunk a legtöbbet. Hogy a vállalati ünnepségek, választási gyűlések szónokai hangsúlyozták-e a béke jelentőségét? Minden bizonnyal. De talán csak utalva rá. Hiszen hogy a béke a gazdasági eredményekkel, demokratizmussal a dolgok mélyén — lehetőségként és eredményként egyaránt — szorosan összefügg, azt ma, a negyvenkettedik évfordulón fölösleges bizonygatni.

Nagy Zsuzsa

TŰZ VAN!

„Magasra csaptak mögötte a lángok, forrón világították be az udvart, és széles pászmákban ugrált a visszfény a közeli háztetőkön. Szótlanul és megzavarodva szaladgáltak az udvaron a gyerekek, a készáruraktárnál a tűzfénytől felismerhetetlenné vált figurák ugráltak és kiabáltak, mintha rituális táncot járnának a tűz körül. Ott az volt a rettentő, hogy a nekibőszült lángnyelvek ki-kicsaptak a tető alól, és valóban arra kényszerítették az embereket, hogy — mint a cséplőtáncban — hol előre, hol hátra lépjenek."

Ezek a mondatok Valentyin Raszputyin Tűz van! című regényéből származnak. Kárt, tragédiát okozó zabolátlan lángok azonban nemcsak a szibériai falucskában lobbannak, hanem mifelénk is. Egyre gyakrabban. A számok, adatok tanúsága szerint is.

Veszélyes vasaló

Hajdú-Bihar megyében 1985-ben 595 tűzeset volt, 1986-ban 682. Ez év első három hónapjában a tűzesetek száma meghaladta a kétszázat, ha így folytatódik, év végére nyolcszázon is felül lehet. Vajon folytatódik-e? Pontos választ adni nemigen lehet. *Bodolai Istvántól*, a tűzoltóság megyei parancsnokától is csak azt kérdezhettem: van-e szezonja a tűznek?

— Manapság már nincs. Régebben jellemző volt, hogy a legtöbb tűzeset a nyári hónapokban fordult elő, a szárazság játszott benne szerepet. Az utóbbi években viszont egyértelműen a lakástüzek jelentik a legtöbb gondot, többségükben nem is a fűtés miatt, így hát lényegében mindegy, melyik évszakról van szó.

Nézzük ismét az adatokat a lakásokra korlátozva. 1986-ban 367 esethez kellett a tűzoltóknak száguldani. Öt év alatt 1800 lakástűz volt, hatvanhatan meghaltak, százheten súlyosan sérültek a tűz következtében s az anyagi kár huszonhétmillió forint volt. Hogy ez mennyiben jelent emelkedést, bizonyíthatja, hogy 1977 és 1981 között lakóházban mindössze ötszázhatvanszor keletkezett tűz. Az adatokat egybevetve az is kiderül, hogy a lakástüzek szaporodása meghaladja a lakásépítések ütemét. Mélyen elgondolkodtató tény. És hozzátartozik, hogy ez év első negyedévében 125 lakásban lobbant rossz szándékú tűz, ha a tendencia változatlan marad, egy év alatt elérhetjük a korábbi ötéves szintet. Szomorú rekord lenne.

Tűz azonban magától, különösen lakásban, a legritkábban keletkezhet. Az okot természetesen mindig vizsgálják, de a tűzoltók, amikor a piros kocsikkal rohannak valamelyik lakótelepre, majdhogynem előre tudhatják, mit fognak majd a jegyzőkönyvbe írni, hiszen a lehetséges okok köre elég szűk. Elektromos készülék, ágyban dohányzás, gyerekek kezébe jutott gyufa. Feledékenység és felelőtlenség. Hiszen mi másnak lehetne minősíteni annak a mondásnak az eredetét, mely szerint „a tűzoltóság legfőbb ellensége a vasaló"? Csak egy inget kell még a reggeli rohanás közben kivasalni, hála istennek ez is megvan... Még jó, ha a véletlenül otthon lévő szomszédok időben észreveszik az ajtó résén szivárgó füstöt.

A legtöbb lakástűz a bérházakban, s főként a lakótelepeken támad. S ebben sajnos leginkább a fegyelmezetlenség játszik főszerepet, az előírások be nem tartása.

Ezer esetben jelentéktelen

— Az állampolgári fegyelemmel általában sok baj van — mondja a parancsnok —, nem csodálkozhatunk hát, hogy ugyanezt tapasztaljuk a tűzvédelem terén is. Az emberek hajlamosak rá, hogy amíg baj nincs, fölöslegesnek tekintsék az előírásokat, szabályokat. Hiába van meghatározva, hogy a bérházak pincéjében mit szabad tárolni, levisznek mindent. Sajnos nem ritkán gázpalackot is. Tavaly Debrecenben a Hajdú János utcán robbant fel egy pincében tárolt gázpalack. Földszintesnél magasabb panel épületbe egyszerűen bevinni is tilos, az alacsonyabba is, ha van vezetékes gáz benne. Isten tudja, miért ragaszkodnak hozzá a lakók. Legfeljebb nagyon ritkán élvezhetik valamelyik előnyét, ami semmiképpen sem áll arányban a veszély nagyságával. Hiszen nem véletlen, hogy a legújabb szabályok szerint magas házban már vezetékes gáz sem lehet, a Tócóskertben nincs is.

Könnyen gyulladó, sőt robbanásra kész anyag mindannyiunk lakásában bőségesen akad. Műanyag holmik, vegyszerek, nincs olyan háztartás, amelyben ne lenne belőlük. Vigyázunk-e rájuk úgy, ahogy kellene? Biztosak vagyunk benne, hogy minden általunk használt elektromos készülék teljesen biztonságos állapotban van? Nem serceg a villanykapcsoló, nincs elkopva a hajszárító zsinórjának szigetelése? Apróságok. Ezer esetben jelentéktelenek, csak aztán jön az ezeregyedik...

És akkor a legfontosabb kérdés, emberéletben, testi épségben történt-e kár. Ha igen, az anyagiak jelentősége eltörpül. Pedig azok is számítanak. Nem ritkán egy egész élet munkája, gürcölése, lemondásai hamvadnak el. Fizet a biztosító. Valóban fizet, bár nagyobb összeg esetén nem fenntartás nélkül, hanem vizsgálva az okot is. De hát meg lehet-e fizetni mindent? Hol van olyan áruház, amiben megvásárolhatjuk a szívünkhöz nőtt berendezési tárgyakat, az emlékeinket? És hogyan, hol vészelhetjük át az időt, amíg újból felépül, rendben lesz az otthon?

A tárgyaknak, anyagi javaknak valahogy kisebb a jelentősége napjainkban. Nem féltjük, őrizzük őket olyan gonddal, mint nagyanyáink tették. Ha elvész, tönkremegy, lesz majd helyette másik. Egyfajta bizalom, biztonság jele ez — de csak bizonyos fokig! Onnantól kezdve könnyelműség, felelőtlenség, amit aligha engedhetünk meg magunknak. Még akkor sem, ha tudjuk, baj esetén a tűzoltóság gyorsan érkezik, rájuk mindig számíthatunk, megteszik, ami tőlük telik.

Kétségtelen, nemcsak a szabályok írják elő, valójában is úgy van, hogy a riasztástól számított hatvan másodpercen belül útnak indulnak a szirénázó autók. Ha a közlekedésben részt vevő többi autós tiszteletben tartja előjogukat, „zöld úton" száguldhatnak a helyszínre. Csak éppen munkához látni nem tudnak minden esetben.

A lakótelepek építésénél előírásszerűen gondolnak mindig a tűzoltókra is. KRESZ-tábla védi azt a területet a bérházak oldalánál, amit senki másnak, soha sem lenne szabad elfoglalni, hogy a tűzoltókocsik bármikor odaállhassanak. De oly gyakran kell azt hinni, egyes gépkocsitulajdonosok annak idején nem jól készültek fel a vizsgára. Pedig nemcsak hogy a tűzcsapok ott érhetők el legkönnyebben, de a lakótelepeken a házaknak ezen az oldalán egy szinttel magasabban van az úttest, mint a másikon, a garázssornál. S egyáltalán nem mindegy — a biztonságos mentés szempontjából! — milyen magasságba kell nyújtózni a létráknak, vizet nyomni a fecskendőknek...

Pénztárcánk bánja

Ám ha minden rendben, zökkenő nélkül megy a mentésnél, talán a kár sem nagy, a biztosító is fizet, ne gondoljuk, hogy akkor nem kerül pénzbe a tűz eloltása. Egy korszerű tűzoltókocsi nyolcmillió forint, a biztonság okáért mindig kettőnek kell sietni a helyszínre. Hogy maga az út mennyibe kerül? Erre vonatkozóan azok az összegek mondhatnak valamit, amit a tűzoltóság a más célra kölcsönzött felszerelésért kérhet hivatalosan. (Mivel ez a „cég" nem nyereségérdekelt vállalat, így ilyen esetekben csak a kiszámított önköltséget számítják fel.) Ez pedig fecskendős gépjármű esetén kilométerenként 45 forint, létrás kocsinál 90. Tessék arra gondolni, mennyibe kerül egy Lada kilométere, és ahhoz viszonyítani! A fecskendő működése óránként több mint háromezer forintba kerül, a létrás járműé négyezerötszázba. S azt hiszem, akkor még a vízdíjat nem is számoltuk, pedig a csapból folyó víz sem isten ajándéka. A hozzáértő tűzoltók sem születnek, kiképzésük, munkájuk is terheli az állam kasszáját.

Azt pedig, úgy hiszem, egyre kevésbé kell bizonygatni, az állam kasszája a mi pénztárcánk. (Igaz, mostanáig nem nagyon voltunk tudatában annak, hogy adófizető polgárok vagyunk valamennyien, a jövőben valószínűleg több szó esik majd erről is.) Nem vitás, a biztonságunkat magunknak kell megfizetnünk, ha közvetett formában is. És az sem kétséges, a tűzoltóság költségkeretével nem lehet úgy takarékoskodni, hogy azt mondjuk, vizsgálják felül, melyik hívásra sietnek elhárítani a bajt, melyiket tekintik „gazdaságtalan"-nak. Nekik mindig menni kell. Még akkor is, ha jól tudják, a hívások közül havonta öt-hat csak vaklárma, nincs rá mód, hogy kiszűrjék, melyik lehet az.

A tűzvédelemnek egyetlen bevált módja van, a megelőzés. S mivel a tűzesetek száma nemcsak megyénkben, hanem országosan is növekvő tendenciát mutat, a Minisztertanács ez év márciusában úgy döntött, jogszabályok szigorításával is megpróbálják növelni az emberi felelősségérzetet. Várhatóan még ez évben megszületik az új jogszabály, amely lehetővé teszi tűzvédelmi bírság kiszabását — hasonlóképpen a környezetvédelmihez —, intézkedik a tűzvédelem iskolai oktatásának megoldásáról és a társadalmi erők hatásosabb mozgósítását is szorgalmazza. Ugyanakkor pedig továbbfejlesztik a tűzvédelmi berendezések hazai gyártásának feltételeit is.

Mennyi haszna lehet ilyen hivatalos intézkedéseknek? Ne legyünk szkeptikusak, bízzunk benne, hogy lesz. De valamikor régen a katonák úgy mondták: Bízzál istenben és tartsd szárazon a puskaport! A legbiztosabb tűzvédelem, ha mi magunk szárazon tartjuk, amit úgy kell, nedvesen, ami úgy szabályos, oda dobjuk a cigarettavéget, ahol annak biztonságos helye van, szalonnasütés, gazégetés után nem mondjuk az erdő szélén, hogy már úgyis elaludt a tűz, hanem rádobjuk azt a lapátnyi földet. (Hiszen a lakástüzek után nagyságrendben az avartüzek keletkeztek az idei tavaszon, hetvennyolc volt belőlük megyénkben három — sőt gyakorlatilag egyetlen — hónap alatt. S az avartűz minden alkalommal a felbecsülhetetlen értékű erdőket veszélyezteti)!

Ha abban az egyetlen percben másként cselekszünk — hányszor mondjuk ezt utólag. Meg kellene próbálni ezt a felismerést mind gyakrabban előre hozni. Annak a bizonyos egyetlen percnek a következményeire időben gondolva.

Nagy Zsuzsa

A magányos idős nők országa leszünk?

Beszélgetés Barta Barnabással, Központi Statisztikai Hivatal elnökhelyettesével

Nemrégiben egy újságírók közötti eszmecserében valaki úgy fogalmazott, hogy ha hazánkban a jelenlegi népesedési, családalapítási, születési, halandósági, egyszóval demográfiai irányzatok változatlanok maradnak, akkor az ezredfordulóra „Magyarország az egyedül élő idős nők országa" lesz. A Központi Statisztikai Hivatal és a Népességtudományi Kutató Intézet, vagyis a demográfiai kutatással és elemzéssel foglalkozó két legfontosabb szervezet éppen nemrég készített el egy tanulmányt Az egyedülállók demográfiai összetétele címmel. Erről kérdeztük Barta Barnabást, a KS elnökhelyettesét:

— *Mindig voltak egyedülálló emberek, akik ha rokonaik, barátaik vannak, korántsem magányosak! Miért irányult az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb figyelem reájuk?*

— A szakkifejezéssel „egyszemélyes háztartások" számának növekedése a második világháború után gyorsult fel. Természetesen ez akkor részben a háború következménye volt, de az életmód, a szemlélet, az értékek megváltozása miatt az ötvenes évektől világszerte általánossá vált ez az irányzat. Fogok mondani összehasonlító adatokat, de ezek helyes értékeléséhez egy dolgot figyelembe kell venni: a háztartás fogalma nem egységes minden országban. Például az NSZK-ban, ha egy egyedülálló személynek két helyen van lakása, az két háztartásként szerepel a statisztikában, és ez 25—30 százalékkal is megnövelheti a kimutatott „egyedülálló háztartások" számát.

— *Mennyi napjainkban Magyarországon az egyedülállók száma?*

— Inkább az egyszemélyes háztartás kifejezést használnám. Az elmúlt negyedszázadban ugyanis jelentősen átalakult a háztartások összetétele: a háztartáson belüli együttélési formák leegyszerűsödtek, csökkent a háztartások nagysága, mind kevesebb a gyerek, gyérül a háztartásban élő rokonok száma — és ennek a jelenségcsoportnak szerves része az egyszemélyes háztartásban élő egyedülállók számának növekedése. Talán érthetőbb a helyzet, ha az adatokat egy kis táblázatban foglaljuk össze:

Év	Egyedülállók száma (ezer főben)	Növek. sz. százalékban, 1960-hoz képest	Arányuk a háztartásban élők között %
1960	447	—	4,7
1970	590	32	5,9
1980	731	64	7,0
1985	759	70	7,3

Szavakra „lefordítva": az egyszemélyes háztartások száma 1960 óta hetven százalékkal nőtt. Kereken 760 ezer egyedülálló ember van (ezt háztartásokban értjük, vagyis nem számítjuk ide a munkásszállásokon, szociális otthonokban stb. élőket!) több mint kétharmada a nő. Igaz, hogy 1980-ig a férfiak száma gyorsabban és nagyobb mértékben növekedett, de azóta kis mértékben csökkent.

— *Több mint háromnegyed millió ember él tehát egyszemélyes háztartásban?*

— Igen, vagyis az ország népességének több mint hét százaléka, a nők közül pedig majdnem minden tizedik egyedül él. Az ilyen körülmények között élő nők közül háromból kettő hatvanéves vagy még idősebb: 341 ezer ilyen korú nő él úgy, hogy otthonát nem osztja meg senkivel. Számuk négyszerese az ilyen helyzetben élő hasonló korú férfiakénak!

— *Ez tehát a helyzet ma. Mielőtt azonban a jövőre vonatkozó előrejelzésekről beszélnénk, tisztázzuk: ez sajátosan magyar helyzet?*

— Szó sincs róla! A nyolcvanas évekre minden ipari országban nőtt az egyszemélyes háztartások száma, és bár utaltam az összehasonlítások hibalehetőségeire, mégis megállapítható, hogy míg például Svédországban az egyszemélyes háztartások aránya 33 százalék, az NSZK-ban harminc, Svájcban 29, Franciaországban 24 — Magyarországon és Kanadában viszonylag alacsonyabb: húsz százalék. Az európai szocialista országokkal összehasonlítva: Bulgáriában (1975-ös adat) 17 százalék, Csehszlovákiában (1980) 22 százalék, Lengyelországban (1978) 17 százalék.

— *Az egyedülálló idős emberek, főleg nők aránya — az életkor növekedésével, a válások számának emelkedésével — feltehetőleg a jövőben még inkább növekedni, mint csökkenni fog?*

— Számításaink szerint igen, azonban mielőtt ezeket a számokat elmondanám, egy talán meglepő jelenségre szeretném a figyelmet felhívni: az 1984. évi mikrocenzus adatainak tanúsága szerint, jelentős számú fiatal- és középkorú férfi és nő is él egyedül! Még a legfiatalabb, a húsz éven aluli korosztályban is van 17 ezer egyedülálló (fele-fele arányban férfi és nő), a 20 és 29 évesek közötti korosztályban csaknem ötvenezer az egyedülélő, 30—39 éves egyedülélő pedig mintegy 58 ezer van! (Érdekes, hogy ebben az utóbbi korcsoportban a férfiak száma kétszerese a nőkének, minek valószínűleg az a magyarázata, hogy elvált emberekről van szó, akik egyedülélők lettek, mert gyermekük vagy gyermekeik az asszonynál maradtak, ők pedig csonka családként, de mégiscsak családként ebben a kimutatásban nem jelennek meg.) A 40 és 49 év közötti egyedülélők száma 72 ezer — itt körülbelül ugyanannyi a férfi és a nő, az 50 és 59 évesek között pedig a nők száma már kétszerese a férfiakénak.

Az egyszemélyes háztartásban élők megoszlásának adatai ebben a kis táblázatban láthatók:

	egyedülálló férfi 1970	egyedülálló férfi 1984	egyedülálló nő 1970	egyedülálló nő 1984
Összesen (ezer főben)	201	240	394	520
Ebből százalékban:				
nőtlen és hajadon	43	29	27	15
különélő házas	23	18	9	7
özvegy	18	25	53	62
elvált	16	28	11	16

Az özvegyek és elváltak arányának a növekedése sajnos érthető, de figyelemreméltó, hogy az özvegy asszonyok száma két és félszerese az özvegy férfiakénak. Ennek magyarázata a nők kedvezőbb (kisebb) halandósági arányában, nagyobb túlélési esélyében, hosszabb átlagos élettartamában rejlik, de abban is, hogy kisebb az újraházasodásuk esélye, mint az özvegyen maradt férfiaknak. Az elvált férfiak nagyobb arányának magyarázata ugyanaz, mint a 30—39 éveseknél említettem, hogy válás esetén egy csonka család és egy egyedülálló keletkezik, s ez utóbbi többnyire a férj.

— *Hogyan oszlik meg az egyedülállók aránya a fiatalok és az idősek között? Történt ebben valami változás?*

— Tény, hogy elég sok az egyedülálló fiatalkorú, de az is tény, hogy a harminc éven aluliak között a nőtlenek és a hajadonok aránya az elmúlt 15 évben a férfiaknál 55 százalékról 35-re, a nőknél 46-ról 27-re csökkent. Egyébként az adatok azt is mutatják, hogy az egyedülélés gyakran csak átmeneti helyzet —, de sok embernél végleges, ami még rokonok, barátok megléte esetén is hátrányokat és veszélyeket rejtő helyzet. Az ilyen „átmeneti" egyedülélés nagyon sok tényezőtől függ (gazdasági helyzet, lakáskörülmények, jogi szabályozás, társadalmi megítélés), de kétségtelen, hogy nő az olyan szituációk száma, amelyek az egyszemélyes háztartások kialakulására késztetnek.

— *Említette a társadalmi megítélést, és már beszélgetésünk elején szó esett arról, hogy az egyszemélyes háztartások számának növekedése az életmód és az értékek megváltozásával is összefügg...*

— Ez valóban két összefonódó jelenség. Napjainkban a normák és értékek rangsorában előkelő helyet foglal el az önállóság, a függetlenség, a zavartalanság, mely utóbbira való igény már szinte életkortól független (igény a gyerekszobára, dolgozószobára, külön lakrészre). Ezzel is összefügg, hogy megnőtt az egyedülélésre való hajlandóság, amelynek társadalmi megítélése ma már korántsem olyan negatív, mint régebben volt (még az „agglegény" szónak is volt valami rosszalló felhangja, hát még a „vénkisasszony"-nak).

— *Messzire vezetne annak a boncolgatása, hogy menynyire lehetséges nálunk az egyedülélésre való törekvés megvalósítása, és mennyi a kényszerű együttélés (idősek és fiatalabb nemzedék, elváltaké), aminek legalább annyi hátránya van, mint az olyan egyedülélésnek, ami — bár ez nem szükségszerű — magányt is jelent. De mi várható az ezredfordulóra?*

— A Népességtudományi Kutató Intézetben 1985-ben készített, a jelenlegi adatokból kiinduló és 2000-re vonatkozó előrebecslés szerint akkor 815 ezer egyedülálló lesz, 56 ezerrel több, mint jelenleg, vagyis az összes háztartások 22 százaléka lesz egyszemélyes háztartás. De a valóságos adatok bizonyára meg fogják haladni ezt az előrejelzést, mert ez csak a demográfiai adatokon alapul, az egyedülélésre való hajlandóságot nem veszi figyelembe, az utóbbi számításba vétele a háztartás- és családprognózisok feladata lesz.

— *Az idézett kijelentés „az egyedül élő idős asszonyok országá"-ról tehát túlzott volt?*

— Feltétlenül. Már csak azért is, amit már említettem, mert az egyedülélés, az egyszemélyes háztartás nem jelent szükségszerűen magányosságot: nem ritkán kényszerű — lakás- és családi körülmények következménye — és a különélő gyermekekkel, rokonokkal, barátokkal fenntartott rendezett kapcsolat jobb lehet, mint az együttélés.

Pető Gábor Pál

Felvásárlási szerződéskötések után

KEDVEZŐEK AZ IDEI KILÁTÁSOK

Lényegében mindenütt befejeződtek az 1987. évre szóló élelmiszer-felvásárlási szerződéskötések. Igen összetett, sokféle módja, formája lehet ezeknek, amelynek részletes áttekintésére itt most nincs lehetőség. Legáltalánosabban véve két típust lehet megkülönböztetni.

Az egyik: az élelmiszerfeldolgozó üzemek szerződéskötései az éves termelésük megalapozására. Ilyen üzemek például a Debreceni Tartósítóipari Kombinát, a Baromfi-feldolgozó Vállalat, az Állatforgalmi és Húsipari Vállalat, s még lehetne sorolni tovább. Ezek az ipari vállalatok egyéni termelőkkel ritkán kötnek felvásárlási szerződést, inkább teesz-ekkel, mezőgazdasági nagyüzemekkel. További sajátosságuk az is, hogy nem csupán Hajdú-Bihar termelőivel, hanem a megyén kívüli eladókkal is kötnek felvásárlási szerződést.

A felvásárlási szerződések másik csoportja a primőr és friss zöldség-gyümölcs felvásárlása. Itt éppen az a sajátosság, hogy nagyon kevés szerződést kötnek a felvásárlók és a termelők. Általában szóbeli megállapodás alapján történik az értékesítés.

Mivel igen sok felvásárlóegység van megyénkben, ezért mindkét típusra csak egy-két példát hozhatunk.

A felvásárlásban az utóbbi években mérsékelt fejlődés tapasztalható. Zöldségből 1987-ben 6381 tonnát, gyümölcsből 944 tonnát vesznek át. Ez utóbbiból némi visszaesés tapasztalható. Így az elmúlt években görögdinnyéből, szőlőből, őszibarackból több tíz tonnát vásároltak fel. Az idén ezekre egyelőre nem kötöttek szerződést.

Jelentős a sertésfelvásárlásuk. A sertésfeldolgozó folyamatos üzemeltetésére 970 tonna vágósertést vesznek át. Naposbaromfi-átvételük is számottevő, hiszen 122 ezer naposcsibe, 40 ezer naposkacsa és 15 ezer naposliba beszerzésére kötöttek szerződést. Említést érdemel még a 27 tonna méz felvásárlása is.

A jelzett adatok nem azt jelentik, hogy 1987-ben csak ennyit fognak felvásárolni. Várhatóan még szerződést kötnek paprika, torma, uborka és egyéb zöldségféle beszerzésére is.

A szövetkezet ez évben 9—10 százalékkal nagyobb összegű felvásárlásra számít, mint amennyi a múlt évben megvalósult.

* * *

Sok mindenre lehetne hivatkozni, hogy csökken-e vagy stagnál-e a zöldség-, a gyümölcs- és a hústermelés ebben az évben. (A gyümölcstermelésben például a kedvezőtlen időjárásra, a kistermelésben pedig a takarmányok, a tápok árának növekedésére.) Az előbbiekben ismertetett (és más) adatok azonban azt támasztják alá, hogy a zöldség-, gyümölcs- és a hústermelési kedv összességében nem csökken, nem is stagnál, hanem kissé növekszik.

A termelők bíznak a termelés eredményességében, illetve a felvásárlók a termékek szállításában. Végeredményben a szerződéskötésnek az az egyik funkciója, hogy ezt a bizalmat rögzítse és szentesítse.

Sz. Sz.

Debreceni Tartósítóipari Kombinát

A kombinát 115 partnerrel áll szerződéses kapcsolatban. Ez a széles partneri kör lehetővé teszi a gyártáshoz szükséges összes alapanyag beszerzését. Hajdú-Bihar megye területén a vállalat zöldségszükségletének szinte teljes mennyisége felvásárolható. A gyümölcs termeltetése, felvásárlása döntően megyénken kívül történik. Ennek az az oka, hogy bizonyos gyümölcsfajták termelésének történelmileg kialakultak meghatározott körzetei.

Zöldségből ez évre mintegy 136 ezer tonna felvásárlására kötöttek szerződést. A termeléshez szükséges termőterület megvan, a vetőmagvakat időben eljuttatták a termesztőkhöz.

A feldolgozás szempontjából legjelentősebb zöldségfélék a zöldborsó és a paradicsom. Az előbbiekből 32 ezer, az utóbbiból 64 ezer tonna feldolgozását tervezik. A paradicsom megtermeléséhez szükséges műszaki fejlesztéseket a kombinát a partnervállalatokkal együtt megvalósította. (Például új betakarító gépeket, új paradicsomlé-nyerő állomásokat állítottak üzembe.)

A csemegekukorica termelése az utóbbi években meghonosodott megyénkben is. Így 1987-ben 850 hektár területen termelnek a téesszek csemegekukoricát a kombinát részére. A paprikafélékből is jó a termelési kedv.

A gyümölcsfeldolgozó-kapacitás megnövekedett a kombinátban, így ez évben 130 ezer tonnát terveznek tartósítani. A szokatlanul hideg tél miatt várhatóan egyes gyümölcsfajtákból (főleg kajszi- és őszibarackból) kevesebb áll majd rendelkezésre, mint eddig.

Az első gyümölcsfajta, amit feldolgoznak, az egres. (Megyénk közismerten neves az egrestermeléséről.) Ez évben megközelítőleg 3200—3500 tonnát dolgoznak fel. A kombinát hosszú távon, garantáltan biztos felvásárlási lehetőséget tesz lehetővé a termelők számára.

A megyében termelt meggy, szilva, ribizli és ipari alma esetében is biztos piaci lehetőség van a kombinátnál. Ezekre a gyümölcsfajtákra ez évre szintén megkötötték a szerződést.

A kombinát ezenkívül további 300 tonna felvásárlását tervezik, így összesen 700 tonnát kívánnak átvenni.

A kistermelőktől felvásárolt zöldség-gyümölcs mennyiség azonban csak 50 százalékban adja a szövetkezet áruszükségletét. A többit szabad felvásárlásból kívánják beszerezni.

A szövetkezet kisállat, sertés és méz termeltetésére kialakult kistermelői hálózattal rendelkezik. Nyúlból 45, mézből 110, broilercsirkéből 80, sertésből 280 tonnát fognak felvásárolni. Ez körülbelül 10 százalékkal haladja meg a tavalyi értékeket.

Debreceni ÁFÉSZ

A szövetkezet az első évhez hasonlóan megkötötte zöldség-, gyümölcs-, kisállat-, méz- és sertéstermelési, -értékesítési szerződéseit.

Ez évre 680 tonna zöldségfélére és 500 tonna vegyes gyümölcsre kötöttek megállapodást. Az utóbbi 500 tonna gyümölcsből 400 tonna egres, a többi különféle gyümölcsfajta. A jelzett mennyiségű egresen kívül

Derecskei ÁFÉSZ

A szövetkezet szintén több éve kialakult termelői hálózattal rendelkezik. Érdemes néhányat megemlíteni: a Nagyhegyesi Vörös Október Tsz, a Létavértesi Aranykalász Tsz, a Debreceni Béke Tsz, az Apátfalvai Aranykalász Tsz.

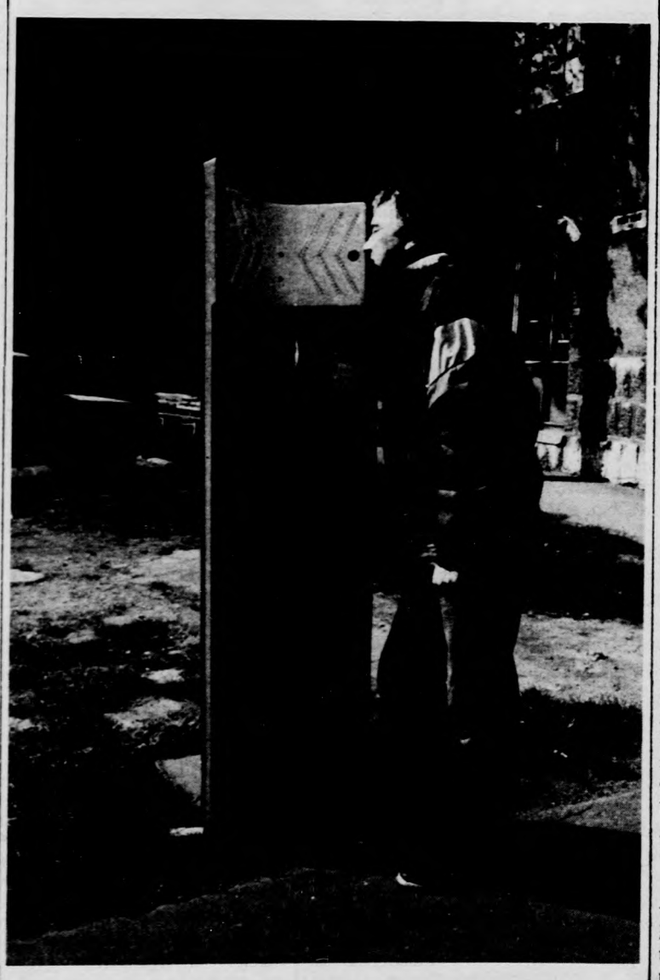

Rendőrségi segélyhívó oszlopok

Hazánkban a már jól bevált rendőrségi segélyhívó oszlopok cseréjét, illetve a rendszer bővítését kezdték meg. Az új oszlop formatervezett, s a győri Elektromobil Ipari Szövetkezet nyolcszáz ilyen oszlop gyártására vállalkozott. (MTI-fotó: Matusz Károly — KS)

VÉLEMÉNYEM SZERINT

A hatékony egészségügy: közérdek

Hazánkban kb. 200-féle szociálpolitikai juttatásban részesül a lakosság, ezek összege több mint 230 milliárd forint. A szocialista társadalomban az emberről való sokirányú és magas színvonalú társadalmi gondoskodás kiterjed az élet- és munkakörülmények valamennyi főbb területére.

Az ebben való eligazodást és tájékozódást segíti, ha a szociálpolitikai juttatásokat aszerint csoportosítjuk, hogy kire terjed ki, és milyen címen vehetik azt igénybe. Ennek alapján a társadalmi gondoskodásból eredő juttatásokat alapvetően két csoportra oszthatjuk:

— az első csoportba azokat a szociálpolitikai juttatásokat sorolhatjuk, amelyeket a társadalom valamennyi tagja egyenlő mértékben vehet igénybe;

— a második csoportba azok sorolhatók, amelyek csak egyes rétegeket, csoportokat érintenek.

A szociálpolitika fenti általános és specifikus jellege is hangsúlyozza a szocialista társadalom messzemenő gondoskodását az emberről, de ugyanakkor differenciál is a lehetőségek és szükségességek között. Szocialista társadalmunk fejlődése felveti *egészségügyi helyzetünk újraértékelésének szükségességét*, és ezen belül azt is, hogy az évről évre növekvő gazdasági ráfordítás eredményességének az egészségügyi tevékenység hatékonyságának növekedésében ki kell fejeződnie.

A szocialista társadalomban rejlő lehetőségeket csak akkor aknázhatjuk ki eredményesen, ha mind a megelőző, mint a gyógyító munkában előtérbe helyezzük a hatékonysági tényezőket. Az egészségügynek az elmúlt több mint négy évtizedben társadalmi méretű vizsgálataiban sokáig elegendőnek tartották olyan jellemzők felmutatását, mint az orvosok száma, gyógyításra fordított órák, az egészségügyre fordított anyagi eszközök mennyisége, s ezzel igyekeztek reprezentálni az egészségügy eredményeit.

A hatékonyság lényege

Az elmúlt másfél évtized tapasztalataiban előtérbe került az egészségügyi tevékenység hatékonyságának a vizsgálata, és e hatékonyság fokozásának kérdése is.

Határozottan állítjuk, hogy az egészségügyi ráfordítások hatékonyságának vizsgálata nélkül népünk egészségügyi színvonalát sem lennénk képesek megfelelően tovább javítani.

A hatékonyság tartalmát első közelítésben az egészségügy területén is igen összetett folyamat eredőjeként lehet megragadni. Rendelkezünk kvantifikálható mutatószámokkal (alapvetően statisztikai viszonyszámok, indexek, trendek, valószínűség-számítás eredményei stb.), és vannak minőségi tendenciák. Maga az Egészségügyi Világszervezet (WHO) bizottságainak és konferenciáinak állásfoglalásai is ebben keresik és vélik megragadni a hatékonyság lényegét.

Véleményem szerint a fő vizsgálati terület az egészségügy eredményeinek, társadalmi hasznának értékelhetősége és javítása. Ezen belül kitüntetett szerepet kapnak a következők:

— a lakosság egészségi állapotában bekövetkezett változások,

— a lakosság életkörülményei javulásának egybevetése az anyagi és szellemi ráfordításokkal, költségfelhasználással.

Az egészségügyi ráfordítások hatékonyságát jól mérhetjük, s a mérőszámok viszonylag egzaktan mutatják az egy-egy részterület eredményeit. De a hatékonyság alapvetően minőségi kategória, amelynek tendenciája vagy egyáltalán nem, vagy csak erősen közelítően (közvetetten) számszerűsíthető.

Véleményem szerint az egészségügy hatékonyságát nemcsak össztársadalmi, hanem alsóbb szinten is lehet, sőt kell is vizsgálni. A vizsgálat kiindulási alapkoncepciója a következő: az egészségügy — mint minden más gazdasági-társadalmi terület — felfogható különböző szintű érdekviszonyok rendszereként. Az érdekviszonyok jelentkezhetnek makro- (össztársadalmi) és mikro- (vállalati, intézményi stb.) szinten, bár közöttük dialektikus kölcsönhatásos kapcsolat van.

A társadalom fejlődésének bizonyos fokán a hatékonyság követelményeként jelentkezik a nem termelő szféra területén is. Itt a hatékonyság lényegét úgy foghatjuk fel, mint az e területekre történő társadalmi ráfordítás és a szükségletek (egészségügyi, szociális-kulturális stb.) lehető legteljesebb kielégítése közötti rendszeres összhang megteremtését, alapvetően az élet- és munkakörülmények javításának szem előtt tartásával.

Két fejlődési szakasz

Szocialista társadalmunkban az egészségügyi ellátást vizsgálva két alapvető fejlődési szakaszt különböztetünk meg:

— Az első az úgynevezett extenzív fejlődési szakasz: erre az időszakra döntően az egészségügyi ellátás mennyiségi kiterjesztése volt a jellemző (az ország körzeti orvosi hálózatának létrehozása, a tömegesen előforduló nép- és fertőző betegségek felszámolása, a kórházi ágyak tömeges számszerű fejlesztése stb.). Az egészségügyi alapellátást a társadalom valamennyi tagja részére garantálni kellett.

— A második, az úgynevezett intenzív fejlődési szakasz: amikor is az alapellátásban jelentkező egészségügyi tevékenység (anyagi és szellemi ráfordítás) mind hatékonyabb felhasználása révén a társadalom egészségügyi helyzetében minőségi változás következik be.

— Ennek révén kiegyensúlyozott összhang teremtődik a társadalom tagjai egészségügyi igényei, az egészségügyi ellátás terén nemcsak globálisan, hanem strukturálisan is.

Rendszeresen vizsgálandó, hogy hogyan fokozható az egészségügyi tevékenység hatékonysága? S ez menynyiben járul hozzá gazdasági-társadalmi fejlődésünkhöz, feltárva annak területeit, módszereit, eszközeit? A hatékonyság fogalmának (tartalmának) tisztázásával megelőzhető a téves orvosegészségügyi intézkedés és lehetővé válik a ráfordítási, hasznossági és eredményességi szempontok megfelelő sorolása, mivel:

a hatékonyság mindig relatív fogalom: döntési lehetőségében, ellátási rendszerében, nagyságrendjében (makro- és mikroszinten),

a hatékonyság eszköz a társadalmi cél eléréséhez:

— az emberek egészségének megóvása, fenntartása és javítása, valamint

— teljesítőképességének fokozása és

— a jó közérzetének megteremtése érdekében.

Az egészségügy tárgyi feltételei

A hatékonyság rendszeres növelésének gazdasági, műszaki és politikai feltételei vannak. A hatékonyság alapvetően minőségi kategória, amely vagy nehezen, vagy egyáltalán nem kvantifikálható közvetlenül. A minőségi teljesítmény kisebb vagy nagyobb hatékonyság mellett is elérhető. Ehhez a betegségspecifikus kapcsolatokat felismerhetővé kell tenni: segítse a döntések objektív meghozatalát abban, hogy mely egészségpolitikai súlypontra kell az elméleti és gyakorlati munkát, valamint a rendelkezésre álló eszközöket koncentrálni az egészségügyi ellátás hatékonyságának növelése érdekében. Az egészségügyi intézményekben a hatékonyság kérdését mindig a beteg szempontjából kell vizsgálni.

A fejlődés szükségszerűsége, hogy mind nagyobb szerepet nyer a profilaxis és a gyógyító munka területén az objektív vizsgálatokhoz szükséges műszerek, laboratóriumi berendezések, röntgen stb. alkalmazása. Az egészségügyi tevékenységben felhasznált eleven- és holtmunka aránya egyre inkább eltolódik az utóbbi javára. A tudományos-technikai forradalom eredményei behatolnak az egészségügy területére is, amelynek biztató jelei már most kedvezően éreztetik hatásukat.

Ez további problémákat vet fel a hatékonysággal kapcsolatban. Az egészségügyi tevékenység tárgyi feltételeiben

— a berendezések, felszerelések száma és struktúrája — ezek optimális kihasználása —, valamint a műszaki-technikai színvonal és az e területen várható fejlődés okozhat gondot.

Az egészségügyi tevékenység szubjektív feltételeiben — az egészségügy személyi állományának szakképzettsége — a szervezett továbbképzésben részt vevők száma — a káderfejlesztési elképzelések, valamint — egyéb segítő és akadályozó tényezők veendők figyelembe.

E módszer segítségével a ráfordítások jobban egybevethetők lennének az eredményekkel, s ennek nyomán az egészségügyben is alkalmazhatók lennének olyan hatékonysági vizsgálatok, amelyek elengedhetetlenül szükségesek az egészségügy gazdálkodási rendjének korszerűsítéséhez. Az extenzív fejlődésről a hangsúly fokozatosan átkerül-átkerülhet az intenzív fejlődésre, amennyiben a hatékonyságot, ésszerűséget számonkérő szemléletmód behatol az egészségügy területére.

További eredmények várhatók az egészségügyi hálózat szervezeti és gazdálkodási rendszerének korszerűsítésében a számítógépes adatfeldolgozás bevezetésétől. A gépi adatfeldolgozás előnyeire támaszkodva, sajátos egészségügyi információs rendszer létrehozását tervezik. Ez a rendszer a különböző döntési szinteknek a jelenleginél sokkal jobb tájékozottságot fog nyújtani.

Hazai és nemzetközi adatok bizonyítják, hogy ott, ahol a komplex kórházi információs rendszert megszervezték, a racionalizálás eredményeképpen a vizsgált kórházak átlagos ápolási ideje 20 százalékkal csökkent, az ágykihasználást pedig kb. 10—15 százalékkal sikerült növelni.

Dr. Jávor Gyula

Több munka – nagyobb lehetőségek

A tanácsi önállóság tapasztalatai

INTERJÚ DR. PAPP LAJOS ÁLLAMTITKÁRRAL, A MINISZTERTANÁCS TANÁCSI HIVATALÁNAK ELNÖKÉVEL

Az 1985-ös általános választások óta eltelt időszakban hatalmas feladatok hárultak a tanácsokra. Korszerűsítették a tanácsi gazdálkodást, ügyintézést, de generálisan a tanácsi gondolkodást is, ugyanakkor megváltoztatták, még demokratikusabbá tették a tanácsok és a választópolgárok kapcsolatát, viszonyát. Az eltelt több mint másfél év tapasztalatairól beszélgettünk dr. Papp Lajos államtitkárral, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnökével.

— Államtitkár elvtárs, hogyan értékeli az 1985-ös tanácsi választások óta eltelt időszak munkáját?

— Az elmúlt másfél évben a tanácsok feladata tovább bővült, főleg a helyi tanácsokhoz ujabb feladatok kerültek. A tanácsi tisztségviselőknek és a szakapparátus dolgozóinak túlnyomó többsége a változó körülményekhez igazodva, hozzáértéssel, felelősséggel és mind öntevékenyebben végezte munkáját. A minden eddiginél demokratikusabb választásokat követően alakult tanácstestületek kisebb létszámúak, munkaképesebbek, a testületi üléseken nagyobb az aktivitás, a vitakészség, több a kezdeményezés, jobban felszínre kerülnek, ütköznek a különböző érdekek. A tanácsok ilyenformán alkalmasak jelenlegi, de a jövőben várhatóan tovább növekvő feladataik ellátására is. A tanácsi rendszer fejlődése érdekében hozott nagyszabású intézkedések valóra váltását kell folytatni, „rendszerbe állítani". Ez sok energiát kívánó, felelősségteljes feladat. Ahhoz, hogy lépést tarthassanak a társadalmi-gazdasági fejlődéssel, szükség van tevékenységük további javítására, munkastílusuk fejlesztésére, munkájuk személyi, tárgyi és anyagi feltételeinek folyamatos javítására.

— Választási rendszerünk korszerűsítése, annak demokratikusabbá tétele eredményesnek bizonyult, s az eredmények közé sorolható az elöljáróságok megalakulása és működtetése. Mi a véleménye az elöljáróságok eddigi munkájáról?

— Az 1985. évi választásokkal a közös tanácsok 1569 nem székhely társközségében helyi népképviseleti-önkormányzati testületként megalakultak az elöljáróságok. Eddigi tevékenységük egyértelműen igazolja létrehozásuk szükségességét. Munkájuk révén hatékonyabbá vált a nem székhely társközségek érdekeinek a képviselete, élénkült e községek élete. Az elöljáróságok felelősen döntenek a Minisztertanács által hatáskörükbe utalt ügyekben. A közös tanácsok nagy többsége széles körű egyetértési, véleményezési jogot adott az elöljáróságoknak, a lakosság szélesebb körét érintő feladatok intézéséhez.

A legtöbb helyen jó együttműködés alakult ki a közös tanács vezetői és az elöljárók között. Ugyanakkor vannak olyan települések, ahol a tanácsi vezetők és elöljárók kapcsolata még nem kielégítő, vannak helyek, ahol a tanácsi vezetők munkamódszere még nem igazodott a társközségek megnövekedett önállóságához. Alapkövetelmény, hogy a községi tanácsi vezetők mindenütt tekintsék partnernek az elöljáróságokat, segítsék munkájukat, tartsák tiszteletben, bátorítsák önállóságukat.

— Az eddigi tapasztalatok szerint sok helyen nem konfliktusmentes a közös tanácshoz tartozó társközségek viszonya. Hogyan ítéli meg a helyzetet?

— A kisebb települések korszerű igazgatását más országokban is az integráció, a társulás valamilyen formájával oldják meg. Mi a közös tanácsi szervezeti formát választottuk. A település fejlesztésével, a lakossági ügyek intézésével kapcsolatos feladatok, döntések helyben történő ellátásának feltételeit csak így lehetett megteremteni. A községi közös tanácsokat megalakulásuktól társulásként fogjuk fel. Ez a szervezeti forma gazdasági, igazgatási szempontból hatékony. Ilyen nagyméretű átszervezés viszont magában hordja az ütközés lehetőségét. Az elöljáróságok megalakulásával a községi közös tanácsok új helyzet előtt állnak. Az egyes társközségek eltérő érdekei — most már az elöljárósági képviselet útján — élesebben jelennek meg, ütközznek is. Ez az érdekegyeztetés új mechanizmusát kényszeríti ki, a régi már nem hoz megoldást. Nem sok helyen, de néhány községben van ilyen konfliktus. Ennek oka helyenkint, hogy a közös tanácsi vezetésből hiányzik a kellő rugalmasság, az új helyzethez való igazodás képessége. Máshol az elöljáróságból hiányzik a megértés, mert túlzott, a lehetőségeket meghaladó követeléseket támasztanak, vagy racionalis érvek helyett szubjektív indítékokat hangoztatnak. Meggyőződésem, hogy ezeket a konfliktusokat elsősorban a közös tanácson belul, helyben kell feloldani, az érdekek egyeztetésével, ha kell, kompromisszumokkal is. Egy-két helyen vélt vagy jogos sérelmek miatt az

elválás útját is keresik. Úgy gondolom, ezt megelőzően a problémákat, gondokat kell orvosolni, az akadályokat megszüntetni. A kivalással, amellett, hogy drágítja a közigazgatast, elveszítik a társulásban rejlő előnyöket, holott ezek meg jobb kihasználására kell törekedni.

— Meglehetősen nagy port vert fel a teho hazánkban. Milyen tanulságok szűrhetők le a településfejlesztési hozzájárulás ügyéből?

— A településfejlesztési hozzájárulás bevezetésének kezdeti tapasztalatairól beszélhetünk. Ezeket megtárgyalta az Országgyűlés Településfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága a múlt év végén. Igazi tanulságait azonban majd öt év múlva szűrhetjük le, amikor a kitűzött célok megvalósulását látjuk, azt, hogy ahol megszavazták a tehót, hogyan szolgálta a település fejlődését, lakosságának jobb ellátását, ahol nem, mitől maradtak el.

Tény, hogy a helyi tanácsok, a Hazafias Népfront, valamint a társadalmi és tömegszervezetek együttes munkájának eredmenyeként az ország 3079 települése közül 2740-ben az érintett állampolgárok többsége egyetértett a javasolt fejlesztési célokkal és megszavazta a településfejlesztési hozzájárulást. Szeretném hangsúlyozni, hogy a településfejlesztés ilyen formájú lakossági támogatásának, a gazdasági mellett, igen jelentős a településpolitikai és erkölcsi értéke is, mert a lakóhelyhez kötődés, az öntevékeny tenni akarás megnyilvánulása. Bevezetése a legdemokratikusabb módon történt. Máris leszűrhető tanulságunk azonban az, hogy az ilyen jellegű intézkedéseket központilag és helyileg is gondosabban kell előkészíteni. Szeretném hangsúlyozni, hogy a településfejlesztési hozzájárulás bevezetése egy lehetőség, alkalmazása helyi ügy, annak szervezéséről, valamint a lakossági közreműködés formáiról, módszeréről is helyben kell dönteni.

— Természetesen nem a teho a lakosság egyetlen lehetősége lakóhelyének fejlesztésére.

— Tudnivaló, hogy a településfejlesztési hozzájárulás mellett más formái is vannak a lakossági közreműködésnek, például az önkéntes társadalmi hozzájárulás, legyen az pénzbeli, szellemi, fizikai munka, vagy a különböző társulásokban való részvétel. Fontos, hogy a helyi tanácsok, kerülve az adminisztratív módszereket, szigorúan ügyelve az önkéntességre, a helyi igények és lehetőségek, az érintett lakosok véleményének ismeretében döntsék el, hogyan kívánják a lakossági erőforrásokat mozgósitani a település fejlesztésére, az életkörülmények javítására. Azt viszont nagyon fontosnak tartom, hogy a helyi tanácsok folyamatosan gondoskodjanak arról, hogy az állampolgárok még jobban ismerjék a helyi problémákat, elmondhassák véleményüket, részt vehessenek a tanacsi tervek kialakításában, majd végrehajtásában.

— Az 1986-os esztendő több szempontból is meghatározó volt a tanácsok életében, gazdálkodásában. Mik voltak a legmarkánsabb jellemzői a tanácsok múlt évi munkájának?

— A tavaly január elsejével életbe lépett korszerűsített tanácsi tervezési és pénzügyi szabályozási rendszer, a pénzeszközök feletti tényleges rendelkezési jogukat, gazdálkodási önállóságukat és mozgásterüket növelte meg jelentősen. Az 1986-os év fontos jellemzője volt tehát, hogy a tanácsi munka súlypontja egyértelműen a helyi tanácsokhoz helyeződött, ide összpontosulnak a tanácsi feladatok és az anyagi eszközok is. Ebben a helyzetben a korábbiaknál nagyobb felelősség hárult a helyi tanácsokra.

A tanácsok gazdasági munkájáról szólva, szinte jelszóvá vált az önállóság kifejezés. Nem véletlenül, hiszen a változások leglényegesebb elemére utal. Nem teljesen új azonban, anyagi eszközei kisebb-nagyobb hányada fölött korábban is önállóan rendelkeztek a tanácsok. A korlátozási előírások megszűnésével és az egységes pénzalap létrehozásával azonban döntési joguk és lehetőségük csaknem teljes körűvé vált. Az 1986. évi tervezés, valamint a múlt évi gazdálkodás eredménye azt mutatta, hogy bevált a korszerűsített tanácsi tervezési és pénzügyi szabályozási rendszer, a tanácsok összességében szakszerűen, a korábbiaknál öntevékenyebben, felelősebben éltek megnövekedett hatáskörükkel. Az önállóság egyben azt is jelenti, hogy a tanácsi intézményeknek és vállalatoknak lehetőségük nyílik arra, hogy észszerű vállalkozásokkal, a tevékenységi kör bővítésével fokozzák bevételeiket, és ezzel tehermentesítsék a tanácsi költségvetést. Persze, úgy érzem az önállóságot nyugodtan tekinthetjük kötelességnek is.

— A tanácsi munka folyamatos, körültekintő, államigazgatási és most már gazdálkodási feladatokat jelent. Mi várható a területen 1987-ben?

— A tanácsok számára ez az év is nehéznek ígérkezik. Nem elsősorban az új feladatok miatt, hanem abból adódóan, hogy a feladatokat eredményesebben, minőségileg jobban, ugyanakkor kedvezőtlenebb — év közben is változó — anyagi feltételek mellett kell megoldaniuk. Úgy érzem, nagyon fontos az 1987. évi célkitűzések gondos, az igényeket szigorúan rangsoroló teljesítése. Társadalompolitikai szempontból is követelmény, hogy a lakossági szolgáltatást nyújtó intézmények zavartalanul működjenek és felépüljenek az előirányzott lakások, iskolák és kórházi létesítmények, fokozatosan minden település jusson egészséges vízhez. Mindez csak akkor valósulhat meg, ha a helyi tanácsok a végrehajtásba is bevonják a lakosságot, az üzemeket, intézményeket, szövetkezeteket, vagyis mozgósítják a helyi erőforrásokat, növelik bevételeiket, s egyben az eddigieknél is hatékonyabban, takarékosabban és célirányosabban használják fel azokat. Úgy gondolom, nemcsak 1987-re szóló feladat, de társadalmi előrehaladásunk kulcskérdése is a szocialista demokrácia további kibontakoztatása. A tanácstestületek, élve növekvő hatáskörükkel, még teljesebben kérjék számon döntéseik végrehajtását, gyakoroljanak erőteljesebb társadalmi ellenőrzést a végrehajtó bizottság és a tanácsapparátus munkája felett. A vezetők bátrak, kezdeményezőek legyenek a helyi közélet pezsgőbbé tételében, a lehetőségek kihasználásában.

A feladatok nem kicsik, de éppen a társadalmi felelősség, az erősödő szocialista demokrácia és a növekvő tanácsi önállóság adta lehetőségek révén és segítségével megvalósíthatók.

S. Boda András

A céheslegény-egyesületektől a modern munkásmozgalomig

A szövetkezés, a szolidaritás eszméje végigkísérte a proletariátus osztállyá szerveződésének történelmi folyamatát, azt az utat, amelyen — klasszikus meghatározás szerint — a munkásság magában, magáért való társadalmi erővé válik. E törekvések kezdetei szinte mindenütt visszanyúlnak a céhes korszak hagyományaira. A céhlegények félig-meddig titkos legényegyletei — amelyek a maguk szakmai-céhes zártságukban látták el az egyszerű érdekvédelmet — voltak az ősei a modern munkásmozgalomnak. A korai kapitalizmus időszakában e hagyományok korszerűbb formái az ipari településeken azonos szakmában dolgozó munkások segélyező, temetkezési, majd később szak- és kulturális egyletei. Ezek a szervezetek kezdetben alig-alig léptek túl közvetlen érdekvédelmi céljainkon, politikai arculatuk nemigen volt. Mégis, az uralkodó osztályok részéről gyanakvás kísérte már legelső lépéseiket, ők ugyanis jóval a munkások előtt felismerték, hogy a látszólag legártatlanabb munkásszervezetek is objektíve fenyegetést jelentenek a kapitalista rendszer számára. Nem túlságosan ismert tény, hogy a nagy francia forradalom szinte egyidejűleg az egyéni emberi jogok proklamálásával megtiltotta a munkásegyesületek alakítását. Nyilván abból a meggondolásból, hogy ezek a szervezetek gátolják a munkavállalás szabadságát (azaz korlátozzák, korlátozhatják a munkaerejét áruba bocsátó munkás kiszolgáltatottságát).

A tilalmak nem tartóztatták fel, legfeljebb ideig-óráig korlátozták a munkásegyesületek keletkezesét. Ám az is igaz, hogy a tudományos szocializmus megjelenéséig — amely bevitte a tudatosság elemét a mozgalomba — lassan haladt, s csak az iparilag legfejlettebb Angliában jutott el a munkásság öntudatának fejlődése arra a fokra, hogy felismerje: az azonos szakmákban dolgozó munkásoknak egy adott országon belül közös érdekeik vannak, s ezért országos szakmai szervezeteket alakítottak, majd e szervezetek rendszeresen megtartott kongresszusaiból nőtt ki a modern szakszervezeti mozgalom.

Európában a munkásmozgalom kibontakozása egybeesett a szocializmus megjelenésével, s így e folyamat gyorsabban határozottabban haladt előre. A kontinensen a munkásság gazdasági mozgalmai is, már a kezdetektől, egyúttal politikai jellegűek voltak, s számos országban a munkásság politikai szervezetei megelőzték a szakszervezeteket, az utóbbiak az előbbiek kezdeményezésére jöttek létre csakúgy, mint a kulturális egyesületek és szövetkezetek. Itt tehát alig érvényesült a gazdasági mozgalmak politikai közömbössége (amely az angolszász országokban sokáig élő hagyomány volt), s gyorsabban ment végbe a munkásság politikai önállósulása.

Magyarországon a kiegyezést követően 1868-ban jelentek meg a modern munkásmozgalom kezdetei. Ekkor alakult az Általános Munkásegylet, s ezt követték az első szakegyletek. Évtizedes küzdelmek nyomán 1890-ben alakult meg a Magyarországi Szociáldemokrata Párt, s 1891-ben történt az első kísérlet a szakegyesületek országos vezető szervének, a Szaktanácsnak megalakítására (ez utóbbi folyamatos működése azonban csak 1898-tól valósult meg).

A magyarországi munkásság maga teremtette meg a munkásbiztosítás szervezetét, a szakegyletekben, munkásképző és olvasóegyletekben kulturális intézményeit (könyvtárakat, dalárdákat, színjátszó együtteseket stb.). Itt volt a sport-, illetve a szövetkezeti mozgalom bölcsője is.

A hatóságok évtizedekig akadályozták a munkásmozgalom országos hálózatának megteremtését. Országos szakmai szövetségek csak a XX. sz. elején alakulhattak (az osztályharcos szakszervezeti mozgalom tevékenységének negyedik évtizedében!), s a munkáspárt helyi szervezeteinek legális működését csak 1917-től engedélyezték. Mégis a magyarországi szocialista munkásmozgalom a századelőtől százezernél is több tagot számlált, s ez a szervezett erő csak a hadsereggel volt összemérhető.

A szocialista munkásmozgalom a maga kialakult intézményrendszerével valóságos ellenállamként tevékenykedett, támasza volt minden haladó kulturális és politikai törekvésnek (gondoljunk csak Ady és a magyar progresszió kapcsolataira a munkásmozgalommal), s tízezreket nevelt öntudatos harcosokká. Ebbe az iskolába jártak (ha ezt tágabb értelemben fogjuk fel) a szovjet-oroszországi internacionalista mozgalom, az 1918. és az 1919. évi forradalmak felső és középszintű vezetői, baloldali szociáldemokraták és kommunisták.

A forradalmi periódus tette teljessé — igaz, rövid időre — az egyesülési jogot Magyarországon. Nemcsak megteremtődött a munkások és alkalmazottak lehető legteljesebb tömörülése a szakszervezeti mozgalomban (1919-ben csaknem másfél millió volt a szervezett dolgozók száma). Nemcsak — az 1918-as különválás, majd az 1919-es pártegyesülés után — megteremtődtek a munkásság új forradalmi politikai egységének lehetőségei, hanem kialakultak a szocialista önigazgatás első csírái a munkástanácsok formájában. A tanácsrendszer 1919-ben mind a gazdaság, a kultúra irányításában, mind a politikában önkormányzati szervként működött. A Tanácsköztársaság — éppen Leninre hallgatva — az egész világnak bizonyítani kívánta, hogy a kommunizmus lényege a minél teljesebb munkásdemokrácia.

Az idegen katonai túlerő segítségével hatalomra jutott ellenforradalmi rendszer nemcsak a tanácsok hatalmát számolta fel. Arra is törekedett, hogy minél jobban korlátozza a dolgozók egyesülési jogát. A vasutasok, közalkalmazottak, az állami üzemekben dolgozó munkások, értelmiségiek szakszervezeteit feloszlatták, vagyonukat elkobozták. A kommunista pártot törvényen kívül helyezték. A legális szociáldemokrata pártot és az engedélyezett szakszervezeteket, ahol lehetett, működésükben korlátozták.

Az ellenforradalmi nyomás ellenére a szervezett munkásság mintegy százezres magva szilárd és hűséges maradt. Számos forrás bizonyítja, a munkásmozgalom létét a fehérterror tombolásának idején csakúgy, mint 1944 végén a Szálasi-rendszer hónapjaiban. Persze ez csak elemi lét volt, de ezekben az időkben még a tagdíjfizetés is a kiállás, a hűség, a hősiesség szimbóluma volt.

A „konszolidált" ellenforradalom évtizedeiben a legális munkásmozgalom a maga megmaradt intézményeivel a legfontosabb terepet biztosította — olykor nyilván szándéka ellenére — az illegális kommunista párt számára. Voltak idők (a húszas évek végén), amikor a munkásság kulturális egyesületei, a dalárdák, szavalókórusok, a sport-, a turistaegyesületek, az antialkoholisták, az eszperantisták szervezetei a baloldal, a forradalmi erők egy-egy bázisát képezték a munkásmozgalomban. Bár sokkal nehezebb körülmények közt, mint a századelőn, a munkásmozgalom oktatási hálózata képviselte, védelmezte és terjesztette a szocializmus, az emberi haladás értékeit az ellenforradalom rágalomözönével szemben. Az olyan legendás szemináriumok, mint Braun Somáé, Gárdos Mariskáé, Madzsar Józsefé nemcsak politikai ismereteket, hanem egy sajátos szocialista emberi teljességet közvetítettek hallgatóiknak. E munkába bekapcsolódtak az 1919 után a katedrájuktól megfosztott tudósok, szocialista elkötelezettségű művészek, értelmiségiek Benedek Marcelltől, Hirschler Imrén át József Attiláig. Ez a hálózat csakúgy, mint a mozgalom sajtója támaszt adott minden haladó gondolat számára.

Ha a felszabadulást követő évek sikereire gondolunk, nem feledkezhetünk meg a legális és illegális mozgalom nevelőmunkájáról, hisz a legjobb, legrátermettebb munkásvezetők itt tanultak, itt szerezték alapvető tapasztalataikat, s az értékőrző hűséges mag nélkül minden sokkal nehezebben ment volna.

Ha ma visszatekintünk a munkásság egyesületeinek, szervezeteinek múltjára, úgy véljük, további utunk, amelyen a demokratizmus, az önkormányzat fejlődése nem nélkülözheti e tradíciók felélesztését, eleven élettel való megtöltését. Nem véletlen, hogy a Szovjetunióban ma sűrűn utalnak a lenini forrásokra, az Állam és forradalom eszméire. Talán nem tűnik nálunk sem ezért erőltetettnek, ha emlékeztetünk e vonatkozásban a magyarországi munkásság történeti útjára és 1919 gyakorlatára.

Kende János

„Kulturális szalon jellege van üzletünknek”

LÁTOGATÁS A MEDGYESSY-TEREMBEN

A XX. század embere jogosan fél az uniformizálódástól, ezért törekszik a megszokott sémákból való kiválásra. Ennek egyik perspektívája többek között otthonunk, közvetlen életterünk alakítása. „Ha meg akarod ismerni az embereket, keresd fel őket otthonukban!” — mondta Goethe, és ott nemcsak arra a magatartásmódra gondol, amit egy igazi otthon lehetővé tesz (lazíthatunk, megszokott kötelező szerepeinket egy időre kiiktathatjuk), hanem arra az esztétikai miliőre is, amit az egyén önmaga számára, saját igényeinek megfelelően saját képére formál. Ebben a tudatos esztétikai környezetalakításban lehetnek segítségünkre a tárgyak, melyeknek sokszor „lelkük van”, melyek önmagukért beszélnek. Tárgyakhoz éppúgy lehet kötődni, mint emberekhez. A tárgyakhoz való kötődés motivációja többféle lehet: kedves emlék, örökség, ajándék, de önmagunk számára is vásárolhatunk: esztétikai igényeink kielégítésére. Azt hiszem, ha a művészi, esztétikus tárgy kifejezést említem, a debreceniek-nek a Medgyessy-terem is eszükbe jut, amelyet valójában nehéz lenne beilleszteni pusztán az üzlet kategóriába, bár kétségtelen, hogy műkereskedelem is zajlik ott. Mégis több ennél. Az ott dolgozó munkatársakat is nyugodtan nevezhetjük művészeti tanácsadóknak, hiszen „naprakész”, biztos információk birtokában példamutató udvariassággal állnak a Medgyessy-terembe belépő látogatók rendelkezésére.

A Medgyessy-terem egyik legnagyobb gondja a hely hiánya, szűkössége. Így nem kis teljesítmény egy-egy kiállítás megrendezése, ugyanis ez szinte minden esetben felér egy költözéssel, újrafestéssel, mire helyreállnak az eredeti állapotok az üzletben. Sokat segített volna a gondokon a Nagytemplom melletti építkezés, ahová eredetileg egy nagyobb méretű kiállítóterme is terveztek, mely az igényesebb kvalitású képző- és iparművészeti alkotások galériájaként funkcionált volna. Sajnos, azonban az építési tervek addig húzódtak, hogy időközben a Művészeti Alap beütemezett anyagi kerete elúszott.

Mennyire befolyásolja a Medgyessy-terem Debrecen város lakosságának ízlését? Hogyan mérhető le ez a folyamat? Ezekről a kérdésekről beszélgettünk Kardos Bélánéval, aki immár 15 éve a terem vezetőjeként gazdag tapasztalattal rendelkezik.

— A Medgyessy-terem több mint 30 éves. Történt-e időközben valamilyen funkcióváltás a bolt működésében, illetve változott-e a látogatóközönség összetétele?

— Kezdetben kétségtelen, hogy egy igényesebb, elsősorban értelmiségi vásárlóközönség látogatta üzletünket. Azonban az utóbbi években ezen a téren egyértelműen kimutatható differenciálódás. Sokszínű a vásárlóközönség, nem lehet itt már kasztokat, vagy kiváltságos rétegeket emlegetni. Mi magunk is arra törekedtünk, hogy a miénk ne „arisztokratikus” légkörű üzlet legyen, hanem egy szívélyes, vonzó hangulatú bemutatóterem, ahová bárki bejöhet, ha nem is vásárol, de beszélget, tájékozódik, szemlélődik, információkat gyűjt. Egyfajta kulturális „szalon” jellege van üzletünknek. Itt bárki megszólalhat, bárki bármit kérdezhet —, örömmel válaszolunk, segítünk, tanácsot adunk. Természetesen nemcsak a Medgyessy-teremnek, de a Debrecenben működő egyéb közművelődési fórumoknak is nagy szerepük van az ízlés formálásában. Konkrétan arra gondolok, hogy az ifjúság és egyáltalán a nagyközönség igényét felkeltették az egyedi, művészi, esztétikus tárgyak iránt, mert még mindig van vásárlórétege a giccsnek, a kommersz, rossz értelemben vett populáris dolgoknak.

— Tehát a Medgyessy-terem szinte egyénre szabott, szűkített kívánságokat, igényeket is hajlandó teljesíteni?

— Természetesen. Ha egy ember bejön, aki épp egy megnevezett fővárosi vagy vidéki művész alkotását szeretné megkapni, az ilyen kéréseket is igyekszünk teljesíteni. Ilyenkor vagy a központi raktárunkból, vagy a bolthálózatunkból próbáljuk beszerezni a kívánt tárgyakat. A speciális kéréseknek is eleget kívánunk tenni, de ez sem a vevőre, sem a művészre nézve nem jár semmiféle kötelezettséggel. Ha a vevő nem ilyet képzelt, akkor sincs probléma, nem kell megvásárolnia a bútort, képet stb. Szerencsére hosszú ideig elfekvő tárgyaink nincsenek, egy idő után itt minden alkotás gazdára talál. Ennek az a titka, hogy a műtárgyat tudni kell „tálalni”, tehát egy olyan enteriőrt igyekszünk kialakítani, mely nemcsak az adott tárgyat, de önmagát is egészben „eladja”.

— Milyen kérésekkel fordulnak a terem munkatársaihoz a vásárlók?

— Általában lakberendezési tanácsokat kérnek, kezdve attól, hogy milyen bútoruk van, milyen színek dominálnak a lakásban. Többen színes fotókat is behoznak. Ha úgy látjuk például, hogy egy otthonban sok a szögletes forma, akkor ezeket kerek, lágy vonalú tárgyakkal igyekszünk feloldani. Sokszor a képek elhelyezését is megbeszéljük. Itt helyben is sokat beszélgetünk, de van rá eset, hogy elmegyünk a helyszínre, megnézzük az adott otthont, és ha nem illik oda egy tárgy, igyekszünk lebeszélni.

— A Medgyessy-terem minden évben számos művész kiállítását is felvállalja. Milyen szempontok szerint történik a kiválasztás?

— Mindenkor a változatosság igénye vezérel bennünket. Más ízlést, más alkotói világot bemutatni, persze elsősorban kamarajellegű kiállításokra van csak lehetőségünk. Sajnos a helyszűke determinálja terveinket. Ennek megfelelően alakítottuk ki az 1987. évi kiállítási programunkat is.

— Összefoglalva hogyan jellemezhető a Medgyesy-terem esztétikai ízlésformáló szerepe Debrecen kulturális életében?

— Természetesen nem tagadható, hogy itt nemcsak kiállítások vannak, nemcsak tanácsokat adunk, hanem műkereskedelem is folyik. De az üzleti oldalt félretéve, azzal, hogy egyáltalán felmutatjuk ezeket a dolgokat, egyúttal fel is hívjuk az emberek figyelmét arra, hogy környezetünket ilyen tárgyakkal is be lehet népesíteni. Termünk egy olyan fórum a közönség számára, ahol a mai, élő művészet figyelemmel kísérhető minden műfajban. Az ország minden részén élő művészek alkotásai megtalálhatók itt. A látogató még ha nem is vásárol, de be-benéz üzletünkbe, az már lehetőséget ad ízlésformálásra, a mai művészet befogadására. Igaz, hogy mi egy fővárosi vállalatnak vagyunk a képviselői, azért mi Debrecennek, Debrecenért dolgozunk, az itt élő emberek igényét igyekszünk kielégíteni.

Fehér Ágnes

BODNÁR ISTVÁN:

Helyet cserél

Se nem ősz,
se nem nyár,
se nem bőjt,
se nem bál.

Földre készül
már a lomb,
de nem fütyül a szél,
nem ragad el
már a nász,
csak lassú táncra kér.

Hiába süt fel a Hold,
ha köd mögött ragyog.
Hiába harsan a kürt,
ha nem hívnak dalok.

Bíbor,
sárga,
zöld virág,
már nem lángol a nap.
Már nem zajong a kék madár,
s a méz is
elmarad.

A tó felett,
a hegy mögött
már útra kész a tél,
helyet cserél
csöndesen
varjúhad s levél.

A nyugati magyar irodalom – a magyar irodalom része

Külföldi útjaim egyik maradandó emléke a magyar írókkal való találkozásom. Papp Tiborral, az egykori debreceni diákkal, a Magyar Műhely egyik szerkesztőjével Párizsban beszélgettem a vizuális, a képvers kifejezési lehetőségeiről. Stockholmban Thinsz Géza eljárt előadásaimra, éppen találkozásunk előtt fejezte be Illyés Gyula és Weöres Sándor verseinek svéd fordítását a Nobel-díj bizottság számára. New Yorkban Gombos Gyulával társalogtam Szabó Dezső és Németh László észre nem vett értékeiről. Torontóban Faludy György tisztelte meg előadásomat jelenlétével, a Villon-balladák egykori átköltője a magyar vers kohéziójáról beszélt értelmes szenvedéllyel. Vatai Lászlótól „kanadai emlékül” kaptam Az Isten szörnyetege című sok vitát kiváltott könyvét, Ady lírájának egyéni szemléletű elemző értékelését. New Brunswickban Kovács Imre előadását hallgattam a Márciusi Frontról. Ugyanitt Nagy Károly vendége voltam, 1970-ben, az első anyanyelvi konferencián ismertem meg Debrecenben. Az általa alapított hét végi iskolában nyelvi és irodalmi órákat tartottam.

Az egymást követő öt anyanyelvi konferencián még több nyugaton élő magyar íróval is megismerkedhettem, többek között a Hollandiából érkezett Dedinszky Erikával és a Norvégiában két nyelven is író Sulyok Vincével.

Ez emlékezéssel is magyarázni akartam magatartásomat, miért örültem nagyon A nyugati magyar irodalom 1945 után (Gondolat, Budapest, 1986) című kötet megjelenésének. Nem szabályos irodalomtörténet ez, hanem első — önálló kötetben! — körképe, leltára a nyugati országok magyar irodalmának, napilapjainak, folyóiratainak, egyesületeinek, társaságainak.

A kötet szerzői — néhai Béládi Miklós, Pomogáts Béla, Rónay László — az irodalom szón nemcsak a szépirodalmat értik, hanem a publicisztikát és a tudományos irodalmat is.

Nem meglepetés e kötet budapesti megjelenése, nagyon sok előzménye volt itthon is, külföldön is. Itthoni közvetlen előzményének tekinthetjük az 1982-ben megjelent A magyar irodalom története 1945—1975 IV. kötetét. A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete gondozásában megjelent kötet a határon túli magyar irodalmat ismerteti. A 464 lapos könyv első kétharmad része — 322 lap — a csehszlovákiai, a jugoszláviai, a romániai és a kárpát-ukrajnai magyar irodalmat mutatja be a jelzett harminc év alatt Kisebbségi irodalom címmel. A második rész — a 323. laptól — A nyugati magyar irodalom (Vázlat) cím alatt ez irodalom íróit, intézményeit, folyóiratait és újságjait ismerteti. Erre épül, ennek bővített, változtatott formája a könyv alakban megjelent irodalomtörténet.

Itthoni előzménynek tekinthetjük a magyarországi folyóiratok, köztük az Alföld, az 1970-es évektől mind gyakoribb közléseit a Nyugaton élő szerzőktől.

Közvetlen külföldi előzménynek számít az 1976-ban Amszterdamban megjelent Nyugati magyar irodalom című tanulmánygyűjtemény (a hollandiai Mikes Kelemen Kör kiadása). A hét tanulmány közül kettőből idézek magyarázatképpen. Kibédi Varga Áron (1930-ban született, Hollandiában él, a Holland Királyi Tudományos Akadémia rendes tagja) a bevezetőben a következőket írta: „Vitathatatlan tény, hogy a magyar irodalom egy egészet képez. Egy egészet, mert egy nyelv szüli és hordja, egy és ugyanazon nyelvi kultúra hagyományaiból, gyökereiből táplálkozik. Egy a nyelve miatt és egy a múltja miatt: fontos hozzátenni ezt a második tényezőt. A sepsiszentgyörgyi, kaposvári, párizsi és montreali magyar író nemcsak ugyanazt a nyelvet használja, hanem mindegyik a maga módján, de ugyanazzal a múlttal, Balassával, Petőfivel, József Attilával él. A modern irodalomtudomány egyik jelentős felismerése, hogy az irodalom nemcsak a valóságból és a választott vagy adott nyelv sajátságaiból meríti ihletését: egyik fő forrása a már meglévő irodalom. Irodalom szül irodalmat.”

Cs. Szabó László (1905—1984) záróbeszédének témánkkal kapcsolatos legfontosabb részlete a következő: „Csodatett valamikor a szentek dolga volt... Csodát ma a tömény idegenségbe fejest zuhant, élő magyar költők művelnek Zrínyi, Csokonai, Vörösmarty, Petőfi, Arany és Ady romlatlan nyelvével... Van egy világrészekben mérhető, szétforgácsolt nyugati magyar irodalom, amely elszakíthatatlan, de autonóm része a nagyobbik belsőnek... Közönséges nevén az egy és oszthatatlan magyar irodalomnak... Magyar irodalmi élet a teljes szétszórtságban természetesen nincs és nem lehet. Ahhoz nemzeti főváros, más szóval szellemi központ, amihez viszont egy olvasó nép, kizárólag a nép hátvédje kellene... Önkormányzó irodalmi központ nélkül a kritikai szűrés éppen annyira hézagos és esetleges és siralmasan visszamarad az alkotások száma és súlya mögött... Ráadásul akármekkora területet bitorolhat a műkedvelés, aránytalanul nagyobbat, mint Magyarországon, utóvégre akinek van pénze, különösen az északamerikai Egyesült Államokban, annyi giccset nyomat ki magyar nyelven, amennyit akar.”

E két tanulságos idézet gondolatai ma már nálunk is az irodalmi köztudat részei: egy magyar irodalom van, s ennek része a magyarországi és a határon túli irodalom. A mindennapos szóhasználatban, ha nem teszünk jelzőt a magyar irodalom jelzős kifejezés elé, akkor a magyarországi magyar irodalomra gondolunk. Ez a mostani kötet lezárja azt a vitát, bizonytalanságot is, hogy a nyugati magyar irodalom is része az egyetlen magyar irodalomnak. (A környező országok magyar irodalmának ilyen elfogadtatása már az 1960-as években megtörtént.)

Mi is jellemzi az elmúlt negyven év nyugati magyar irodalmát ez irodalomtörténet és saját olvasmányélményeim alapján? Illyés Gyula a már szállóigévé lett sorában is megfogalmazta: „A magyar irodalom ötágú síp, összehangolatlan.” Elszigetelten, magánosan, szinte olvasóközönség nélkül alkotnak az írók. Elsősorban nem városok, hanem az évenként ismétlődő konferenciák gyűjtik össze a világ különböző helyein alkotó magyar írókat. A legnagyobb élménye e társtalan íróknak a magyarországi írókkal való találkozásuk itthon vagy külföldön. Ezért is vágynak arra, hogy a könyvnapon sátruk legyen, hogy itthon kiadják műveiket, hogy magyarországi olvasóik legyenek.

Az első nemzedék kivételével a nyugati magyar írók két- vagy többnyelvűek. Ezért is lehetnek hiteles tolmácsolói a magyar és a befogadó ország irodalmának. Vannak, akik a magyar irodalomban, alkotásaikban más irodalmak újításait, avantgard törekvéseit is megvalósítják. Ezek nemegyszer annyira szokatlanok, annyira széttördelik a magyar versmondatokat, hogy az itthoni verseszményünk már nem tudja műalkotásnak tekinteni, hanem nyelvi játéknak. E nyugati irodalom legnagyobb értéke: a magyar versnyelv kitűnő ismerete, a magyar klasszikus költészet alázatos tisztelete.

A jelzett negyven év alatt a nyugati írók emberi kapcsolata — a kedvező politikai hatások nyomán — jelentősen megváltozott, a legtöbb személyes kapcsolatot teremtett Magyarországgal.

Kiknek készült ez az irodalomtörténet? A külföldi és a hazai íróknak, olvasóknak is. Itthon 1981-ben megjelent a Nyugat-európai és a tengerentúli magyar költők antológiája, benne harmincnyolc költő háromszáznyolcvan versével. (Elkészült a prózai válogatás is, reméljük, közelesen megjelenik.)

Meggyőződésem, hogy e gondosan szerkesztett, gazdag tartalmú, szép külsejű irodalomtörténet kalauz lehet az elérhető művekhez, megerősítheti a magyarországi közvéleményben a magyar irodalom egységét, a határon túli, a nyugati magyar irodalom befogadását.

Nagy János

BODNÁR ISTVÁN:

Megcsonkult fa

Egy Petkes József-képre

Tíz éve már,
száz éve már?
Vesszőt se hajt,
tavaszt se vár.

Megcsonkítva. Görbedten áll.
Kivájt teknő a törzse már.
Néma a föld. Torzó a táj.
Csak ez a tél. Meddő a nyár.

Sarjad a levél
sehova.
Kimarjult háncsán
fű, moha.
Hiába szél
a hírhozó,
csak varjúszó,
csak varjúszó.

Hermelinvállú
havasok,
csak voltam tán
de nem vagyok,
alattam kénkő bugyborog,
gyökerem az,
mi oly konok.

Csak pernye hull,
csak pernye száll.
Torzó a fa.
Csodára vár.

Debreceni zenészsiker Spanyolországban

Aki mostanában a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola debreceni tagozatának Egyetem téri épületébe látogat, gyakran találkozhat napbarnított arcú főiskolai hallgatókkal. Ők az intézmény szimfonikus zenekarának tagjai, akiket az a szerencse ért, hogy tavaszszal részesülhettek a mediterrán nyár örömeiben.

1987. február 19-i keltezéssel levelet kézbesített a posta Kováts Zoltán, a zenekar karmestere és az együttes címére. A levél meghívást tartalmazott a Spanyolországban, Murciában megrendezett fiatal zenekarok VI. nemzetközi fesztiváljára április 12. és 18. között. Felbolydult a méhkas: mindenki gyönyörű tájakról, tengerről, s még szebb koncertekről álmodott.

A rövid felkészülési idő miatt minden egyes zenekari tagnak nagy áldozatokat kelett hoznia a tanulmányii kötelezettségek teljesítése mellett. A szervezés résztvevői ugyancsak nagy áldozatokkal járultak az utazáshoz, gyors munkára és nagyon sok pénzre, mintegy 700 ezer forintra volt szükség ahhoz, hogy a zenekar eleget tehessen a meghívásnak.

Az utaztatásban részt vevő összes hivatalos szerv, kezdve a Művelődési Minisztériumtól a spanyol diplomáciai szerveken át a Malévig odaadó munkát végzett, a zenekar az összes lehetséges kedvezményt megkapta. A költségek előteremtésében külön köszönet illeti meg a KISZ Központi Bizottságát, Debrecen, Hajdú-Bihar, Szolnok, Szabolcs-Szatmár és Heves megye számos üzemét, vállalatát, akik különböző pénzösszegekkel patronálták a zenekart. Ismervén a gazdaság mai helyzetét, ez nagy tiszteletet ébreszt irántuk.

A tavaszi szünet a zenekar tagjainak kemény munkát jelentett, amelyhez a feltételeket a főiskola és annak Weiner Leó Kollégiuma biztosította. Az utazás előtt az együttes hangversenyt adott fesztiválműsorából. A nagy sikerű koncert közönségének minden egyes tagja különböző összegű belépődíjjal járult hozzá az utazás költségeihez.

1987. április 10-én este egy ötvenkét tagú együttes ült repülőgépre Ferihegyen Palovecz János, a Művelődési Minisztérium osztályvezetője, Kedves Tamás, a tagozat igazgatója és Kováts Zoltán karmester vezetésével.

Spanyolországba érkezvén tapasztalhatták, hogy a szervezés kifogástalan, szeretet fogadta a magyar zenészeket. A felmerülő kinti költségeket Murcia város és tartomány, valamint a helyi egyetem teremtette elő. Itt derült ki, hogy a zenekar négy hangversenyt ad, ezen kívül a fúvósokból alakult kamaraegyüttes kapott két fellépési lehetőséget.

A fesztiválon két spanyol, egy belga, egy francia, egy olasz és egy bolgár zenekar vett részt a magyarokon kívül. A debreceni diákzenekar kinti életére az itthonihoz hasonló igényes munka volt jellemző, de az időből futotta az ibériai forró nyár élvezetére is.

Talán még utóbbinál is forróbb fogadtatásban részesült a zenekar murciai, cartaghenai, bullasi és moratallai hangversenyein. Az állva tapsoló közönség ily módon köszönte meg az igényesen válogatott műsort, amelyben Beethoven Egmont-nyitánya, Vivaldi La notte című szóló fuvolára és vonószenekarra írott műve, Anton Roch spanyol szerző táncsorozata és Kodály Galántai táncok című műve szerepelt. A Vivaldi-mű szólistája a Debrecenben tanuló Luis Munoz volt.

Kováts Zoltán karmester nagy örömmel meséli:

— A zenekar teljesítményét igen megtisztelő módon értékelték, fokozottan kiemelték a változatos műsorválasztást, amelyben az egyetemes zenekultúra mellett helyet kapott a magyar zene is, külön megköszönték, hogy spanyol mű is került a programba. Kiemelték, hogy a zenekari tagok magasan képzett zenészek, nagyszerű virtuozitásuk, az egyes zenészek egyéni teljesítménye már-már nem főiskolai szintet képvisel.

A hangversenyek egyikének részletét a Spanyol Nemzeti Rádió egyenes adásban is közvetítette. Készültek videofelvételek is, valamint a zenekar műsorát a tartományi televízió is rögzítette.

A fesztivál hangulatát emelte, hogy a záró hangversenyre nemzetközi zenekar alakult, amelynek harmincnégy tagjából tizenkilenc a debreceni zenekarból származott. Így a nemzetközi együttes tagjai lehettek fúvósaink, ütőseink és több vonós.

Négy próba és egy főpróba jellegű koncert alatt az alkalmi együttes tekintélyes műsort tanult meg. A záró koncerten Marcello és Rossini egy-egy nyitánya, de Pablo, kortárs spanyol szerző műve, valamint Schubert első szimfóniája hangzott el. E hangverseny a húsvétot ünneplő spanyol közönség körében nagy sikert aratott. Umberto Cattini karmester már a felkészülés folyamán is nagy rokonszenvvel dolgozott a debreceni zenészekkel, a koncert után meleg gratulációkkal illette őket, személy szerint, közönség előtt is kiemelve a két magyar trombitást.

A szép álom április 21-én véget ért, a hazatérők kissé fáradt arcán öröm tükröződött, úgy érezhettük, hogy páratlan élményeket őriznek szívükben. A zenekari tagok összeforrott közösség benyomását keltették már a felkészülés idején is, az utóbeszámolókból az is kiderült, hogy a magyar zenekar tagjainak fegyelme a munkában, az életben példamutató volt a fesztivál összes résztvevője számára.

Kováts Zoltán karmester munkája már több igen magas színvonalú koncertet eredményezett, a spanyolországi nemzetközi összehasonlításban is bebizonyosodott: olyan újabb együttessel rendelkezik Debrecen városa, amelyre érdemes figyelni.

Sikerük közvetve a debreceni zeneoktatás sikere is.

Duffek Mihály

VENDEGÉK JYVÄSKYLÄBŐL

A legtöbb magyarnak bizonyára a szauna és a jéghoki jut eszébe Finnországról, de a debreceniek számára Jyväskylä (Jüveszkülе) neve is ismerősen csenghet. Ez a ránézésre kimondhatatlannak tűnő város Debrecen finn „kistestvére". Megyénk fővárosa már betöltötte a „625-öt", Jyväskylä pedig idén 150. születésnapját ünnepli.

A minap két vendég érkezett az „ezer tó" országából. *Viljo Pitkänen* nyugdíjas gimnáziumi tanárt és *Ilkka Marjanent*, az evangélikus egyház gazdasági vezetőjét dr. Ács István, a városi tanács elnöke fogadta. A két északi ősz úr — akik a testvérkapcsolatok ápolásának élenjárói — szerkesztőségünkbe is ellátogatott, s így egy baráti beszélgetés keretében mód nyílott arra, hogy — ha csak szavakból is — közelebbről megismerjük Jyväskylät és képet alkothassunk a két város kapcsolatáról. A tolmácsolásban dr. Kiss Antal, a KLTE finnugor tanszékének adjunktusa segédkezett. Még mielőtt faggatózhattam volna, a vendégek átnyújtották a Keskisuomalainen (Közép-Finnország) című lap egyik áprilisi számát, amelyben a magyar líra klasszikusairól jelent meg egy írás. Viszonzásképp megajándékoztam őket a Magyar Eszperantó Szövetség Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának kéthavonként megjelenő kiadványával, a Debrecena Bulteno áprilisi számával, melyben Jyväskyläről olvashatnak eszperantóul. Viljo Pitkänen felesége sokáig tanulta a világnyelvet, így valószínűleg a fordítás sem lesz gond.

— Mikor és hogyan talált egymásra a két város?

— A második világháború után először az északi államokban kerestünk „testvéreket" — kezdi Viljo Pitkänen. — A svéd Eskilstuna, a dán Esbjerg, a norvég Stavanger és az izlandi Neskaupstadur után a szovjetunióbeli Jaroszlavval, a lengyel Poznannal és az NDK-beli Postdammal is fölvettük a kapcsolatot. A jyväskyläi városi tanács elhatározta, hogy a két nép ősi rokonságára alapozva egy magyar várossal „bővíti ki a családot". Miért pont Debrecenre esett a választás? Nos, a Kossuth Lajos Tudományegyetem KISZ-szervezete és a mi helyi egyetemünk diáksága között élt egy egyezmény, ami tulajdonképpen a kapcsolatfelvétel elindítója volt.

Viljo Pikkänen előhúzott táskájából egy kissé megsárgult Hajdú-bihari Naplót. A lap megjelenésének dátuma: 1971. június 12. Az újság első oldalán ő mint az akkori küldöttség vezetője látható, s a cikk arról számol be, hogy a finn tanácsi delegáció megismerkedett a város nevezetességeivel, valamint aznap aláírják a megállapodásról szóló okmányt. Ezzel hivatalosan is dokumentálták a két város összetartozását. Így kezdődött.

— Mi történt azóta? Mi valósult meg a célokból?

— Az elmúlt tizenhat év során mindkét fél arra törekedett, hogy ez a kapcsolat ne csak a hivatalos delegációk „cseréjét" jelentse. Elsősorban a kultúra „exportálásában" és a turizmus fejlődésében elért eredményeket emelném ki. Például a jyväskyläi vegyes kórus és a Közalkalmazottak Zenekara — a kölcsönös látogatások gyümölcseként — a múlt ősszel közös hanglemezfelvételt készített. De említhetném a kiállítások, nyelvtanfolyamok szervezését is. Tegnap éppen egy Jyväskyläben tanult diák otthonában vendégeskedtem, ma estére pedig egy másik diák hívott meg. Ehhez hasonló baráti szálak sok-sok finn és magyar családot fűznek össze. S bár a személyes találkozásokra ritkán adódik alkalom, a papír és a toll mindig kéznél van. Igen élénk a két város közötti levélforgalom.

— Marjanen úr, ha jól sejtem, az ön látogatásának különleges célja is van.

— Finnország lakói csaknem teljes egészében evangélikus vallásúak. A 65 ezer lelket számláló Jyväskyläben 57 ezren gyülekezeti tagok. A két város kapcsolatát egyházi vonalon is szeretnénk szélesíteni. A múlt télen fogalmazódott meg ez a gondolat. Jelenleg a tárgyalásoknál tartunk, de úgy itéljük meg, az itteniek is melegen üdvözlik kezdeményezésünket. Bízunk abban, hogy sikerül megvalósítani tervünket, annál is inkább, mert már több hasonló testvérgyülekezetünk van.

— Jyväskylä bizony még a térképen is messze esik Debrecentől, sokak számára elérhetetlen távolságra. Kérem, mutassák be városukat.

— Jyväskylä közép-finnországi kulturális centrum, iskola- és iparváros, ebben tehát hasonlít Debrecenre — mondja Viljo Pikkänen. — A város arculatát modern építmények jellemzik. Jelentős az ipari termelés. Nevet vívott ki magának a farostlemezgyár, a traktorgyár, a papír-előállításhoz gépsorokat gyártó üzem és a papírgyár. Utóbbi érdekessége, hogy ott finom, különleges papírokat készítenek. Ilyen például a bankjegypapír.

— A város címere egy vízen úszó csónakot ábrázol, fölötte Mercurius botja — veszi át a szót Ilkka Marjanen, és megajándékoz egy jelvénnyel. — Mercurius a római mitológiában a kereskedelem istene volt, s maga a címer is azt szimbolizálja, hogy Jyväskylä a kereskedők városa. Jellemző adat: az üzletek egy főre jutó alapterülete Finnországban nálunk a legnagyobb.

— Ha azt mondom, Aranybika vagy Nagytemplom, Magyarországon mindenki kitalálja, Debrecenről van szó. Jyväskylának mi a jellegzetessége?

— Talán a város közepén lévő domb tetején álló víztorony, amely egyben kilátó is, de a híres finn építész, Alvar Aalto művei is reprezentálják Jyväskylät — mondja Viljo Pikkänen. — Ő tervezte többek között a múzeumot, a színházat és az egyetem egy részét.

— Önök szerint, ha megkérdezném egy jyväskyläi járókelőtől, mi jut eszébe Debrecenről, mit válaszolna?

— Annyit valószínűleg mindenki tudna, hogy a magyar testvérváros, a Hortobágyhoz közel — felelik egybehangzóan.

Kiripolszky Tamás

ÉRTSÜNK SZÓT!

Költői eszköz – vagy ügyetlenség

A szóismétlés vagy ugyanazon szótő más-más képzővel való egymásutánja a népköltészet, műköltészet, de még mindennapi beszédünknek is fontos színező, nyomatékosító, jól hangzó eszköze. Szaknyelven *figura etymologica* a neve. A jelenség pedig: azonos tövű szavakból létesült stilisztikai alakzat.

Már legelső szövegemlékünkben, a 12. század végi Halotti beszédben olvashatunk egy ma is élő háromtagú figura etymologicát (mai magyarra átírva): *halálnak halálával halsz*. Mennyivel több érzelmet tartalmaz a *várva vár* kifejezés, mint a *soká vár!* A *kérve kér* is több, mint a *nagyon kér*.

Ha valaminek a létét elismerjük ugyan, de hasznát kétségbe vonjuk, akkor az ellentétes mellékmondat elé egy kéttagú azonos tövű kifejezést használunk. Ha melléknévről van szó, akkor az első tag ragos, a második ragtalan, például: *okosnak okos*, de nem gyakorlatias, *szépnek szép*, de nem sok ész szorult beléje, *bátornak bátor*, de csak a gyöngébbekkel szemben. Ugyanígy viselkedik a főnév is: *háznak ház*, de elég rozoga, *tónak tó*, de a hínártól nem lehet evezni rajta.

Ha igéről van szó, akkor a kéttagú kifejezés első tagja főnévi igenév, a másik ragozott igealak: *enni eszik*, csak igazi étvágya nincs, *horgászni horgászik*, csak éppen hal nem akad a horgára. Ilyen összefüggésben az egyébként nem használt *vanni* igenév járja: *vanni van*, de kevés.

Népmesékben elengedhetetlen a folyamatosság és a hosszú idő szemléltetésére az ige egyszerű ismétlése: A legkisebb fiú indult el harmadiknak az erdőbe. *Ment, ment* (vagy *ment, mendegélt*), egyszercsak egy tisztásra érkezett... Letelt a három esztendő. Az édesanyja *csak várta, csak várta*, de mindhiába.

Ilyen és hasonló módon és helyzetben nagyon is helyénvaló a szóismétlés.

A tévében másfajta szó- és szótőismétléseket hallhatunk. Egy gumiabroncs elégetése miatt a lakók panaszt tettek a kerületi tanácsnál és kihívták a tévét. A riportban több személytől kértek és kaptak véleményt. Egy percen belül elhangzott a következő két nyilatkozatrészlet: *Tűzeset esetén* kénytelenek vagyunk jelenteni a kerületi tanácsnak... A tanácsi illetékes szavai: A főváros *területén* számos szemétlerakásra kijelölt *terület* van.

Egy hivatal főnöke két nappal később így kezdte nyilatkozatát: *Azt a célkitűzést tűztük ki célul magunk elé...*

Az említett sete-suta mondatok így lennének értelmesebbek: *Tűzesetkor* kénytelen vagyunk jelentést tenni a kerületi tanácsnak, vagy: *A tűzesetet* kénytelenek vagyunk jelenteni a kerületi tanácsnak. A következő: *A fővárosban* számos szemétlerakásra kijelölt *terület* van. És végül: *Azt a célt tűztük ki magunk elé.*

Kálmán Béla

ÚJHELYI JÁNOS:

Szorítsd magadhoz

Az alföldi kisfalu református temetőjében két friss sírhalom közvetlenül egymás mellett fekszik. A sírokon rengeteg élő, s még több műanyag koszorú fedi az anyaföldet. És persze csokrok: tulipánokból, nárciszokból, gyöngyvirágokból és orgonákból. Május van, perzselően meleg május. Az egyik síron mintha hervadtabbak lennének a virágok. A sebtében leszúrt fejfák éppen csak hogy ki tudnak ágaskodni a koszorúk és a virágözön alól. De a feliratuk pontosan kiolvasható. Az egyiken: Szilágyi Bernátné, Kun Eszter — élt 35 évet. A másikon: Szilágyi Bernát — élt 37 évet. S mindegyiken: Béke poraikra.

Az alföldi kisfalu új településén — délután úgy négy óra felé — mentőkocsi állt meg egy féligkész emeletes ház előtt. Talán két évtizeddel ezelőtt a tanács bocsátotta rendelkezésükre ezeket a többnyire parlagon heverő telkeket a frissen házasodó, faluban maradó, az új életet épphogy elkezdő fiatalok részére. Elsősorban olyanok számára, akiket a szülői ház már nem nagyon bírt befogadni és támogatni. A vállalkozó fiatalok nem ismertek lehetetlent. Éjjel-nappal dolgoztak, nem kímélve magukat, de egymást is segítve, lassan-lassan egy új lakótelep nőtt ki a falu szélén. Hajtottak kegyetlenül. Az öregek meg csóválták a fejüket: mi lesz ebből? Ezek a házak már mások voltak, mint az övéik. Emeletesek, garázzsal, meg fürdőszobával, meg beépített padlással. S a kertekben azok a fóliasátrak!

A mentőautó Szilágyi Bernát portája előtt állt meg. A kíváncsiskodók sokasága vette körül a kapu környékét: főleg idősebb emberek, néhány fiatalabb asszony és persze kíváncsiskodó gyerekek. Némán figyeltek, várakoztak.

A mentőből, a hátsó ülésről elsőnek Szilágyi Bernát szállt ki. A magasra nőtt, egykor szálfatermetű férfi összeroggyant vállakkal szemrevételezte a kíváncsiskodókat, köszönt. Az emberek, akárcsak egy istentiszteleten, halkan, maguk elé morogva viszonozták a köszönést, s egy kicsit hátrább húzódtak az útból. Szilágyi Bernát az övéit kereste: ott állt a három gyereke, a nagyanyjuk védőszárnyai alatt. A tizenhat éves Noémi, a két fiú, a tizennégy éves Tibor, s a legkisebb, a hatéves Gergő. Kitágult szemekkel figyelték az apjukat, majd a mentőre kapták tekintetüket. A kocsi belsejéből most emelték ki a hordágyon az édesanyjukat. Hangosan sírni kezdtek. De könnyezett ott mindenki, csak Szilágyi Bernát szeme maradt szárazon. Elsírta már ő minden könnyét.

Szilágyiné, Kun Esztike megbékélt mosollyal nézett körül a siratókon, mert tudta ő, hogy ezeket az arcokat most látja utoljára. Vajon a temetőben is így fognak majd sajnálni? Halvány mosoly futott át az arcán, legszívesebben magához ölelt volna mindenkit, de csak arra volt ereje, hogy jobb kezével istenhozzádot intsen mindenkinek. Szótlanul vitték be a házba, aztán a mentősök is elmentek, az emberek még egy darabig várakoztak, halkan sugdolóztak egymás között, majd ők is dolgukra mentek.

A nagy szobában fektették le Kun Esztert a páros heverőre. A gyerekek az anyjuk mellé ültek, halkan sírdogáltak. Szilágyi Bernát egy ideig tűrt, aztán az anyjához fordult: — Édesanyám, vegye magához a gyerekeket ma éjszakára. Esztike nagyon fáradt, pihennie kell.

A hetvenhez közeledő öregasszony bólintott, s mint egy nagy szárnyú barna madár, ráborult a menyére, megcsókolta, majd intett az unokáinak, búcsúzzanak el ők is.

Ketten maradtak a szobában. A májusi nap még magasan volt, a fénysugarak pazarul körülölelték a férfit és az asszonyt.

— Nem bánt a fény, ne húzzam be a függönyöket?

— Nem, nem, jó így.

Az asszony lehunyta a szemét, és hirtelen elaludt. A férfi visszafojtott lélegzettel hallgatta a pihegését.

Szilágyi Bernát és Kun Eszter gyerekkoruk óta ismerték egymást, de ahogy az lenni szokott, csak felnőtt korukban találkoztak, egy szüreti bálon. Eszter ekkor tizennyolc éves volt, Bernát húsz, éppen katona. Mint két ismeretlen, úgy bámulták egymást, s még azon az éjszakán végzetesen egymásba szerettek. Eszter, közepes eredménnyel elvégezte a gimnáziumot, a helyi téeszirodán dolgozott adminisztrátorként, Bernát pedig bejárt a városba, a Vagongyárba, mivel annak ösztöndíjával tanulta ki a villanyszerelői szakmát a szakmunkásképzőben. Aztán behívták katonának, így kerülték el egymást egészen addig a szüreti bálig. Reggelig mulattak, s a szünetekben kimentek a művelődési ház alkalmi büféjébe, és ittak, sokat! Bernátnak akkor még imponált a lány kurázsija:

— Jól bírod.

Eszter elpirult: — Áh! Csak ilyenkor. Nem megyünk ki a levegőre, meleg van itt.

Egy sötét ház takarásában csókolóztak, hosszan, sokáig. De az csak Bernát következ-

Legendafoszlató gondolatok „költő” Nagy Imréről

1896. október 23-án született Sárrétudvariban Nagy Imre, a két világháború közötti negyedszázad egyik „mezítlábas” költője. Tavaly októberben kellett volna emlékeznünk rá, de az évfordulóról az irodalmi világ egy kissé megfeledkezett. Szerencsére nem teljesen, hiszen a Szépirodalmi Könyvkiadó megjelentette *Tücsök a mágyán* című válogatott verseskötetének harmadik kiadását. Sárrétudvariban pedig előadással emlékeztek rá. Az Alföld című folyóirat az évfordulónál valamivel hamarabb, 1984 decemberében, Cs. Nagy Ibolya szép tanulmányával idézte emlékét. Nagy Imre egész életét szülőfalujában morzsolta le, sohasem tudott kiemelkedni a viskók, a hodályok világából, mindvégig napszámos maradt, élete utolsó nyarán például dinnyecsősz volt. Életútját tanulmányozva némelykor döbbenetes tényekkel, mai mértékkel nem is mérhető élethelyzetekkel kell megismerkednünk.

Nagy Imre, aki falujában a „költő” ragadványnevet kapta, már elmúlt harminc éves, amikor első versei a Magyar Falu című néplapban megjelentek. A parasztí olvasók táborában hamar népszerűséget küzdött ki magának, elnyerte a legjobb népköltő számára felajánlott bronztulipánt is, de ez a siker az igazi irodalom műhelyeitől távol, amolyan dilettáns keretek között született. Költői felfedezése és elismerése csak jóval később, a harmincas-negyvenes évek fordulóján történt meg, nem sokkal halála előtt. A munkásságát összegző, helyét kijelölő kismonográfia még várat magára, noha kisebb cikkekben, tanulmányokban nincs hiány. A kutatóknak jó eligazítást nyújt a Varga Rózsa—Patyi Sándor által készített A népi írók bibliográfiája című kiadvány, amely ugyan nem vette figyelembe Nagy Imrének a Magyar Faluhoz fűződő kapcsolatait. Több esszé, emlékezés is jól használható (elsősorban a Veres Péteré), de egyik-másik írás pontatlan adataival, szándékos vagy szándéktalan ferdítésével hátráltatta a hiteles Nagy Imre-portré megrajzolását. Nem kivétel ez alól Pomogáts Béla egyébként kitűnő könyve sem (a tárgyias lírától a mitologizmusig), jóllehet ez a dolgozat megpróbálta Nagy Imre költészetének karakterét meghatározni.

E tévedések közül szeretnék néhányat, a legmakacsabbakat érinteni. Mindjárt elsőnek azt, hogy ki fedezte fel Nagy Imre költői tehetségét? Az irodalmi köztudatban úgy él, hogy Sinka István. Ez azonban nem felel meg a valóságnak, noha Nagy Imre sem tiltakozott ellene, sőt 1942 nyarán Debrecenben, Sarkadi Imrének, a Debreceni Újság-Hajdúföld fiatal riporterének maga is ezt vallotta, bár valószínűbb, hogy ezt Sarkadi írta a cikkbe. Nyilván abból a tényből következtetett rá, amiből más is, hogy tudniillik Nagy Imre első kötetéhez (Holtak derese) Sinka írt rövid előszót. A két népi költő kétségtelenül ismerte és becsülte egymást, hiszen ugyanazon lapban, a Magyar Faluban debütáltak, kettőjük közül azonban Nagy Imre jóval hamarabb, még 1927. január 12-én, Sinka pedig csak 1930. november 30-án. Nagy Imre 1929-ben nyerte el a lap által alapított bronztulipánt, Sinka egy évvel később. A dolog érdekességéhez tartozik, hogy Nagy Imre, mint korábbi győztes, feltételes tagja volt annak a bírálóbizottságnak, mely Sinka verseiről döntött. A feltételes itt annyit jelent, hogy nemleges szavazat esetén kérték volna a véleményét, mivel azonban a bírálóbizottság Sinkának vita nélkül megszavazta a a bronztulipánt, a feltételes zsűritagok bevonására nem került sor. A helyzet tehát csaknem fordítva igaz, majdnem Nagy Imre volt Sinka egyik felfedezője. Más kérdés, hogy Sinka költészetéről már 1934-ben a legjobb kritikusok a legelőkelőbb irodalmi folyóiratokban vitatkoztak, amikor Nagy Imre még jószerint ismeretlen volt az irodalmi köztudat számára. Később néhány irodalomtörténész messzemenő következtetést vont le a téves adatból, Nagy Imrét kinevezte Sinka követőjének. Egyesek felismerni véltek verseiben Sinka nevezetes himnuszainak Ázsia-nosztalgiáját, a táltos pózt, az önmegváltó gesztust, a régi magyarság hiedelemvilága iránti fogékonyságot, a balladai homályt. Nem kétséges, néhány Nagy Imre-vers mutat érintkezési pontot Sinka költészetével, de Nagy Imre munkássága végső soron független a Sinkáétól, lényegét tekintve egészen más kvalitásokat csillogtat. Ha az alapvető hatást keressük költészetében, akkor Ady Endrét kell megnevezni, annak ellenére, hogy egyes emlékezők Nagy Imre szájába olyan mondatot adnak, hogy Adynak csupán néhány versét ismerte.

Milyen hatásokat tükröz tehát Nagy Imre költészete? Ez a kérdés annyival inkább érdekes, mert autodidaktáról van szó. Véleményem szerint leginkább két forrás táplálta lírai világát. Az egyik a népköltészeti hagyomány, mely a századforduló idején a Sárréten még frissen „működő Vulkán”. Sárrétudvariban is divatos volt a rigmusköltészet, Nagy Imre már fiatalon belépett a rigmusfaragók közé és hamarosan őt ismerték a legjobbnak.

Hiba lenne azonban azt gondolni, hogy akár Sinka, akár Nagy Imre csupán a népi verskultúra hatására, a legendás Petőfi-kötet és a biblia sugallatára vált volna költővé! Már gyerekkoruktól fogva olvasó- és versolvasó emberek voltak, tudatosan vagy öntudatlanul felszippantották azokat a hatásokat, amelyek alá kerültek. Valamiképpen megtalálták Ady Endre költészetét, de sokat merítettek más forrásokból is. Ki gondolná például, hogy Nagy Imre szorgalmas olvasója volt Zempléni Árpád Turáni dalok című kötetének? A korai Nagy Imre-verseken, melyek kötetben még nem láttak napvilágot, első olvasásra meglátszik a nyoma. Nem múlt el nyomtalanul a szociáldemokrata költők, különösen Várnai Zseni és Benjámin Ferenc hatása sem. Tudunk róla, hogy Nagy Imre alaposan tanulmányozta Oláh Gábor költészetét is. E tények arra figyelmeztetnek, hogy a két világháború közötti korszak munkás- és parasztírói nem mindig a legnagyobbak csillagképét követték, mert egyáltalán nem magától értetődő — ahogy sokan gondolják —, hogy a ma általánosan elfogadott értékrend szerint tájékozódtak. Nagy Imre nagy késésekkel és nehézségek árán jutott hozzá könyvekhez, mégis olvasott embernek számított. Érdekes, hogy már kiforrott költő volt, amikor megismerte Erdélyi József verseit, tehát nem felel meg a tényeknek az sem, hogy a népi költők — Simon István találó kifejezésével a „mezítlábasok” — Erdélyi József és Illyés Gyula példája nyomán keltek útra. Nagy Imre ismerte József Attila költészetét is, Veres Péter nem jól tudta, hogy csak a halálos ágyán kapott József Attila-kötetet. Sarkadinak is úgy nyilatkozott, hogy ismeri József Attilát, de már nem tudja követni. Tudniillik költői értelemben. Aligha írt volna verset József Attila halálára (Vércsepp a síneken), ha csak haláláról szerzett volna tudomást.

A tehetséges, szuverén világot alkotó művész — márpedig Nagy Imre az volt —, persze a különböző hatásokat „vérévé issza”, vagyis szintetizálja, a maga adottságaihoz igazítja őket.

Már említettem, hogy Nagy Imre különböző életszakaszaiban különböző hatások alatt állt. Költészetének világképe szorosan összefüggött kifejezőeszközeivel. Sajnos, a Nagy Imre-verseskönyvek — ideszámítva a legfrissebbet is — nem mutatják hitelesen költői útjának fejlődését, a ciklusok témák köré épülnek, így elfedik a fejlődés lépcsőfokait. Az elkövetkezendő kutatás legfontosabb feladata az lesz, hogy tisztázza a versek keletkezésének időrendjét.

Végül még egy kérdés, ami még ma sem felesleges: a népi írókhoz tartozott-e Nagy Imre vagy sem? Ez voltaképpen álkérdés, hiszen a költő létélménye, tudatvilága, kultúrája, ideológiai és esztétikai felfogása, ízlése egyértelműen bizonyítja, hogy a népi írók mozgalmához tartozott. Kötetének legújabb kiadása is tartalmazza azonban Pintér József előszavát, benne azt a kitételt, amely vitatja Nagy Imre népi orientációját. Ez vagy tévedés, vagy manipulatív megállapítás, amely mögött a szándékot akkor értjük meg, ha tudjuk, hogy a tanulmány olyan időben íródott, amikor éppen vita folyt a népi írók mozgalmáról. Nagy Imre kétségtelenül tájékozódott a szociáldemokrata párt irányába is, költői kiteljesedése azonban a népi írók folyóiratában, a Móricz Zsigmond-szerkesztette Kelet Népében történt meg, a felszabadulás előtt megjelent két verseskötetét is a népi írók ma is élő kiadója, Püski Sándor vállalta magára.

Bakó Endre

---

ző eltávozásakor történt meg, közvetlenül a leszerelése előtt néhány héttel. Három hónapos gondtalan, boldog, önfeledt szórakozás után Eszter bejelentette, hogy terhes. Bernát egy pillanatig sem tétovázott: megkérte a lány kezét.

Kun Eszter felnyitotta a szemét.

— Éhes vagyok.

Szilágyi Bernátot hirtelen nagy boldogság fogta el.

— Mit ennél? Van minden, anyám...

Az asszony mosolygott: — Talán egy kis becsinált levest, tudom, galambból csinálta anyám, azt csinálta mindig, mikor gyerekágyas voltam.

Csak néhány kanálnyi lé ment le a torkán, de mintha megerősödött volna tőle. Felkönyökölt: — Van egy kérésem hozzád, Bernát. Vigyél végig a házunkon, az udvaron, mindenütt utoljára. — A férfit most hagyta el az ereje, rimánkodott: — Ne most, majd holnap Most pihenjél.

Az asszony megingatta a fejét: — Akkor már késő lesz, most még világos van.

A férfi két karjába ölelte az asszonyt, s elindultak az utolsó közös útjukra.

— Szoríts magadhoz — mondta Eszter.

Bernátot még a házasság előtt figyelmeztették a jóakarói, hogy vigyázzon, mert Eszternek alkoholisták a szülei, és hát ő is... Nem rossz lány, csak egy kicsit sokat iszik. A férfi legyintett: ugyan már, melyik lány nem iszik manapság, különben is, majd a házasság alatt... minden más lesz. Úgy is történt. Ahogy Eszter terhes lett, nem ivott egy kortyot sem, sőt Noémi megszületése után sem, évekig.

Először a nyári konyhába vitte a férfi az asszonyt. Itt kezdték el az életüket 17 évvel ezelőtt. Szoba-konyha, semmi más. Víz, WC az udvaron. A menyasszonytáncból meg a szülők szerény támogatásából csak ennyire futotta. Egy idős házaspártól vették meg a roskatag házat: először ezt hozták rendbe. Ide született Noémi, és két évvel később Tibor, de az új ház alapjai már megvoltak. Bernát ott hagyta a városi állását, a faluba szegődött a téeszhez, zetorosnak. És folyt az eszméletlen küzdelem az új otthon megteremtéséért. Magukra voltak hagyatkozva, mert az évek során Eszter szülei szinte egyik napról a másikra meghaltak, s Bernát apja is elhunyt. A falu meg suttogott: az alkohol, ám az alkohol. Csak néhány jó pajtás segített, persze kölcsönben. De végül egyenesbe jöttek. Majdnem...

Eszter körülnézett a régi bútorokon: ezeket megtartották, jól jön ez, ha majd megöregszenek, legyen egy kis emlék, meg az új ház úgyis a gyerekeké lesz.

— Vigyél ki az udvarra — suttogta —, látni szeretném az állatokat.

Miután Bernát visszaköltözött a faluba, nem engedte dolgozni Esztert. Hét végén el-eljárt ő a kocsmába, de részegen sose jött haza. Nem vette észre, hogy Eszter titokban iszik. Csak néha révetegnek, bágyadtnak tűnt a felesége. Azzal intézte el, hogy a nagy hajtás miatt van a fáradtság. És Eszter egyre többet járt a Közértbe pálinkáért. — A férjemnek lesz, meg a barátainak, tudjátok, a házépítés...

S a közértes lányok elnézően mosolyogtak. Az egész falu tudta már, hogy Eszter újra iszik, csak Bernát nem.

Az udvaron először az istállót nézték meg: két tehén, s egy szerződött bikaborjú kérődzött a jászol előtt. A disznóólban öt kismalac szopta az anyakocát. A baromfiudvarban legalább száz jérce, tyúk, gyöngytyúk károgott, s az udvaron az ég felé meredt a galambdúc. Eszter elfáradt, boldogságos mosollyal mondta:

— Gyönyörű minden. Vigyél vissza a házba!

Eszter alkoholizmusa a harmadik gyerek megszületése után mélyült el. Akkor már a házban laktak. Egyre gyengébb lett, egyre tehetetlenebb. Bernát nem értett semmit. Egyik magánorvostól vitte a másikhoz, mert az államiakban nem bízott. Végül az egyik kimondta az igazságot:

— Uram, a feleségének cirózisa van. — Bernát nem értette: — Mije van?

Az orvos szeliden nézett rá: — Májzsugor.

Bernát ezreseket számolt le az asztalra.

— Mentse meg, kérem szépen.

Az orvos nem vette el a pénzt: — Menthetetlen. — Talán a kórházban? — kérdezte Bernát. — Talán... — felelte az orvos.

A nagyszobában Bernát lefektette Esztert, a kétszemélyes heverőre. — Pihenjél most. Hozzak valamit? Kérsz valamit?

Eszter fáradtan mondta: — Talán egy kis édeset, egy csöppet innék.

Bernát rohant a kocsmába, fél liter kevertet kért, mert hogy otthon nem volt semmi ital. Mire hazaért, Eszter már halott volt. Arca szelíd, kisimult volt. Bernát hajnalig mellette virrasztott, csak azután szólt az illetékeseknek.

Nagy temetés volt, szinte az egész falu jelenlétével. Mindenki sírt, még a férfiak is. Csak Szilágyi Bernát nem, sőt egyesek szerint még mintha mosolygott volna. Olyan földöntúlian. Egyedül ment haza, nem tartott halotti tort. A gyereket az anyjához küldte. Egy hét múlva a még beépítetlen padlástérben vágták le a kötélről. Búcsúlevelében a gyerekeire és részben az anyjára hagyott mindent — a gondviselésért. Egy kérése volt csupán: a felesége mellé temessék el. De a kérését a Köjál hatóságai nem teljesíthették: friss sírt nem szabad megbontani.

Két sír fekszik egymás mellett az alföldi kis temetőben. Az egyiken már hervadnak a virágok, a másikon is hamarosan. A májusi nap mindent felperzsel.

Hírünk a hazában

1987—7.

ÉLET ÉS IRODALOM

Bényei József: Dohogás — könyvügyben. (A vidék, közte Hajdú-Bihar könykiadása is.) — Élet és Irodalom, 1987. március 13., XXXI. évf., 11. sz., 4. l.

Uo.: Hiteles tájékoztatás. Reflexió — 1987. április 3., 14. sz., 4. l.

Szekrényesi Júlia: Kellemetlen életképek. (Gyöngyélet előadása a debreceni Csokonai Színházban) — Élet és Irodalom, 1987. március 27., XXXI. évf., 13. sz., 13. l.

Bodnár György: Mik vagyunk? (A Válasz című folyóirat 1934—1938. Recenzió.) — Élet és Irodalom, 1987. április 3., XXXI. évf., 14. sz., 11. l.

Bényei József: Kinek kell Veres Péter? — Élet és Irodalom, 1987. április 10., XXXI. évf., 15. sz., 9. l.

FORRÁS

Sz. Kürti Katalin: Holló László és a nemzeti festészet — Forrás, 1987. február, 19. évf., 2. sz., 93—95. l.

Uo.: Dankó Imre: Gömör néprajzáról szélesebb körben. (A KLTE néprajzi tanszékének kiadványai) — 88—89. l.

Visszapillantó tükör — egy tudományos pálya emlékei. (Barta János akadémikus válaszol Imre László kérdéseire.) — Forrás, 1987. április. 19. évf., 4. sz., 1—15. l.

KRITIKA

Búcsú Pándi Páltól — Kritika, 1987. február. 2. sz., 2—3. l.

Uo.: Wéber Antal: Mocsár Gábor: ... eleitől fogva. Recenzió — 30. l.

E. Fehér Pál: Kardos László emlékezete — ua.: 1987. március. 3. sz., 35. l.

Csizner Ildikó: Aarden: Gyöngyélet. (A Csokonai Színház előadásáról.) — Kritika, 1987. április 4. sz., 37. l.

Uo.: Kozák László: Fucskó Miklós versei. (Debrecenben élt húsz évet.) — 26—27. l.

LABDARÚGÁS

Gáll András, ch.: Biztató eredmények — némi árnyékkal. (DMVSC) — Labdarúgás, 1987. jan. XXXIII. évf., 1. sz., 15. l.

MAGYAR NEMZET

Ember Mária: A sokszor elfelejtett mester. (Holló László centenáriuma.) — Magyar Nemzet, 1987. március 6., L. évf., 55. sz., 4. l.

Uo.: Árvay Sándor: Hagyományok és tervek a Hortobágy környékén — 7. l.

Pritz Pál: A Márciusi Front zászlóbontása — Magyar Nemzet, 1987. március 14., L. évf., 62. sz., 9. l.

Varga Imre: A debreceni Kardosokról — Magyar Nemzet, 1987. március 14., L. évf., 62. sz., 14. l.

Kovássy Zoltán: Aki megértette Petőfi hívó szavát. (Hajdú Mihály huszár Hajdúszoboszlóról.) — Magyar Nemzet, 1987. március 17., L. évf., 64. sz., 4. l.

Görömbölyi László: A repülőjegy „fogságában”. (Külföldi tanulmányút az Atomkiból.) — Magyar Nemzet, 1987. március 19., L. évf., 66. sz., 5. l.

Lázár Imre: Móricz Zsigmond festőbarátja (Káplár Miklós) — Magyar Nemzet, 1987. március 24., L. évf., 70. sz., 4. l.

Fintha István: Az élet minden formájában méltányolást igényel. (Hortobágyi Nemzeti Park) — Magyar Nemzet, 1987. március 26., L. évf., 72. sz. melléklet: 1. l.

Görömbölyi László: Biztos kenyér, változó szabályok. (Kisvállalat Debrecenben a rokkantaknak.) — Magyar Nemzet, 1987. március 27., L. évf., 73. sz., 5. l.

Görömbölyi László: Szénát is hord a kőműves. (Földesi próbálkozások.) — Magyar Nemzet, 1987. április 13., L. évf. 87. sz., 5. l.

Görömbölyi László: Átvészelt évek. (Hajdú Megyei Állami Építőipari Vállalat) — Magyar Nemzet, 1987. április 17., L. évf. 91. sz., 5. l.

Valójában — lengyelek című írás mondandójának kiegészítése a KLTE néprajzi tanszékén folyó kutatásokkal kapcsolatban — Magyar nemzet, 1987. április 21., L. évf., 93. sz., 4. l.

MAGYAR SAJTÓ

Hornyák András: Curriculum vitae... avagy egy városi lap elindításának gyönyörűséges kálváriája (A Debrecen című várospolitikai hetilapról.) — Magyar Sajtó, 1986. 11. sz., 8—11. l.

MAGYARORSZÁG

Dr. Szamosújvári Sándor: A debreceni emléktábla. (Bombamerénylet a debreceni püspökség ellen 1914-ben.) — Magyarország, 1987. XXXIV. évf., 6. sz. február 8., 31. l.

MŰEMLÉKVÉDELEM

Gerő László: Gellér Ferenc—Vadász György: Debrecen műemléki katasztere, 1985. (A kiadvány ismertetése) — Műemlékvédelem, 1986. 4. sz., 306. l.

NÉPFRONT

Horváth László: A történelem csinálói. (Debrecen a két háború közötti haladó mozgalomban.) — Népfront, 1987. március, XXXII. évf., 3. sz., 1—3. l.

NÖVÉNYTERMELÉS

Nagy János—Bodnár Emil: Az öntözés, a műtrágyázás és a tőszám hatása a kukoricahibridek termésére (A látóképi kísérleti telepen végzett vizsgálatok.) — Növénytermelés T. 35 N. 6. 535—546. l.

NÖVÉNYVÉDELEM

Jobbágy János: A torma kártevői: (Vámospércs—Ujléta—Létavértes körzete.) — Növényvédelem, 1986. nov. XXII. évf., 11. sz., 514—517. l.

ORVOSKÉPZÉS

Imre Sándor: Adaptációkinetikai vizsgálatok jelentősége az időskori haematológiai diagnosztikában. (Vitaindító előadás a DAB 1984. december 3-i ülésén.) — Orvosképzés, 1986. november. LXI. évf., 6. sz., 420—424. l.

POLGÁRI VÉDELEM

Hegedűs Gábor: Szakszolgálatok, hótorlaszok. (A tél Hajdú-Bihar megyében.) — Polgári Védelem, 1987. március. XXIX. évf., 3. sz., 19—20. l.

PARLANDO

Strém Kálmán: Törésvonalak. (A zenei nevelés országos áttekintésében Debrecen és Hajdú-Bihar megye adatai is szerepelnek.) — Parlando. Zenepedagógiai folyóirat. 1986. december. XXVIII. évf., 12. sz., 2—17. l.

STAFÉTA

Papp Márió: Könyvtárszoba. (Beszélgetés a debreceni születésű Kulcsár Szabó Ernővel, aki a KLTE-n szerzett diplomát.) — Staféta, 1986. december. I. évf., 8. sz., 16—17. l.

SZABAD FÖLD

Griff Sándor: Ittas is volt gyáva is... (Józsai bűneset.) — Szabad Föld, 1987. február 27., XLIII. évf., 9. sz., 24. l.

ÚJ TÜKÖR

(K. K. S.): Kardos László (Nekrológ) — Új Tükör, 1987. február 8., XXIV. évf., 6. sz., 43. l.

Keresztényi Nándor: Ők hárman (Nádudvarról) — Új Tükör, 1987. február 22., XXIV. évf., 8. sz., 20—21. l.

Szerkesztette: **Surányi Béla**

Tavaszi Prága

Ebben a városban a házak falán sokfelé kis fémtáblácskákat lehet látni. Rajtuk egy név és egy dátum. Legtöbbje 1945. május 5. és 9. közötti napot jelez, élete utolsó napját egy prágai lakosnak. Idősnek, fiatalnak, nőnek, férfinak, valakinek a nagy világégés utolsó áldozatai közül.

1945 május 8-án este már kiadta a német főparancsnokság az általános „Tüzet szüntess" parancsot, de Csehszlovákia fővárosában még órákig tartott a harc. Hazafiak és szovjet katonák együttes küzdelme nyomán szabadult fel negyvenkét éve Európa egyik legrégibb s legszebb városa.

Prága — egy város, amely szerepel a legjelentősebb ipari centrumok névsorában, egy város, amely őrzi múltját, kőből alkotott emlékeit, szokásait, hangulatát. A turista nem tud betelni szemlélésükkel, ízlelgetésükkel. Múltnak és jelennek remek ötvözete ez a város, amelyben úgy tud lüktetni az élet, hogy biztonsága, nyugalma érződik.

Szekeres Tibor felvételei

150 ÉVVEL EZELŐTT

Letartóztatták Kossuth Lajost

1837. május 4-én délután 2 órakor császári futár kézbesítette Budán V. Ferdinánd legfelsőbb kéziratát báró Lederer Ignác lovassági tábornoknak, Magyarország katonai főparancsnokának. Az előző napon Bécsben keltezett parancs így szólt:

„Kedves báró Lederer!

E kéziratom beérkezte után azonnal intézkedjék, hogy Kossuth Lajos pesti ügyvédet katonai karhatalom egy királyi fiscalis közreműködésével — akinek kirendelésére a királyi ügyek igazgatóját egyidejűleg utasítottam — még az éj folyamán tartóztassa le és kisérje a budai Várba.

Összes iratait egyidejűleg koboztassa el. Ismerve az Ön kipróbált tapasztalatait és belátását, bízom abban hogy mindazon intézkedések, amelyek a letartóztatásra és az azután szükséges teendőkre vonatkoznak, kellő vigyázattal lesznek végrehajtva. Felhatalmazom Önt, hogy mindazokat a nyílt parancsokat, amelyek Kossuth letartóztatásának foganatosítására szükségesek, a kijelölendő vezénylőtisztnek jelen parancsomra való hivatkozással kiadja és azt a tisztet is ellássa nyílt paranccsal, aki a királyi ügyek igazgatójától egy királyi fiscus közreműködését fogja kieszközölni.

Kossuthnak a budai Várba beszállítása és megfelelő elhelyezése után azonnal küldjön jelentést közvetlenül Nekem s a következő eseményekről a jövőben, az előírt szolgálati úton, a legfőbb haditanács elnökének."

Lederer azonnal intézkedett. A katonai karhatalmi osztag parancsnoka gróf Zedtwitz Vilmos kapitány lett, Beöthy Sándor jogügyi igazgató pedig Eötvös József ügyészt rendelte ki. A kapitány és az ügyész 48 fős járőrrel késő éjjel, koromsötétben, nagy viharban indult el a Svábhegyen keresztül a Zugligetbe, ahol akkor Kossuth orvosa tanácsára pihent. Itt fogták el éjszaka 2 óra után és kisérték be a Bécsi kapu közelében levő József laktanya tömlöcébe.

A házkutatást azonban a letartóztatással egy időben nem tudták megtartani, mert Beöthy hirtelenében még egy ügyészt nem tudott előkeríteni, így ezzel a feladattal Eötvöst bízta meg. Amint Kossuth mögött bezárult a tömlöc ajtaja, Zedtwitz és Eötvös átkeltek Pestre s a hozzájuk csatlakozott Strompf György térparancsnoksági kapitánnyal reggel fél 4-kor érkeztek Kossuth Fürdő utcai lakásába és lefoglalták az ott talált leveleket, iratokat. Beöthy utasítására Eötvös két katonatiszt jelenlétében május 7-én Kossuth Dorottya utcai ügyvédi irodáját is átkutatta s néhány iratot onnan is elvitt.

A „kellő vigyázattal" végrehajtandó letartóztatás okáról a legfelsőbb kézirat egyetlen szót sem ejtett. Mi késztette hát az uralkodót erre a lépésre?

Kossuth az 1832. december 16-ra Pozsonyba összehívott országgyűlésen három, távol maradt zempléni főúr képviselőjeként vett részt, s már a diéta kezdetén Országgyűlési Tudósítások címen hetenként kétszer megjelenő, kézzel írott, majd kősajtón előállított lapot indított. A reformpolitika szolgálatába állított, ellenzéki szellemi tudósítások népszerűsége egyre nőtt, s a kormány hamarosan felismerte Kossuthban veszedelmes ellefelét, ezért mindent elkövetett elhallgattatására. Kősajtóját a 82. szám megjelenése után elkobozták, de a Tudósítások kiadását nem tudták megakadályozni, mert ettől kezdve az országgyűlés idején Pozsonyban tartózkodó ifjakból szervezett másológárda kézírással állította elő a lapot. A kormány arra számított, hogy a diéta 1836 májusában történő berekesztésével az Országgyűlési Tudósítások is megszűnik és Kossuth hallgatásra kényszerül. Az utolsó, 344. szám megjelenése után azonban Kossuth előfizetési felhívásban jelentette be, hogy Törvényhatósági Tudósítások címen új, kéziratos lapot indít és ebben a megyegyűlések fontosabb eseményeiről tájékoztatja olvasóit. A felhívás Debrecenbe is eljutott, az itteni Casino Egyesület elő is fizetett a lapra, amint ezt Kossuthnak Csáthy Károly ügyvédhez írt leveléből tudjuk.

A felhívás szétküldése után a nádor rögtön közbelépett s 1836. május 26-án a pesti alispán útján megtiltotta a Törvényhatósági Tudósítások kiadását. Mivel ennek az intézkedésnek törvényes alapja nem volt, Kossuth nem engedelmeskedett s lapjának első számát július 1-jén megjelentette. A közvéleményt ebben az időben az országgyűlési ifjak vezetőinek, Tormássy Jánosnak, Lovassy Lászlónak és Ferencnek 1836. május végén történt letartóztatása foglalkoztatta. A megyegyűléseken szenvedélyes hangú felszólalásokban tiltakoztak a kormány törvénytelen eljárása miatt, s Kossuth már az első számban, majd az ezt követőkben is részletesen ismertette az elhangzott beszédeket. E tudósítások miatt a kormány egyre többször foglalkozott „a közvéleményt károsan befolyásoló" lappal s 1836. szeptember 18-án az államtanács javaslatára V. Ferdinánd elrendelte, hogy most már a király nevében tiltsák el Kossuthot a Törvényhatósági Tudósítások kiadásától, a posta pedig ne fogadja el a lapot továbbítás végett. A parancsot október 2-án Zlinszky János Pest megyei főszolgabiró közölte Kossuthtal, de a királyi eltiltást eredetiben nem tudta felmutatni. Ennek következtében Kossuth arra az álláspontra helyezkedett, hogy nincs is királyi eltiltás s a főszolgabiró eljárása ellen óvást emelt, és ennek szövegét a megyéknek is megküldte. Természetesen a lap kiadásától nem állt el, és mert a posta megtagadta a továbbítást, megbízható emberek magánúton juttatták el a példányokat az előfizetőkhöz.

A megyegyűléseken megtárgyalták Kossuth óvását és rendre tiltakoztak a kormány újabb törvénytelen eljárása ellen. Kossuth az ezzel kapcsolatos felszólalásokat is részletesen ismertette lapjában. Még szenvedélyesebbé vált a megyegyűlés hangulata, amikor 1837. február végén a Királyi Tábla meghozta az ifjak perében kegyetlen ítéletét. Pest megye közgyűlési terme zsúfolásig megtelt, a karzaton még a vidékiek is ott szorongtak, hogy meghallgassák a közgyűlés állásfoglalását az ifjak ellen hozott ítélet ügyében. Fáy András kijelentette, hogy az ítéletet nem független bírák hozták. A bírói függetlenség nem abban áll — mondotta —, hogy a bíró a közvéleményt megvesse, hanem abban is, hogy felülről, a kormánytól függésben ne legyen. Azt követelte, hogy a jövő országgyűlésen addig semmiféle előterjesztés tárgyalásába ne bocsátkozzanak, amíg ennek a törvénytelen ítéletnek a megsemmisítésével és az annak meghozatalában részt vettek megbüntetésével a nemzet méltó aggodalmát meg nem szüntetik. Valamennyi felszólaló súlyos szavakkal bélyegezte meg a bírói eljárást, aminek során az ifjakat még a szabad védekezés jogától is megfosztották. Kossuth megrázó szavakkal számolt be lapjában az önkény elleni megyei tiltakozásokról. Tudta, hogy ezzel a hatalom kérlelhetetlen haragját vonja magára, de a küzdelmet nem adta fel, „ne gondold, hogy elcsüggedtem, én bizony nem, sőt felzúdul erőmnek azon része is, amely tán szunnyadott" — írta Kölcseynek.

1837. április utolsó napjaiban aztán Bécs döntő lépésre határozta magát. A király által összehívott titkos bizottság azt javasolta, hogy Kossuth ellen hűtlenség miatt indítsanak eljárást. V. Ferdinánd a javaslatot elfogadta, így került sor az 1837. május 3-i legfelsőbb kézirat Budára küldésére.

Kossuth letartóztatását szerették volna a legnagyobb titokban tartani, de ez nem sikerült. Wesselényi Miklós már május 6-án levélben tudatta barátaival a lefogást. Rövidesen híre ment annak is, hogy a budai tömlöcben különleges rendszabályok szerint őrzik, még védőjével is csak katonatiszt jelenlétében tárgyalhat.

Eötvös csak 1837. június 8-án hallgatta ki Kossuthot, aki nyomban tiltakozott törvénytelen elfogása miatt — persze eredménytelenül. Az ügyész kérdései a Törvényhatósági Tudósítások betiltásával kapcsolatos engedetlenség okára, a megyékhez is megküldött óvás szövegére és az ifjak perére vonatkoztak. Kossuth részletesen kifejtette a maga álláspontját, nem azért, mintha tartozott volna vele — mondotta —, hanem mivel az őszinte kebelnek nincs titka. A május 10-én folytatott kihallgatáskor Eötvös a lefoglalt levelek alapján titkos összeszövetkezéssel gyanúsította Kossuthot. „Ez egy rém — válaszolta — mely csak némelyek nehéz álmaiban rémlik". Összeesküvésben való részvételre nem is merült fel adat, így aztán a jogügyek igazgatója hűtlenség miatt emelt vádat. Ezt arra alapította, hogy Kossuth az eltiltás ellenére is megjelentette lapját, a megyékhez is megküldött óvásának lázító előadásával másokat is a királyi hatalom iránti engedetlenségre és ellenállásra ingerelt, végül lapjában az ellenzékieket dicsérte, a rendszer híveit pedig megvetésnek, gyűlöletnek tette ki, s ily módon a békesség és jogrend meglazítására törekedett.

Az 1790:56. tc. értelmében a hűtlenségi ügyekben a Királyi Tábla járt el. Kossuth ellen 1837. június 20-án itt indult meg a bírói eljárás. A feudális korban a perfelvételi tárgyalás után az ügyész és védő a perjegyzőkönyvbe bejegyzett ún. perbeli szóváltásban fejtette ki az üggyel kapcsolatos álláspontját. Az eljárási kifogásokat illetően 3—3, az ügy érdemében pedig 4—4 szóváltásnak volt helye. A bíróság a vádlottak kihallgatása nélkül, a nyomozati iratok és a perjegyzőkönyvbe bejegyzett szóváltások alapján ítélkezett. Kossuth perében összesen 9—9 rendkívül terjedelmes szóváltást jegyzett be az ügyész, illetve a védő. Kettőjük húsz hónapig tartó vitája után, 1839. február 23-án hirdette ki a Királyi Tábla elnöke az ítéletet. Eszerint Kossuth elkövette a vádirat szerinti hűtlenséget. Tekintettel azonban arra, hogy a királyi eltiltó parancsot a főszolgabíró kérése ellenére sem mutatta fel előtte, az 1723:9. tc.-ben írt halálbüntetés helyett az ítélet kihirdetésének napjától számítandó háromévi fogságra ítélték. Az akkori joggyakorlat értelmében az előzetes letartóztatásban eltöltött időt a büntetésbe nem számították be. Az ügyész és védő fellebbezése folytán a Hétszemélyes Tábla egy hét múlva már meghozta ítéletét és a fogság időtartamát négy évre emelte fel.

A négyesztendei fogságot azonban nem kellett kitöltenie. Pest vármegye közgyűlése 1839 márciusában feliratban tiltakozott Kossuth elítélése miatt, az 1839—40-es országgyűlésen pedig az ellenzék vezérei egymás után szólaltak fel a politikai elítéltek érdekében. A közhangulat hatására a király 1840. május 4-én utasítást adott szabadonbocsátásukra. Így aztán Kossuth 1840. május 10-én elhagyhatta a budai tömlöcöt, ahol 3 évet és 6 hónapot töltött el, s ezalatt megedződött a további politikai harcra.

Dr. Nagy Sándor

A DPS–6-os „tisztviselő”

Amikor Napóleon 1815. június 18-án sorsdöntő waterlooi csatáját vívta, talán még senki sem gondolta, hogy az információ pénz. Egy angol bankár, Rotschild azonban már akkor is tudta, hogy a hír kincset érő, s az húzhatja belőle a legnagyobb hasznot, aki a leghamarabb értesül róla. Ügynökei árgus szemekkel figyelték a harc kimenetelét, majd a szövetséges hadak győzelme láttán — a hivatalos hírnököket jócskán megelőzve — szélesebesen vitték a hírt a La Manche-csatornán át. Rotschild rögtön tőzsdei manipulációkba kezdett; a Wellington herceg által vezetett seregek diadala és a franciák veresége kötvényeket, részvényeket, birtokokat, vállalkozásokat értékelt fel és le. Olcsón vett, később drágán adott. A spekuláció sikerült: a győzelem számára anyagi nyereséggé lényegült; megtöbbszörözte vagyonát.

Meglehet, ez a kis történet csak legenda, ám kétségtelenül rávilágít arra, hogy mennyit ér(het) az információ áramoltatásának gyorsasága. Különösen igaz ez korunkra, amelyben — bár sokan kénytelen-kelletlen —, már mindenki jól megtanulta: az idő pénz.

***

A XX. század tudományos technikai forradalmának egyik legkifejezőbbike, a számítástechnika, a pénzpiacot, a bankszakmát is forradalmasította. Nemrég éppen a HVG adott hírt arról, hogy ez év végéig bezár a 185 éves patinás londoni tőzsde; tavaly októberben ugyanis áttértek az értékpapírok számítógépes jegyzésére és forgatására. Az alkuszirodák és ügynökségek alkalmazottainak ezután nem kell megjelenniük a helyszínen, ügyleteiket irodai számítógépeiken bonyolíthatják le. Ez a Big Bang — az „ősrobbanás” — néven emlegetett fordulat ismét a számítástechnika győzelmét jelzi. Sajnos, a hazai bankvilág még távol áll a számítástechnika ilyen szintű alkalmazásától; jóllehet, a gazdaság monetarizálása — a pénz gazdasági döntéseket befolyásoló szerepe — is hagy kívánnivalót maga után.

Az viszont tagadhatatlan, hogy Magyarországon is megkezdődött a számítástechnika bankokban való alkalmazása.

A Magyar Nemzeti Bank Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságának épületében tavaly október óta működik egy DPS—6-os, népszerűbb nevén „mini 6-os” számítógép. Az 1000 kilobytos berendezéshez, amelyet a Honeywell cég francia leányvállalatától vásároltak, hat terminál és egy sornyomtató tartozik; a hardver bővítésével a gép teljesítménye megkétszerezhető. A számítógép az MNB adatai mellett az Országos Kereskedelmi és Hitel Bank Rt. (OKHB), valamint a Magyar Hitel Bank Rt. (MHB) itteni képviseleteinek információit is tárolja. Természetesen az adatokat banktitok védi, a tisztviselők csak a saját intézményük által nyilvántartott adatokhoz juthatnak hozzá.

— A gép legnagyobb előnye az, hogy az informálódás lehetőségei kibővültek — szögezi le Szilágyi István, az MNB számviteli és emisszió osztályának vezetője. — A számítógép a betáplált adatok alapján a velünk kapcsolatban álló intézmények számláját vezeti és tájékoztat bennünket például készpénzforgalmuk alakulásáról. Az informálódás ideje rendkívül lerövidült, ugyanakkor a gép segítségével igen sokféle csoportosításban láthatjuk az adatokat. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy a berendezésünk nincs közvetlen kapcsolatban sem a bank budapesti központi gépével, sem a nem megyei székhelyű szolgálati helyekkel. A mágneslemezeket postán küldjük el Budapestre és más helységekbe, s ugyanígy kapjuk vissza is. Ez két-három napos átfutási időt jelent. A továbblépés lehetőségét a számítógépeket összekötő telefonkábel lefektetése adná meg.

Megyénkben Berettyóújfaluban az MNB-nek, Püspökladányban az OKHB-nak van fiókja; e két egységben jelenleg lyukszalagos könyvelőgéppel végzik a rögzítést, s ahhoz, hogy ezeket az információkat akár a fővárosban, akár Debrecenben használni lehessen, előbb be kell táplálni a számítógépbe. Mindez időveszteség. Ha azonban a postai telefonkábelt lefektetik — ezt a következő évben tervezik —, akkor a két egységbe is telepíthetnek majd úgynevezett intelligens terminálokat. Ezek összeköttetésben lévén a „mini 6-ossal”, szintén „gombnyomásra” forgalmazhatják az információkat. Az adatrögzítés e két különböző módja miatt ma még a budapesti központban is kénytelenek használni a lyukszalagos leolvasást.

— Az említett „mini 6-osok” már minden megyeszékhelyen megtalálhatók — folytatja Szilágyi István —, de addig, míg ezek a gépek nem lesznek kábeles összeköttetésben a központi berendezéssel, aligha változik meg a mostani helyzet. Ez annál is inkább sajnálatos, mivel a közvetlen kapcsolattal mindenki csak nyerne, a pénzforgalom roppant módon felgyorsulna: a tartozásokat például pár másodperc alatt meg lehetne „adni”. Hiszen a központi gép a megfelelő utasítások alapján rögtön „ráírná” a másik cég, intézmény számlájára az átutalt összeget, s ugyanakkor levonná az adós vagyonából. Ez most a könyvelés nehézkessége miatt több napot is igénybe vesz. Főleg akkor, ha a tartozásokat, követeléseket nem közvetlenül egymástól, hanem egy harmadik vagy éppen tizedik vállalat, intézmény bevonásával lehet csak rendezni. Az elképzelésekben szerepel a vállalatok, intézmények, valamint a bankok másféle kapcsolata is. A gazdálkodó szervek és költségvetési intézmények szinte kivétel nélkül rendelkeznek valamilyen mikroszámítógéppel. Most a bankokba papíron érkeznek az információk, majd a számítógépes feldolgozás után az adatokat újra papíron küldik el a vállalatokhoz, intézményekhez. Megkönnyítené a helyzetet, lerövidítené az információcsere idejét, ha csak az adatokat rögzítő mágnesszalagot cserélnék ki egymás között. Ehhez azonban megfelelő géppark, egységes programozási nyelv is kellene...

— Az adatok elektronikus feldolgozásának teljes körű bevezetése nélkül elképzelhetetlen az információcsere időbeni lerövidítése — mondja Szilágyi István. — Annak, aki vállalkozik, nyereségre törekszik, egyáltalán nem mindegy, hogy két nap alatt vagy két óra alatt értesül-e egy számára fontos hírről. A számlavezetés mellett az információáramlás gyorsasága lehet a legnagyobb előnye a számítógépeknek. A bankok a velük kapcsolatban álló intézetek, vállalatok mellett a központi szervek részére is kötelesek információt, a terület gazdasági helyzetét bemutató adatokat szolgáltatni, hiszen az itt gazdálkodók számlái, pénzforgalma alapján ítéltetik meg működésük. S nem mindegy, hogy ez a minősítés milyen...

Ráthy Sándor

A DPS—6-os számítógépen egyszerre hat terminálon is dolgozhatnak az adatrögzítők (Fotó: Iklódy János)

Termelésirányítás és kapacitásfigyelés

KÉT FELHASZNÁLÓI PROGRAMRÓL

Hosszan tartó vita zajlik a számítástechnikai életben, időnként meg-megújuló intenzitással. Mire való a számítógép — elsősorban ügyviteli, nyilvántartási feladatokra vagy inkább termelésirányításra, elemzések támogatására, döntés-előkészítésre? A vita talán soha nem fog eldőlni, annyit azonban mégis kimondhatunk: a legfontosabb feladat az, hogy kihasználjuk a számítógép lehetőségeit, előítéletektől mentesen alkalmazkodva mindig a megoldásra váró feladatok sajátosságaihoz.

Ahhoz viszont, hogy esélyünk legyen az eredményes munkára, nem elég a megbízható, jó számítógép, legalább ilyen fontos a jól alkalmazható szoftver, azaz program is. Ma már szerencsére elég nagy a kínálat, a felhasználó kedvére válogathat a különféle ajánlatok között. Ezúttal — egy adalékkal szolgálva az imént emlegetett vitához is — a termelés-előkészítést és a termelésirányítást támogató rendszerről lesz szó.

A Számítástechnikai Kutatóintézet és Innovációs Központ SCI—L leányvállalata forgalmazza az ITER fantázianevű programot, mely sokféle szolgáltatást kínál az alkalmazónak. A szükséges adatállományok — tételtörzs — adat, gyártmányösszetétel, termelési program, készlet, anyagrendelés stb. — létrehozása után máris kezdődhet a munka. Annál is inkább, mert a program használatához különösebb betanulásra nincs szükség, a program készítői gondoskodtak a kezelést könnyítő információk beépítéséről, az úgynevezett ablaktechnika gyors áttekintést szolgáló alkalmazásáról. Megoldották a hasonló rendszerek esetében ma már elengedhetetlen követelménynek számító adatvédelmet, valamint az egyes adatállományokhoz való szelektív hozzáférést, magyarán kizárták az információk illetéktelen kezekbe kerülésének a lehetőségét. Az interaktív termelés-előkészítési és irányítási rendszer — ezt rejti magában az ITER elnevezés — IBM kompatíbilis személyi számítógépeken használható MS DOS 2.1, illetve avval kompatíbilis operációs rendszer „felügyelete” alatt.

Ugyancsak az SCI—L kínálatában szerepel a kapacitásfigyelő rendszer (KFR). A program segítségével bármely szervezeten belül össze lehet hangolni a rendelkezésre álló munkaidőt — ami természetesen lehet gépidő is — a megoldásra váró feladatok időszükségletével. A KFR az alábbi kérdésekre ad választ: kinek a munkaidejét tartja nyilván a rendszer; milyen belső hierarchiában dolgoznak a személyek; milyen feladatokról van szó; milyen részfeladatokból állnak az egyes feladatok; ki melyik feladat megoldásában vesz részt; ki mikor, melyik feladat megoldásával foglalatoskodik; végül pedig, kinek mikor van szabad kapacitása. A rendszer megengedi ünnepnapok, különleges munkanapok meghatározását is, amit a kapacitások elszámolásakor automatikusan figyelembe vesz.

A program IBM kompatíbilis személyi számítógépeken futtatható, minimum 256 kilobyte központi memóriával. Szükséges még egy 360 (v. 720) kilobyte-os floppy-meghajtó is. Ebben az összeállításban a KFR 80 személy adatait képes kezelni, de 640 kilobyte esetében már 180 személy figyelésére képes.

SZÁMÍTÁSTECHNIKÁRÓL MINDENKINEK

Doktor Komputer

A szobányi monstrumoktól eljutottunk a mikroszámítógépekig, amelyek minél kisebbek lesznek, annál többet tudnak. A számítógép a társadalmi haladás egyik legfontosabb motorja lett. Ma már a közepesen fejlett ipari államok gazdasága sem képzelhető el nélkülük. Bonyolult ipari műveleteket szabályoz, tervez és ellenőriz a komputer. Nem nélkülözhető a mezőgazdaságban sem, s nagy szerepe van az oktatásban is, minthogy a testi és lelki gyógyításban az orvos nagyon fontos segítőtársa a számítógép.

Aki már volt kórházban vagy akinek hozzátartozója elmesélte benti élményeit, az nagyon jól tudja, hogy a fehér falak között eltöltött idő talán legnehezebben elviselhető szakasza a várakozás. Várunk a betegfelvételi iroda előtt, a vizsgálatokra, s végül felöltözötten órákig a zárójelentésre. Ezt a tortúrát küszöböli ki teljesen a számítógép. Nemcsak pontos ágynyilvántartást vezet, hanem minden betegről percre készen tudomása van. Tudja, hogy kinek milyen és mennyi gyógyszerre van szüksége, sőt azt is, hogy ezeknek nem káros-e az együttes szedése. Azzal, hogy a vizsgálandó beteg adatait minden osztályra elküldi, egy sereg felesleges adminisztrációtól szabadítja meg a kórház személyzetét, mindenekelőtt az orvosokat. Az ő feladatuk elsősorban a gyógyítás, de számítógép nélkül munkaidejük felét mégis papírmunkával töltik. A beteg érdeke is az adminisztráció csökkentése, mint ahogy az is nagy könnyebbség, ha egy-egy vizsgálatra nem kell órákig várni. Ma már van olyan kórházunk (az ORFI), ahol a számítógép szervezi a vizsgálatok sorrendjét, lehetővé téve az általános három kivizsgálással szemben a napi 16—18 vizsgálatot. A gép előírja még a legésszerűbb útvonalat és sorrendet is az egyik kórházi osztálytól a másikig.

Ugyanúgy, ahogy a gyógyulás, a gyógyítás is folyamat. Az orvos számára nagyon fontos, hogy ennek a folyamatnak minden mozzanatát lássa. Mennyivel egyszerűbb mindez, ha számítógépes programra kerül. Pécsett valósult meg először az orvosi tevékenységet vizsgáló számítógépes rendszer. Nagyon sok haszna van a módszernek. Mindenekelőtt az, hogy az orvos pontosan megtudhatja, hol hibázott a gyógyító eljárás során. Mert ő is hibázik, csak az esetek nagy részében nem tudja megmondani, hogy hol kellett volna más gyógyászati eljárást alkalmazni. Ma már megteszi ezt a számítógép! Ezzel elejét veszi annak, hogy legközelebb is elkövesse az orvos ugyanazt a hibát.

A számítógép azonban mindenekelőtt abban segít — a gépet mondhatjuk orvosi munkatársnak is —, hogy adatokat rögzít, visszakeres, képernyőre „kidob”. Segítségével körzeti — lokális — nyilvántartási rendszerek szervezhetők meg. Összekapcsolja például a körzeti és az üzemi orvosi nyilvántartást, s a szűrőállomások adatait. Ilyen lokális rendszer működik már Szekszárdon. Továbblépés, ha ezek a helyi rendszerek összekapcsolódnak az úgynevezett szakértői rendszerekkel. A cukorbetegnek kidolgozta például az Egészségügyi Minisztérium a diabetes programot. Komplex rendszernek hívják a szakértők, ha a helyi rendszereket ilyen és ehhez hasonló országos programokkal kapcsolnak össze a számítógép segítségével.

Meg kell említsük azt is, hogy ha számítógép vezérli egy-egy kórház gazdasági tevékenységét, akkor forintmilliók takaríthatók meg.

A legjobb orvosság a munka. A közismert szólás feltétlenül érvényes azokra, akik egészségi szempontból hátrányos helyzetűek: mintegy négyszázezer mozgásfogyatékos, kettőszázezer volt daganatos beteg, negyvenezer csökkentlátású vagy vak ember él közöttünk. Zömmel helyhezkötöttek vagy csak könnyű munkát vállalhatnak. Ilyen azonban alig akad. Marad tehát a műanyagjáték-összerakás, vagy a seprű- és kefekötés. Pedig szellemileg épek, mégis igen nehezen vagy egyáltalán nem tudnak elhelyezkedni. Ördögi kör ez annak, aki egyik napról a másikra elvesztette a látását vagy tolókocsiba kényszerült. Népgazdasági érdek, hogy ezek az emberek teljesértékű, minél magasabb szintű munkát végezzenek. S természetesen egybeesik a hátrányos helyzetű céljaival is. Hiszen a munkátlanság, a célnélküliség lelki deformálódáshoz vezet.

Ma már van olyan mezőgazdasági téesz, ahol a számítógépközpontot egy vak ember kezeli. Hogyan, hiszen nem látja a képernyőt? A Braillelab nevű hazai készülék teszi lehetővé, hogy a képernyőn megjelenő jelek hanggá alakuljanak át. A képernyő tehát beszél, de tapinthatóvá is válhat. Egy Commodore 64-es számítógép az alapja például a térképolvasó gépnek. A sík térképet domborzatossá alakítja át, s így lehetővé teszi a letapogatást. A gép azonban mindenféle sík jelet, így az írást is domborúvá varázsolja, tehát a vak emberek számára például Braille-írásos — tehát letapogatható — címkével ellátott gyógyszerfeliratokat gyárthatnak.

Ruttkay Levente

Akiről utcát neveztek el Debrecenben

Szombathi István

Rákóczi Ferenc szabadságharca a múlté volt már, 1735-ben a nagy fejedelem Rodostóban örök álomra szenderült. Idegen főurak osztozkodtak a Rákóczi-birtokokon. Csak titokban rejtegettek volt kurucok itt-ott egy-egy tárogatót. III. Károly a leányági örökösödésen töprengett trónján. A kalendárium 1736 áprilisát mutatta. Ekkor született Szombathi István (1736—1810). Hároméves volt, amikor a mirigyhalál tömegesen szedte áldozatait Debrecenben, 8697 embert vitt el. Szombathi gyermekkorát az árvaság fellege árnyékolta be. Akkor tárulkozott ki előtte a világ, amikor a Kollégium diákjaként aláírta az iskola törvényeit.

A Kollégium falai közül nőtt ki, hogy 48 évig kitartó hűséggel szolgálja a várost. Hites táblabírája lett Szabolcs vármegyének, a „nagy" Domokos Lajos után pedig négy ízben választották Debrecen főbírájává (1790, 1794, 1800 és 1806). Debrecen részéről országgyűlési követként vett részt Domokos Imrével együtt az 1790-es országgyűlésen. Esküttelekor megfogadta: „Hogy a szegény adófizető nép terhének könnyebbítése való legyen, mindent elkövetek." Ezen az országgyűlésen fektették írásba, hogy „Magyarország szabad, független, semmi más országnak alávetve nincs." Szombathi főbírósága idején sok baj keserítette a várost: roppant károkat okoztak a gyakori tüzek, az aszály nyomában éhínség járt, hozzá kellett járulnia a városnak a napóleoni háborúk költségeihez, sőt újoncokat is köteles volt kiállítani. Minden teher legjobban a főbíró vállát nyomta, de soha nem roskadt le a terhek alatt, s minden veszedelemből megtalálta a kivezető utat. Hű társa volt jóban, rosszban hitvestársa: Veresmarti Zsuzsánna. Házasságuk azonban gyermektelen maradt, vagyonuknak — mely inkább készpénzből, mint ingóságból állott — nem voltak örökösei. Takarékpénztárak hiányában még kevesen rendelkeztek tőkével, azért mind a város, mind a magánosok Szombathihoz fordultak kölcsönért. Legnagyobb adósa a város volt. A leégett városrészek újjáépítésében az ő pénzének komoly szerepe volt, nem beszélve az ajándékba adott összegekről. 5—6 százaléknál soha senkitől magasabb kamatot nem kért. Adósai közé tartoztak Debrecenen kívül Bajom, Szentmihály stb. községek, Budai Ézsaiás, Komáromi Csipkés György, több tanácsbeli, számos gazda, kalmár, mesterember, s egy zsidó is: Kain Dávid. Feleségével együtt számos jó előmenetelű árva, szegény gyermeket taníttatott, s fedezte egy tanári tanszék költségeit is. Egyik alapítványánál kikötötte, hogy kamatait mindaddig tőkésítsék, míg elég nem lesz ahhoz, hogy a Cegléd utcai őrház mögötti téren tornyos templomot építsenek. A Szombathi—Veresmarti alapítvány képezte annak az összegnek az alapját, melyen a Kossuth utcai vörös templomot felépíthették és 1888. jún. 10.-én megnyithatták. Az Anyaiskola jóltevője nevet a Kollégium javára tett alapítványával érdemelte ki (1800-ban 1500 Rh. f.) Szombathi.

Halála után legtalálóbban Budai Ézsaiás sírfelirata jellemezte: „Városának háládatos fija lévén, mint fiskális 12 esztendeig, majd mint szenátor és főbíró példás hűséggel, okossággal, s nagy haszonnal szolgált, a T. Tanács és a N. Communitas bölcs elöljáróját, a polgárság szeretett atyját veszítette el." Megsiratta az egész város.

A Szombathi István utca a Béke—Wesselényi lakótelepen a Sumen és Teleki utcák összekötője. (Névadás: 1987.) **Dr. Nyakas László**

Életmódról, táplálkozásról nem középiskolás fokon

A Hajdú-Bihar megyei szakközépiskolai igazgatói munkaközösség a hajdúszoboszlói közgazdasági szakközépiskolában tartott értekezletén — országosan úttörőként — napirend volt az életmód, a táplálkozás, az ifjúság ez irányú nevelése.

Iskolánk már évek óta foglalkozik az egészséges életmódra, a helyes táplálkozásra nevelés kérdéseivel.

Parancsoló szükségszerűség erejével hatott a Minisztertanács határozata a társadalom egészségmegőrzéséről. Ez a határozat is megerősített bennünket abban, hogy érdemes volt elkezdeni ezt a munkát több évvel ezelőtt, s szerény eszközökkel tenni az ifjúság egészséges életmódjáért.

Az értekezlet előadója dr. Rigó János professzor volt, az Országos Dietetikai Intézet igazgatója. Nagy érdeklődéssel kísért előadásában felvázolta hazánk egészségügyi helyzetét, mely korántsem rózsás.

A társadalom egészségi állapotában évtizedek óta kialakult tendenciák rossz képet mutatnak. A halálozási statisztikában hazánk az első helyen áll a fejlett országok sorában. Ez a kialakult állapot veszélyezteti társadalmunk kiegyensúlyozott tevékenységét, akadályokat gördíthet a jövőbeni feladatok megoldásában. Csak egészséges emberek tudnak teljes értékű munkát végezni. Ma az egészséget veszélyeztető egyik tényező a helytelen táplálkozás. A betegségek 60 százaléka a helytelen táplálkozás következménye. A Budapesten 1985 októberében ülésező táplálkozástudományi nemzetközi kongresszus állapította meg. A tudományos-technikai forradalom hullámai ugyancsak érintették az élelmiszeripart, az emberi társadalom táplálkozását is. Az agyonhumanizált táplálékok az emberi szervezet számára nélkülözhetetlen ásványi anyagokat s főleg növényi rostokat tartalmaznak hiányosan.

A kongresszus egyébként aláhúzta, hogy a vegyes, sokoldalú táplálkozás lehet a járható út, a rostban gazdag ételek, italok fogyasztása és a *helyes táplálkozási, életmódbeli szokások kialakítása pedig fontos nevelési feladat.*

Hazánkban az egészség vonatkozásában kialakult kedvezőtlen helyzet nem sorscsapás, nem nemzeti katasztrófa, hanem olyan állapot, amelyen a feltételek javításával, szívós nevelőmunkával, felvilágosítással, példamutatással lehet segíteni. Több ország példája áll előttünk, ahol egy-két évtizede hasonló helyzet volt. Ma már egyértelműen bebizonyosodott, hogy nemcsak az egészségügyi szervek feladata a társadalom egészségi állapotával való törődés.

Az egészség megőrzésében az egészséges életmódnak döntő szerepe van. E tekintetben a helyes táplálkozási szokásokat, a rendszeres mozgást, a szükséges pihenést s a mértékletességet lehet kiemelni.

Rigó professzor három hetet töltött Japánban, ahol előadásokat tartott a helyes, egészséges táplálkozásról, az arra való nevelésről, a lehetőségekről. S ami nem mindennapi volt, nem orvosoknak, szakmabelieknek tartotta előadásait elsősorban, hanem pedagógusoknak, óvónőknek, közgazdászoknak. Azt hiszem, ez mutat valamit, hogy az eddigieknél jobban a felvilágosító, megelőző, nevelő munka kerül előtérbe szerte a világon. Ilyen megfontolásból tűztük napirendre mi is ezt a témát. Az előadást jól egészítette ki és támasztotta alá a Professzor a konyhában c. film. Ez a film, ha néha humorosan is, de jól mutatja a megrögzött régi szokásokat táplálkozásunkban, ugyanakkor jól propagálja, hogyan lehetne ezen a helyzeten segíteni.

Az előadás és a filmvetítés után az Alföld étteremben ételbemutatóra és kóstolóra került sor. Itt több mint ötféle salátát mutattunk be és kóstoltak meg a résztvevők. A salátáknak magas az ásványianyag-, vitamin- és rosttartalma. Nagy érdeklődést váltottak ki a ferencvárosi Malomipari Vállalat extrudált csemegéi, amelyek sem sót, sem cukrot nem tartalmaznak, biológiai értékük magas. Búzakorpából, búzacsírából, kukoricából készülnek almapektinnel. A Hajdú-Bihar Megyei Baromfi-feldolgozó Vállalat pulykajava szalámija és májasa Rigó professzor szerint viszonylag alacsony zsírtartalmuk miatt kiválóan alkalmasak a helyes táplálkozásban, sőt a diétában is. Nagy tetszést arattak ezek a bemutatott termékek is.

Ma már közismert a torma kitűnő étrendi szerepe, magas rost- és aromatartalma. Dicséretes az újlétai Új Élet Mgtsz törekvése és elkötelezettsége e növény termelése mellett, valamint a mind korszerűbb feldolgozásban való együttműködés a különböző gyártóüzemekkel. Hatféle késztormát mutattak be.

A hajdúszoboszlói Délibáb Szálloda és Vendéglátó Leányvállalat és az Alföld étterem mindig szakavatottan segítette a korszerű táplálkozásra ösztönzést kiváló termékeivel.

Tanulságként egyértelműen megerősítettük Rigó professzort abban, hogy a megelőzés új értelmet nyer a társadalom jövőbeni egészségi állapotában, melyben az életmód és az egészséges táplálkozásra nevelés fontos szerepet kap az óvodáktól az egyetemekig a pedagógiai programokban.

Úr Attila
igazgató

KERESZTREJTVÉNY

Költészet – festészet

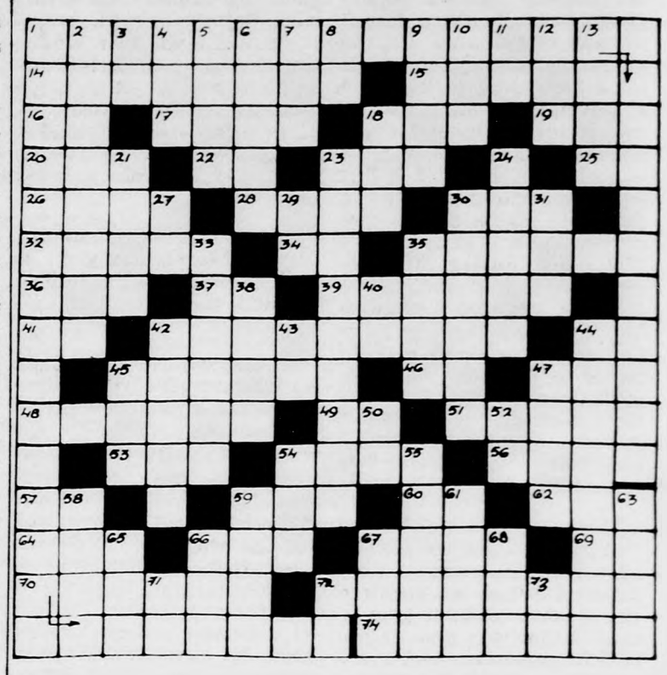

VÍZSZINTES: 1. Az emberi szellem egyik legnagyobb alakjának, Leonardo da Vincinek mondása; folytatása a függőleges 1. számú sor (zárt betűk itt: E, K, É, Z). 14. Kórista. 15. Bizakodó. 16. Ő meg ő. 17. Nyitva a szeme. 18. A grog alapanyaga. 19. ... Blas, Lesage kalandregénye. 20. Házacska. 22. Közterület. 23. Ókori nép Belső-Ázsiában. 25. Locomotív .... 26. Hármas. 28. Férfinév. 30. ... Ben, londoni toronyóra. 32. Paradicsomi. 34. Sporttestület névjele. 35. Pékárú. 36. A segélykérés nemzetközi jele a tengeren. 37. A Ludolf-féle szám. 39. Kazeinből és formaldehidből előállított műszaru. 41. Zakó egynemű betűi. 42. Rendcsinálás. 44. A vas vegyjele. 45. Nemes gesztenye. 46. Mesefilm. 47. Ki mint ..., úgy arat. 48. Embertörzsű, halfarkú tengeristen a görög mitológiában. 49. Kettőzve: édesség. 51. Hasítá. 53. A hét vezér egyike. 54. Juon ... kecskepásztor Jókai Szegény gazdagok című regényében. 56. Jól vág. 57. Jószívű. 59. Évszak. 60. Kelmevég! 62. Ausztráliai futómadár. 64. Kinek a tulajdona? 66. Szeglet. 67. A Sajó mellékvize. 69. Helyrag. 70. Kútfő. 72. Beleillik valamibe. 74. Aki számot adni köteles a rábízott dolgokról.

FÜGGŐLEGES: 1. A mondás befejező része (zárt betűk: E, V, E, E). 2. Játékfegyverek. 3. Kiejtett betű. 4. Séd betűi. 5. Nem szabad hozzányúlni. 6. A méhek ... (Maeterlinck írása). 7. Gléda. 8. Kettős betű. 9. A szovjet szakszervezetek központi lapja. 10. Negatív válasz. 11. Fémrész! 12. Tovább. 13. Egy kevéssé. 18. Szarvasfajta. 21 Szép fekvésű. 23. Gépesít. 24. Dunántúli hegység. 27. Cin. 29. Angol gépkocsik jelzése. 30. Hozzá szól egyik versében József Attila. 31. Mesterséges akadály. 33. Kézműves. 35. Hozzá írta verseit Heltai Jenő. 38. Pravoszláv szentkép. 40. Mint a 49. számú sor. 42. Brikettfajta. 43. Szovjet repülőgéptípus. 44. Magasztos. 45. Ki ... tud? 47. A társaságában. 50. Jegyez. 52. Szép rész! 54. Kockára tett összeg. 55. Zola személyneve. 58. Az ilyen patkót meg lehet enni. 59. Biztosítékul fogva tartott személy. 61. A magasba tart. 63. ...-untalan. 65. Felfog. 66. Vízi növény. 67. Vallás rövidítése. 68. Latin köszönés. 71. Francia sziget La Rochelle közelében. 72. Mint a 34. számú sor. 73. Rangjelző.

E. B.

Beküldendő: a mondás. Beküldési határidő: V. 19.

AUTÓSOK—MOTOROSOK

Vigyázat! Vadveszély!

Meglepő adat, de tény: a gépjármű és a vad összeütközéséből eredő kár hazánkban a gépjárműveknél évi 5—6, a vadállománynál pedig 2—3 millió forintnyi összegre rúg! Tetézi a bajt, hogy az ütközések súlyos, sőt olykor halálos személyi sérüléssel is járnak.

Vadak megjelenésére az év bármely szakában számítani lehet az utakon. Télen ugyan többet bolyonganak ezek az állatok, eleség után kutatva, de ilyenkor a lombtalan út menti táj jobban áttekinthető a gépjárművezető számára. A dús növényzetű vidékeken viszont az út széli erdősávból, az árokból villanásnyi idő alatt kivágódhat az őz, a szarvas, vagy éppenséggel a vaddisznó.

A várhatóan vadveszélyes útszakaszokra országúti jelzőtáblák hívják fel a figyelmet. A táblákat általában a vadgazdasági szakemberek tanácsai és megfigyelései szerint helyezik ki az út mentére; ők valóban ismerik az állatok mozgását, csapásait, ivóhelyeit, búvóhelyeit. De a szakemberek e figyelemfelhíváson kívül még mást is tesznek: igyekeznek a vadat etetőkkel a forgalmas úttól távolabbra szoktatni. A közutak mindkét szélétől pár száz méterrel beljebb létesített vadföldekkel, etetőkkel vagy akárcsak alkalmi élelemszórással is igyekeznek az utaktól távol tartani a vadat.

Tiszteletben kell tartani a vadveszélyes útszakaszokra figyelmeztető jelzőtáblákat. Az ilyen útszakaszokon a gépjármű vezetőjének lassabban kell haladnia, és jobban kell figyelnie a nap bármely szakában. A vad szokásait ugyanis a vezető aligha ismerheti: váratlan időpontokban napjában többször is megjelenhetnek egyes állatok vagy állatcsoportok ezeken a helyeken. Az erdei vadak lassanként megszokják a közutak forgalmát, a gépjárművek zaját, a reflektorok fényét, s mindezek nem mindig riasztják el őket (különösen, ha élelemszerzésről van szó).

A kisebb állatok — például a nyúl, a róka, a fácán — is okozhatnak balesetet, amikor féktávolságon belül hirtelen átfutnak a jármű előtt (különösen csúszós útviszonyok esetén). Még apróvadat sem lehet veszély nélkül elütni, hiszen a meglepetés, a kikerülésre irányuló hirtelen és ösztönös kormánymozdulat — különösen tetemes sebességnél — veszélyes az autó számára. A nagy testű állatokkal való ütközést még ennél is nehezebben lehet megúszni, mert ha sikerül is félrerántani a kormányt, a kocsi rendszerint lefut az úttestről, mielőtt még egyenesbe tudná hozni a vezető. De előfordulhat az is, hogy az állat teljes súlyával felcsúszik a szélvédőre, vagy súlyosan megrongálja a karosszériát. Az utasok is megsérülhetnek az ilyen ütközések nyomán. Jó tudni, ha mégis bekövetkezik az ütközés, igyekeznünk kell minél inkább elkerülni a derékszögű találkozást az állattal, ugyanakkor minden erőnkkel az úton kell tartani a járművet. S ha megtörtént az ütközés, a kárral kapcsolatos kártérítési igény szempontjából is fontos, hogy a balesetet a helyileg illetékes vadgazdaságnál vagy a legközelebbi községi tanács igazgatási szervénél valamilyen formában jelentsük.

A vadveszélyt jelző táblánál tehát csak olyan sebességgel hajtsunk, hogy lehetséges legyen a megállás, az irányváltoztatás.

B. I.

Légi divat

A Malév légikisasszonyai részére Szécsényben, a Sikk Különlegességi Női Ruházati Szövetkezet üzemében varrják a csinos formaruhákat. A palóc városban Pierre Carden francia „divatdiktátor" tervei alapján már a harmadik éve készítik a divatos kosztümöket. Ezekben a hetekben újabb kék és piros színű uniformist állítanak össze a légi utaskísérők és a földi szolgálat hölgytagjainak.
A képen: Ruhapróba a varrodában

(MTI-fotó: Kulcsár József — KS)

HALLOTTUK VALAHOL

— Valódi ez a Rembrandt?
— Persze! Ha akarja, háromévi garanciát is adok rá! — mondja a képkereskedő.

* * *

— Papa, ha adnál 2000 koronát, hogy elmehessek a tengerhez, egész idő alatt rád gondolnék!
— Tudod mit, nem adok neked semmit, és gondolj a tengerre!

* * *

— Tíz év óta ez az első eset, hogy kaptam szakszervezeti beutalót!
— Az biztos az enyém, én tíz év alatt most adtam vissza először.

* * *

— Iszik? — kérdezi a vezető az új dolgozótól.
— Nem...
— Akkor mit tud?

* * *

— Dohányzik? — kérdezi az orvos a betegtől.
— Nem...
— Milyen kár! Mennyivel jobban érezné magát, ha le tudna szokni a dohányzásról.

* * *

— Hallottam a szomszédtól, kislányom, hogy az a fiatal postás megcsókolt téged, annak ellenére, hogy tiltakoztál. Mikor történt ez?
— Tegnapelőtt, tegnap, ma...

* * *

— Kölcsönöznél egy jó barátodnak egy százast?
— Szívesen, de sajnos nekem nincsenek jó barátaim!

* * *

— Miért maga főz, miért nem a felesége? Ez a hobbija?
— Nem. Önvédelemből.

* * *

— Nálunk a karácsony mindig egyforma. Megeszszük a halat, szétosztjuk az ajándékokat, meggyújtjuk a karácsonyfagyertyákat, hívjuk a tűzoltókat...

* * *

Az erdőben egy rabló kifoszt egy kiránduló férfit, majd bocsánatkérően mondja:
— Hogy meg ne haragudjon rám, megmondom, hol nőnek errefelé gombák!

* * *

— Tehát végre kiválasztottuk azt a tíz embert, akik prémiumot kapnak... Most pedig térjünk rá a következő napirendi pontra: indokoljuk meg, miért adunk nekik prémiumot! — mondja az igazgató a vezetői értekezleten.

* * *

Egy férfi áll a hídon és fényképez. Hirtelen odaszalad hozzá egy nő és kiabál:
— Jöjjön gyorsan, ott fuldoklik valaki!
— Sajnos, már elfogyott a filmem — mentegetőzik a férfi.

* * *

Tizenöt év után kiszabadul egy fogoly a börtönből, és amikor kimegy az utcára, leállít egy arra haladó taxit.
— Maga is szabad? — kérdezi a taxistól.

* * *

— Szabadságot szeretnék kérni — mondja egy férfi az adóhivatalban.
— Hogyhogy? Hisz maga nem is itt dolgozik!
— De már olyan régóta keresek magukra, hogy igazán rászolgáltam egy kis pihenésre!

* * *

— Olyan jó volt a Tátrában! Képzeljétek el, ott olyan levegő van, hogy nem is lehet látni!

* * *

— Ez itt Renoir — mutatja a háziasszony a lakás díszét a vendégnek.
— Ne mondja! Pedig első látásra olyan, mintha egy szép női portré lenne.

* * *

— Kisfiú, itthon vannak a szüleid? — kérdezi egy látogató az előszobában hegedülő gyerektől.
— Micsoda kérdés! Gondolja, hogy gyakorolnék, ha nem lennének itthon?

* * *

— Doktor úr, igaz, hogy az italtól felejt az ember?
— Igen. Ha iszik, mindent elfelejt.
— Teljesen?
— Igen. Csak az ivást nem.

Nemzeti Bank. Meglepetés az éjszakai bankszekrényben

Utazzon ön is a 15-ös busszal munkába!

Ne habozzon! Próbálja ki ön is a 15-öst! Hihetetlen élmények, nagy szenzációk, gazdag programok várják a munkába igyekvőket minden reggel a Volán 15-ös számú járatán! Ha még nem próbálta, épp itt az ideje, hogy megtegye!

Jöjjenek, kísérjenek el egy átlagos utamon!

Reggel. Munkába indulás. Eső. A Domus Áruháznál 15-ösre várunk. Eleinte optimistán, később bőrig ázva. Néha csalódva, de állandóan újraéledő reményekkel. Az izgalom kellemes fokozása végett három-négy járat kimarad. De aztán jön. Jön! A felszállás és a küzdelem az állóhelyekért pusztán ügyesség és izomerő dolga. Itt ön is megmutathatja, mire képes!

Az ajtócsengő a busz alvázával együtt csörög. A Volán reggeli ébresztőszolgálata ily módon kedveskedik a félig még alvó utasoknak. A csengő hangja azonban mást is jelez. Kezdődik a nagy produkció! És már fel is tűnik állandó, reggeli szórakoztató műsorszámunk, a busz után rohanó kolléga. Táskáját hóna alá szorítva fut, szinte úszik a levegőben. Ő az! A buszon felderülnek az arcok, mosolyra nyílnak az ajkak. Mosolyogjon ön is! Tudjuk jól, mi következik. Még négy hatalmas lépés, egy ugrás, és akkor... A busz ajtaja váratlanul be fog záródni; milliméterekkel az illető orra előtt (esetleg odazárja az orrát vagy egyéb testrészét). Aztán indítás, és mindenki a hoppon maradt utason derül. Íme!

Ám ma más figura következik. A sofőr nem zárja be az ajtót. Hagyja ugrani a megkésett utast. Az lendületet vesz. Ugrik. De a lépcsőn már állnak. Akár egy gumifalról, lepattan. A levegőben megbicsaklik, hátára huppan, és a lendülettől pörög néhány másodpercig, mielőtt fején átfordulva elnyúlik a sárban. Break! Vagy elektrik bugi?

Tapsoljon ön is! Hiszen a 15-ös nem akármilyen járat! Szenzációs bulik minden reggel! A Volán nemcsak szállítja, szórakoztatja is utasait! Utazzon egyszer ön is 15-össel! Ha felfér rá.

A műsor lelke a sofőr. Biztosíthatom önöket, a Volán e tekintetben is maximalista. Stílusukból ítélve sofőrjeik többsége előzőleg vadászpilóta lehetett, vagy krumplit fuvarozott egy téeszben. Simán vezetni bármelyik amatőr képes, hát ők megmutatják, mit tudnak. Egyik pillanatban még száguldunk, a következőben gyors fékezés, aztán gyerünk tovább! A talaj kivágódik a lábak alól, a lábak alólunk, és a tapasztalatlanabb utasok, akik nem szíjazták csuklójukat a fogódzkodókhoz, most vidáman hemperghetnek a busz gázolajos vízzel bemocskolt padlóján. A szerencsésebbek mocsokkal bekenődött sorstársaikon hemperegnek.

Mossa ruháit ön is mindennap a Volán új csodakeverékében! A gázolaj nemcsak tartósít, de fokozza a jólápoltságot és a jó közérzetet!

Száguldunk és vezetőnk nyomja a gázt. Kicsit fojtogató az utastérbe vezetett kipufogócsövekből áramló füst, de már megszoktuk. Most a sofőr jön.

— Ne tolongjanak a lépcsőnél, mint az állatok! — jegyzi meg humorosan az egyik megállónál, aztán a mikrofont közel tolja rádiójához, és a plafonról félig leszakadt hangszórókból lecsap dobhártyáinkra a 3+2 együttes. A Bugyi testvérek csipkés kombinéról nótáznak.

—A kombiném! — sikoltja egy hölgy, akiről egy vigyázatlanul belékapaszkodó utas egy kanyarban letépte a ruháját. Ujjé!

A slágert többen is átveszik.

— Ötven forint a kombiném! — tódítja egy zsibire igyekvő, és rövid alkudozás után megegyeznek negyvenben.

Utazzon ön is a Volánnal! Hihetetlen kalandok, kellemes órák, nagy üzletek várják önt! Induljon el korán, és a Volán garantálja, hogy ebédre beér a munkahelyére! Az üzemi koszthoz a Volán nevében jó étvágyat kíván a 15-ös egy rendszeres túlélője:

Nemes István

RECEPTEK

PARAJLEVES

Hozzávalók: két liter csont- vagy húsleves. 75 dkg paraj (lehet mirelit is), 2 dl tejszín.

Az elkészített csontlevesbe a szokott módon megfőzött, leszűrt, áttört parajt belekeverjük, összeforraljuk. Tányérokba rakjuk, és tetejére 1-2 kanál tejszínhabot teszünk.

TÚRÓGOMBÓCLEVES

Hozzávalók: zsír, liszt, negyed kg tehéntúró, 7 dkg dara, 1 pohár tejföl, petrezselyem, pirospaprika, 2 db tojás.

A liszttel és zsírral világos rántást készítünk, a vagdalt petrezselymet beletesszük, késhegynyi pirospaprikával megszórjuk, és felengedjük a szükséges mennyiségű vízzel. A két tojásból, áttört túróból és darából összegyúrva vizes kézzel kis gombócokat formálunk, és a forrásban lévő levesbe dobjuk. A kész levest tejfelre tálaljuk.

BABGULYÁSLEVES

Hozzávalók: 25 dkg fehérbab, 30—50 dkg sertéshús, 1 fej hagyma, zöldpaprika, paradicsom, 1 evőkanál zsír, 1 késhegynyi pirospaprika, só, 1 db tojás és hozzá liszt.

A hagymát zsíron meghervasztjuk, megszórjuk pirospaprikával, beletesszük a babot, a kockára vágott sertéshúst, 1-1 paprikát, paradicsomot. Felereszt jük kellő mennyiségű vízzel, sózzuk. Addig főzzük, míg a bab és a hús megpuhul. Egy tojással és annyi liszttel, amennyit felvesz, csipetkét készítünk, és tálalás előtt belefőzzük.

TEJFÖLÖS GOMBA

Hozzávalók: 50 dkg gomba (sampinyon vagy vargánya), 4 dkg zsír, 1 fej vöröshagyma, 1 evőkanálnyi liszt, 1 pohár tejföl, petrezselyem, só, bors.

A hagymát finomra vágjuk, és a zsíron megdinszteljük, hozzáadjuk a vékonyan szeletelt tisztított gombát, sózzuk, borsozzuk és pároljuk. Liszttel elhabart tejfölt adunk hozzá, majd a vágott petrezselyemmel — ha szükséges, kevés víz hozzáadásával — felforraljuk. Személyenként 1-2 tükörtojást vagy főtt-tojásszeleteket adunk hozzá.

Olyan babát szeretnék, amelyik nem tud semmit sem

JERZY DEBSKI:

SZEX!

Kissé bátortalanul léptem oda a pulthoz.

— Üdvözlöm! — csicseregte az elárusítónő, és eltakarta kezével a vihogást. — Mivel szolgálhatok?

— Szeretnék venni egy inget.

— Tessék parancsolni! Hányas számot visel?

— Negyvenest.

— Állok rendelkezésére! Milyen színben óhajtja?

— Fogalmam sincs...

— Úgy gondolom, hogy a zöld megy legjobban az arcához.

Levett a polcról egy inget, és az állam alá dugta.

— Nem, mégsem — jelentette ki néhány pillanat múlva. — Ez a másik jobban fog mutatni. Illik a szeme színéhez.

— No, majd ez! — kiáltott fel, és ezúttal celofánba csomagolt rózsaszínű holmit passzintott rám. — Istenem, de gyönyörű!

— Örülök neki — mondtam. — De egy kicsit mintha hosszú lenne az ujja.

— Ki van zárva! Ha azonban mégis így volna, hozza csak vissza nyugodtan, és készséggel kicseréljük. Különben is, bármikor állunk rendelkezésére!

— Hát jól van, megveszem.

— Méltóztassék. Legyen máskor is szerencsénk! Rendkívüli öröm volt a számunkra! Adja át üdvözletünket a nagyságos asszonynak!

— Állj! — kiáltotta a forgatócsoport vezetője. — Ennyi! Köszönjük szépen.

Kikapcsolták a kamerát, eloltották a jupiterlámpát, és összetekerték a kábeleket.

— Mikor láthatom magam? — kérdezte izgatottan az eladó.

— Még ma, az esti híradóban — válaszolták a filmesek, és távoztak.

— Ez már döfi! — lelkendezett az eladó. — A kolléganőim meg fognak pukkadni az irigységtől!

Hirtelen rám nézett, elkomolyodott, és olyan lett az arca, mintha citromba harapott volna.

— Mi tetszik?

— Szeretnék egy...

— Elfogyott!

A szerző megjegyzése: a tisztelt olvasó bizonyára észrevette, hogy a tartalomnak semmi köze a címhez. És ez így van rendjén. Ha ugyanis azt biggyesztem az írásom fölé, hogy Vásárlás, senki sem olvasta volna el.

Lengyelből fordította: **Adamecz Kálmán**

Bélyeggyűjtőknek

RÉGÉSZETI LELETEK

Április 15-én a Magyar Posta hazánk földjében talált kő- és rézkori tárgyakból ad válogatást négyértékű sorozaton. Az első címlet Hódmezővásárhely területéről származó ételtartó edényt ábrázol, amelyet az újkőkorban, i. e. hatezer évvel használtak. Ezt követően két kultikus tárgy látható, Szeged, illetve Csongrád megye területéről: oltár és sarlós isten. A befejező címletet az Ózd környékén talált arcos urna díszíti. A 15 forint névértékű sorozatot Bánó Attila grafikusművész tervrajza alapján a Pénzjegynyomda készíti 260 600 fogazott és 4700 vágott példányban.

Az új bélyeget eddig nem sokan láthatták, de általános tetszést nem aratott. A leletek egyszerűsége talán nem alkalmas bélyegen való megjelentetésre, még az évezredekkel fiatalabb (tehát jobban megmunkált), honfoglaláskori művészeti emlékek bemutatása sem sikerült igazán. Az utóbbi alkotások széles körű megismertetése hivatása a magyar bélyegnek, de ilyen kötelezettség csekély mértékben áll fenn több ezer évvel korábban itt éltek tárgyainak bemutatására. Kereskedelmi szakemberek a fakó alapszínekbe süllyedő tema alapján nem érzik figyelemfelkeltőnek a sorozatot. Az eladatlan vagy eladhatatlan bélyeg pedig nem kerül kézbe, nem éri el célját. A szokatlanul alacsony példányszám arra utal, hogy a kibocsátó maga is mérsékelt érdeklődést vár.

ÁRVERÉS

Április 11—12-én zajlik le a szövetség immár 32. nagy árverése. Majd 1700 tételt kínálnak, ebből a külföldi, a modern és a régi magyar bélyeg közel egyenlő számban szerepel. A kikiáltási árak 25 forinttól 21 ezer forintig váltakoznak. A legolcsóbb Baden 23. sz. bélyege, a legdrágább az 1950. évi Gyerek-sorozat visszavont 60 fillérese, amiből két példányt árvereznek 20 és 21 ezer forint induló árral. A modern magyar bélyegek kínálata szinte teljes, és természetszerűleg gyenge a külföldi bélyegek választéka. A sok tétel zavarja az áttekintést, a jelentéktelen értékű bélyegek kínálata az árverés rangját („nagy"), tekintélyét csorbítja. A nagy aukción csak válogatott példányok, legalább 1000 forint induló árral szerepeljenek. Filatéliai életünket pedig színesíthetnénk a nagyra nem érdemesített anyag más időpontban, esetleg más városokban való árverésével.

ÚJDONSÁGOK

Bélyegpár jelenti be, hogy Új-Zélandban a posta ezentúl vállalati formában működik. A bélyegeken a levéltovábbítási munka látható. — A postát népszerűsíti Formoza is. A bélyegképeken rakéta sebességével száguld a címzetthez a gyorspostán feladott küldemény.

125 éves a német dalosszövetség. A 15 ezer kórussal együtt ünnepel a posta 80 pf bélyeg kibocsátásával. — Nagy karmester zeneszerző előtt tiszteleg Brazília. H. Villa-Lobos, az ottani zenei élet megteremtője 100 éve született. Híres művében Bach-dallamokat ötvöz népzenei motívumokkal.

Autóversenyek San Marino háromértékű sorozatán. Bemutatjuk a Peking—Párizs verseny útvonalát és a 80 éve győztes kocsit. Az „ezer mérföldest" azért mutatják be, mert kis része helyi pályán zajlott. Népszerűsítik a hazai rallyt.

Afewerk Tekle, Etiópia nagy művésze bélyegpáron is számot ad tehetségéről.

EXPRESSZ

Elcserélem 92 nm-es gázfűtéses tanácsi lakásom nagyméretű másfél szobás tanácsira. Ráfizetést kérek. Érd.: Debrecen, Dobozi u. 6. fszt. 3.

Elcserélem kétszobás lakásom kertesre. Videki is lehet. Érdeklődni szombaton egész nap. Darabos u. 14. IV. 24.

Igényesnek eladó 2 plusz étkezős szövetkezeti lakás kp. + OTP. Hajdú J. u. 10. X. 84.

700 000 kp.-val plusz OTP-átvállalással I—II. emeleti, 2 szobás lakást keresek megvételre. „Csak IV. emeletes ház" jeligére a kiadóba.

300 n.-öl építési telek Alsójózsán eladó. Ipari áram és fúrott kút van. Telefon: 13-104.

Bocskaikertben 600 négyszögöl építési telek eladó. Érd.: Diófa utcán (kapun kiírva), szombat, vasárnap a helyszínen vagy Debrecen, Karácsony Gy. u. 5. IV. 28. alatt, 17 óra után.

Eladó másfél szobás, konyhás, fürdőszobás házrész 196 n.-öl telekkel, külön bejárattal. Joszántartásra alkalmas, gáz beköthető. Irányár: 420 000 Ft. Csűri Bálint u. 39/B, Létai útból.

Megkímélt kis Polski eladó. Debrecen, Simonffy u. 30.

Gázfűtéses családi ház 230 n.-öl telekkel eladó vagy 1,5 szobásra elcserélem. Ráfizetést kérek. Sólyom utca 155/A.

Két és fél szobás összkomfortos családi ház eladó. Jószágtartásra kiválóan alkalmas. Ebes, Petőfi u. 52. szám.

Eladó Szabadságtelepen, Gogol u. 34. szám alatti 2 szobás, összkomfortos, kertes családi ház 200 n.-öl telekkel. Érdeklődni a helyszínen vagy Bálint pap u. 20. szám alatt Szilágyiék.

Két családnak is alkalmas kertes ház 300 n.-öl területtel sürgősen eladó. Érdeklődni Bellegelő 283. szám alatt Szuhogyi Sándornál. Létai úti oxigénteleppel szemben lévő utca.

Angol típusú lakáshoz társat keresek, 100 nm-es lakás garázzsal, telekárral, 1,6 millió, 1988-as beköltözés. „Csigekert utca" jeligére a kiadóba

Háromszobás családi ház 300 n.-öl telekkel eladó. István út 50.

Büfé sürgősen bérbe adó Hármashegyen, az üttörővasút végállomásánál. Parkerdészet, Attila tér 3. Telefon: 18-633/48.

Acsádi úti zártkertben 210 n.-öl gyümölcsös épülettel eladó. Víz, villany van. Érdeklődni: Debrecen, Pereces u. 24. alatt.

Hét hold föld eladó vagy bérbe kiadó. Hajdúbagos, Lenin utca 82. szám.

Homok u. 18. szám alatt kétszobás összkomfortos házrész eladó. Érdeklődni: 17 óra után.

Debrecen, Lándzsa u. 11/B alatt összkomfortos, gázetázsfűtéses, garázsos, többszintes ház eladó. Érdeklődni a helyszínen.

Juhász Géza u. 11. sz. ház eladó. Sólyom utcából nyílik. Érdeklődni szombat délről.

Debrecenben két lakásból álló, 135 nm alapterületű, gázetázsfűtéses kertes ház 180 n.-öl saroktelekkel eladó. OTP-s lakást beszámítunk. Érdeklődni: a 14-988-as telefonon.

Külön bejáratú szoba összkomforttal két fiatalnak kiadó. Bercsényi u. 77.

Főbérlő nélküli bútorozott, fürdőszobás házrész kiadó. Érdeklődni: Virág u. 4.

Egylovas, könnyű, újszerű gumis kocsik eladók. Debrecen, Szoboszlói út 42. sz.

Hatéves Trabantot ráfizetéssel más típusúra cserélek. Bármilyen megoldás érdekel. Érdeklődni a 18-129-es telefonon, este 7 óra után.

1300-as TB-s Lada vonóhoroggal sürgősen eladó. Ács u. 34.

Eladó egy jó állapotban lévő 5 t billenős pótkocsi. Érdeklődni: Tetétlen, Bocskai u. 37.

Hízott sertés eladó. Vécsey u. 45.

Ötsebességes ezüstmetall színű Toyota igényesnek eladó. Érdeklődni 17 óra után a 26-031-es telefonon.

Autókarosszéria-javítás, szerelőmunka, vizsgáztatás, fényezés, alvázvédelem rövid határidővel. Apafi u. 107. Tel.: 20-432 és Szabadság útja 14. Telefon: 11-768. Gombácsi autótechnikus.

Jó állapotban lévő PR-es Lada 1500-as eladó. Érdeklődni: Db., Micsurin u. 18. IX. 75. Tonté.

Hét és fél éves Skoda 105-ös személygépkocsi eladó. Kaba, Ady Endre u. 12.

Eladó olajfűtésű hordozható cserépkályha. Poroszlay út 29. Telefon: 15-757.

Föld, törmelék elszállítható, pucolt, bontott tégla és 45 nm-es parketta eladó. Lefkovits u. 87. sz.

Óarany plüss kétszemélyes Pillangó heverő, mogyorószínű plüss franciaágy két fotellel, két puffal, garanciális, ágyneműtartó, két kis fotel eladók. Érdeklődni: egész nap és szombat, vasárnap. Sinai u. 27. V. 23.

Hajdúsámson, Árpád u. 70/A sz. alatti üzletemben Trabant-, Wartburg-, Lada-alkatrészek és karosszériaelemek nagy választékával várom kedves vevőimet. Ct. Zoványi József.

4 szoba-étkezős, teljesen összkomfortos családi ház 80 n.-öl telekkel eladó. Válaszokat: „Nagyerdei övezetben" jeligére a kiadóba.

APRÓHIRDETÉSEK

INGATLAN

Sáránd, Sallai u. 5. sz. alatt kis családi ház 420 n.-öl telekkel eladó. Irányár: 270 000 Ft. Érdeklődni naponta 16 óra után, szombat, vasárnap egész nap.

Eladó 400 n.-öl szőlő-gyümölcsös kis faházzal a Sámsonkertben. Érdeklődni a 21-852-es telefonon az esti órákban.

Vennék Mezőkövesden új vagy félkész nyaralót. Telefon: 46-38-650, este 6—8-ig.

Debrecenben, a Kishegyesi út és a Harsona utca kereszteződésénél építési telkek olcsón eladók. Érdeklődni: Debrecen, III. Számú Ügyvédi Munkaközösség. Telefon: 12-048.

Nyíracsádon, fő út mellett, 2400 n.-öl belterület kis házzal eladó. Érdeklődni Db. Lapály u. 23.

Figyelem! Árverés lesz május 12-én, délelőtt 9 órakor Debrecen, Dévai u. 68. sz. 570 n.-öles házasingatlanon. Cserelakást biztosítani kell. Egyszobás, félkomfortos. Becs. érték 520 ezer. Megtekinteni 7—8 óra között.

Háromszobás, fürdőszobás, gázfűtéses családi ház melléképületekkel eladó. Érdeklődni szombaton és vasárnap egész nap. Db., Stromfeld Aurél utca 5. sz.

Háromszobás, központi fűtéses, kertes ház 200 n.-öl kerttel eladó. Buszhoz 2 perc. Felsőjózsa, Elek u. 62.

Keleti-főcsatorna partján 30 nm-es, tetőtér-beépített kőház, teljes felszereléssel eladó. Cím: Végh László, Miskolc, Bokányi Dezső u. 17. Telefon: 62-926. 16 órától.

Kondorosi zártkertben, 1-es buszhoz közel, eladó 287 n.-öl kert új kőházzal. Érdeklődni szombat, vasárnap. Hatvan u. 4. II. emelet 5. (Harmati).

Eladó sürgősen Szarvason, Mangolban, Malom u. 398 nm tartós használatú telken építés alatt lévő hétvégi ház. Érdeklődni levélben. Hajdúböszörmény, Enyingi T. B. u. 3. Varga Imréné.

Háromszobás, összkomfortos családi ház nagy kerttel eladó. Debrecen-Józsa. Érdeklődni 29-838-as telefonszámon.

Eladó Pacon 350 n.-öl gyümölcsöskert lakóházzal együtt, fizetéskönnyítéssel. Érdeklődni Tóth Jolán, Db.-Pac, Bellegelő 528. hétköznap: du. 5 óra után, szombaton egész nap.

Eladó 400 n.-öl kert házzal. Víz, villany, gáz van. Debrecen, Görög u. 9. Érdeklődni 26-737, 18 órától.

Szoba-konyhás, fürdőszobás házrész sürgősen eladó. Debrecen, Maróthi Gy. u. 20. alatt. Érdeklődni május 11—12-én egész nap a helyszínen.

Belvárosi kétszobás, összkomfortos, közművesített, gázetázsfűtésű, 85 nm-es önálló családi ház 120 n.-öl telken eladó. Érdeklődni „20 000 Ft/nm" jeligére a kiadóba.

Erdei telek eladó Síkfőkúton, 291 n.-öl, tó mellett, áron alul. Villany a telken. Érdeklődhet Kósa Csabánénál. 1111, Budapest, Bartók Béla út 36—38. Telefon: 650-715.

Eladó OTP-n keresztül is az Erdei F. u. 41. sz. alatt 119 n.-öles saroktelken épült egyedi tervezésű és kivitelű etázsfűtéses (gáz az udvarban), 3,5 szobás, tetőtér-beépítésű iker családi ház, garázs, pince és melléképülettel. Ára 1 millió 600 ezer Ft. Cserelakást beszámítok. Érdeklődni hétvégeken.

Sürgősen eladó a Diószegi úton 220 n.-öl vegyes gyümölcsös. Faház, víz, villany van. Érdeklődni Baross u. 8. sz.

LAKÁS

Komlóssy út végén 1 plusz 2 feles, III. emeleti szövetkezeti lakást cserélek másfélesre. „Értékkülönbözet kérek 193 573" jeligére a Hirdetőbe.

Kp. plusz OTP-átvállalással másfél szobás lakást vennék. Ajánlatokat ármegjelöléssel. „Szeptemberi beköltözés" jeligére a kiadóba.

Elcserélem Bp. VIII. ker. tanácsi 2 szobakonyhás, 52 nm-es, komfortosítható lakásomat debreceni belvárosi, 2 szobás, gázfűtéses tanácsira 1—2. emeletig, vagy utcai, udvarosra, salétrommentesre. Érdeklődni egész nap. Debrecen, Jósika u. 8/A.

Kétszobás, OTP-s öröklakás 1988-as beköltözéssel eladó. Damjanich u. 30. III. 4. Telefon: 22-016. 18 órától.

Elcserélem 3 + feles, nagy konyhás tanácsi lakásomat két kisebb tanácsira. „Tócsban van" jeligére a kiadóba.

Budakeszin, busszal a Moszkva tértől kb. 30 percre levő, 80 százalékban kész, társas házban lévő, 75 nm-es lakásomat, hatalmas garázzsal eladnám vagy debrecenire cserélném. Érdeklődni 4562, Vaja, Őri u. 11. Dr. Komoróczy Károly.

ALBÉRLET

Különálló szoba-konyha, spájz üresen albérletbe kiadó fiatal házaspárnak. Mező u. 18/A.

Nagy szoba-konyha, előszoba albérletbe kiadó. Szel u. 7.

ÁLLÁS

Egyéves gyermekem mellé alkalmanként gyermekszerető nénit keresek, aki vállalná, hogy lakásunkra is eljön. „Gyermekszerető néni" jeligére a kiadóba.

JÁRMŰ

Autómentés, gépjárműszállítás: 2,5 tonnáig. Állandó telefonügyelet: 16-000, CB: 7. „Thermál".

Lakókocsi, P—270-es eladó. Szenás, Nyíregyháza, Csillag u. 24. Telefon: 16-662, keddtől szombatig 9—13-ig, 15—18-ig.

PN-es Dacia igényesnek kifogástalan állapotban eladó. Érdeklődni a 24-820-as telefonon, szombaton egész nap, egyébként délután 17-től.

126-os Polski eladó megkímélt állapotban. Érdeklődni Opálya, Rajk u. 21., este 5 óra után.

AVIA tehergépkocsi eladó. Telefon este 5 óra után, 20-278.

IFA-termoszt vennék. Sebestyén, Hortobágy u. 23. Telefon: 24-923.

M—24-es Volga eladó. Érdeklődni Bethlen u. 43. fszt. 2. Üvegesműhelyben.

TP rendszámú P. 126 eladó. Tessedik S. u. 184.

1500-as Polski Fiat eladó. Érdeklődni szombat, vasárnap. Erzsébet u. 18. VII. 30.

M—24-es Volga utánfutóval eladó. Hortobágy, Veres P. u. 8.

Skoda 120 L gépkocsi igényesnek eladó. Megtekinthető vasárnap 14—16 óra között. Jánosi u. 23.

Eladó jó állapotban lévő Skoda. 28 000 Ft. Érd.: István út 65. IX. 28.

1200-as Lada 46 ezer kilométerrel eladó. Érdeklődni szombat, vasárnap. Erzsébet u. 18. VII. 30.

Hétéves Lada Combi és hatéves IZS motorkerékpár eladó első kézből. Érdeklődni este 19—21 között. Micsurin u. 16. IV. 39.

Megkímélt, garázsban tartott piros 1300-as Lada igényesnek eladó. Érdeklődni 16—18 óráig. Dobsina u.

BÚTOR

Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János u. 13. Telefon: 20-019.

Bútorfelvásárlás a 16-259-es telefonszámon. Hívásra azonnal megyek.

Szekrénysorok, ülőgarnitúrák vétele, eladása. Külső vásártér 12. Telefon: 24-800.

Két ruhásszekrény eladó. Kishegyesi út 33.

Század eleji antik ebédlőbútor eladó. Érdeklődni Hajdúszoboszló, Bródy Sándor u. 89., hirdetés napján.

Megnyílt a Bazsi használtbútor-bolt. Adok, veszek, cserélek. Bajcsy-Zsilinszky u. 23. (Pásti u. sarok).

EGYÉB

Elcserélem Kigyó u. 27. sz. alatti garázsom Karácsony Gy. u. környékire vagy eladom. Érdeklődni a 14-303-as telefonon.

Bontásból ajtók, ablakok eladók. Babits u. 43.

Díjnyertes szülőktől hathetes fekete Cocker spániel szuka eladó. Cserei u. 12.

Autóba való kényelmes, olasz gyermekülést vennék. „Kényelem" jeligére a kiadóba.

8 × 4 méteres ház anyagáért, bontásra eladó. Érdeklődni du. 4 óra után. Árva u. 7.

Lakásfelújításhoz, építkezéshez költségvetés készítését 24 órán belül vállalom. Telefon 11-890.

Gyermek gondozását vállalom minden héten hétfőtől péntekig 17—22 óráig. „Bizalom 193 442" jeligére a Hirdetőbe.

Balatonaligán 6—8 személy részére nyaraló kiadó, az egész szezonra. Telefonszám: 66/26-562.

Olajkazán, befúvófejjel, automatikával, olajtartályokkal eladó. Apafája utca 9.

Két db cserépkályha, 30 000 db nagyméretű bontott cser. tégla, 2—10 m-ig gerendák, szarufák, 800 m tetőléc, ajtók, ablakok, 5000 db szovátai cserép, 100 lapméter hajópadló, 800 db szalagcserép eladó. Szappanos u. 21.

Eladó építési fagerenda, zsaluzódeszka, fürdőkád, falimelegítő, fődémnek való sínvas, BRAMAC cserép. Marx Károly u. 66. sz.

Garázs eladó a Mikepércsi úton. Érdeklődni Gázvezeték u. 25/1. alatt lehet.

HALÁLOZÁS

Fájó szívvel tudatjuk, hogy hogy szeretett édesapánk,

SANTA JÓZSEF

53 éves korában, hosszan tartó betegség után hirtelen elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 11-én, hétfőn 12.30 órakor lesz a Köztemető 1. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, István út 83. sz. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk, nagymamánk, dédmamánk,

ÖZV. SIPOS GYULÁNÉ

77 éves korában súlyos szenvedés után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 12-én, kedden 15.00 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Becskereki u. 14. A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy szeretett édesapánk, nagyapánk, dédnagyapánk,

KUN GERGELY,

a Barnevál nyugdíjasa 82 éves korában, hosszan tartó betegség után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 11-én, hétfőn 10.00 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Hüvelyes u. 27. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága jó férjem, szeretett édesapánk, nagyapánk és testvérünk,

ENGI ANDRÁS,

a DOTE Szülészeti Klinika volt portása, hosszan tartó súlyos betegség után 59 éves korában 1987. május 2-án, csendesen elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 11-én, 14 órakor a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint lesz. Előző lakás: Újléta. Lakás: Debrecen, Karácsony Gy. u. 11. A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, nagyapánk,

SZABÓ JÁNOS

60 éves korában hosszan tartó betegség után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 12-én, kedden 10.00 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. Lakás: Szikra utca 15. sz. A gyászoló család.

Megrendüléssel tudatjuk, hogy

DR. KOVÁCS BÉLA

nyugalmazott egyetemi adjunktus, több magas kitüntetés birtokosa, életének 61. évében, május 5-én súlyos betegség után elhunyt. Személyében egyetemünk egykori kiváló oktatóját, kutatóját, az ifjúság nevelésében több évtizeden át fáradhatatlanul tevékenykedő nevelőjét, a család felejthetetlen férjet, édesapát, rokont vesztett el. Nagyra becsült oktatóját az egyetem saját halottjának tekinti. Szeretett halottunktól 1987. május 12-én 11 órakor a debreceni Köztemető 2. számú ravatalozójában búcsúzunk. Emlékét kegyelettel megőrizzük! A gyászoló család. Agrártudományi Egyetem, Debrecen.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

SARECZ JÓZSEFNÉ
Somogyi Emma

44 éves korában, hosszú súlyos betegségben elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 12-én, kedden 13 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből református egyház szertartása szerint. Lakás: Haláp 320. Előző lakás: Vámospércs. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, drága édesapám,

KOZÁK JÓZSEF

szobafestő kisiparos 42 éves korában hosszú, sulyos szenvedés után elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. május 12-én, kedden 14.00 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen-Bellegelő, Serli-kanyar. Pf.: 3242. A gyászoló család.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk a Debrecen városi pártbizottságnak, rokonoknak, ismerősöknek és mindazoknak, akik

ID. NAGY MIHÁLY,

szeretett halottunk temetésén részt vettek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, bánatunkban részvéttel osztoztak. A két fia és családjai.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejthetetlen édesanyánk,

ÖZV. BÉRES GYULÁNÉ
Szabó Róza

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek, és mélységes bánatunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Pályázati felhívás

A Derecskei ÁFÉSZ szerződéses üzemeltetésre adja át az alábbi egységeket:
1987. június 15-től 1990. június 15-ig
224. sz. zöldség-gyümölcs pavilon, Debrecen, vásárcsarnok.
5. sz. presszó III. o., Hosszúpályi, Szabadság tér 13.

A VERSENYTÁRGYALÁS IDEJE:
1987. június 10., 9 óra.

A VERSENYTÁRGYALÁS HELYE:
Derecske, Tanácsköztársaság u. 28—30.
Áruforgalmi főosztály.
Az üzletről tájékoztató adatokat a közgazdasági csoport biztosít.
A pályázatok beadási határideje: 1987. június 2.

Most érdemes szőnyeget vásárolni!

Hajdúnánáson a Ruházati Áruházban
(Dorogi u. 2—4. sz.).
Május 11—17-ig
3000 forint feletti szőnyegvásárlás esetén, ha Fortuna kegyes önhöz, visszanyerheti a vételár 20—30—40—50%-át.

NYITVA TARTÁS:
hétfőtől péntekig 9.00—18.00 óráig,
szombaton 8.00—12.00 óráig.

KÍVÁNJUK, LEGYEN SZERENCSÉJE!

Fönix RUHÁZATI KERESKEDELMI VÁLLALAT

Csak ÁFÉSZ-tagoknak! Tagsági vásár

KÖRZETI ÁFÉSZ BERETTYÓÚJFALU

május 11—16-ig.

Vas-műszaki bolt:
Mezőgazdasági eszközök, zománcedények, háztartási kisgépek 20%-kal olcsóbban.
Háztartási áruk boltja:
NDK mosóporvásár 30% engedménnyel.
Kultúrcikkbolt:
Tányérvásár, bolgár kehelyáruk 20%-kal olcsóbban
Bútorbolt:
Egyes szekrénysorok engedményes vására.
Autóalkatrész-bolt:
Üléshuzatok, volánvédők, kerékpárok 10—30% engedménnyel.
Papír-írószer bolt:
NDK tapéták reklámáron, egy tekercs 66,50 Ft.
Ajándékbolt:
Réz ajándéktárgyak vására 20%-kal olcsóbban.
Házépítők boltja:
Kemping ebédlőgarnitúra, mini gáztűzhely, juhar szalagparketta 20%, fólia 30%-os engedménnyel.
Elektroszaküzlet:
Combo lemezjátszó 2500 Ft, MZC 160 lemezjátszó 5000 Ft.
A Berettyó Áruház osztályain egyes ruházati áruk 20%-kal olcsóbban.
Vidéki főboltokban minden ruházati áru 10%-os engedménnyel.
A vásárló a tagsági könyv vagy igazolás felmutatásával jogosult engedményes vásárlásra.

LEGYEN A TAGUNK!
LEGYEN A VÁSÁRLÓNK!

Egyes lakásvilágítási termékek és

kristálycsillárok vására

20 százalék engedménnyel, május 5—16-ig.

(Amíg a készlet tart!)

UNIÓ ÁRUHÁZ VIKER

Megnyílt! Női divatszalon

Balmazújváros, Veres Péter u. 5. sz. alatt, a Balmazújváros és Vidéke ÁFÉSZ és a Minőségi Szabóipari Szövetkezet közös üzemeltetésében.
Tőkés import alapanyagokból készült egyedi modellek bő választékával várjuk kedves vásárlóinkat.

DEBRECENI MINŐSÉGI Szalró SZÖV

AFÉSZ

Dolgozókat alkalmaznak

A Mezőgép Vállalat 1. sz. gyára Debrecen, Híd u. 4—6. szám azonnali belépéssel felvesz esztergályos, hegesztő, lakatos szak- és betanított munkásokat, festő szakmunkásokat, autóelektromossági szerelőt. Vezetői engedéllyel rendelkező villástargonca-vezetőt. Jelentkezés a gyár üzemgazdasági és munkaügyi csoportjánál.

Előkalkulátor-árelőadó munkakör betöltésére szakképzett munkatársat keresünk. Címünk: Debreceni Bútorgyár, Kishegyesi út 13. sz. Személyzeti vezető. Telefon: 10-266. Jelentkezés alkalmával kérünk egy önéletrajzot.

A PM. Ell. főlg. megyei igazgatósága jogi egyetemi és közgazdasági egyetemi végzettségű munkatársat keres főelőadói és revizori munkakörökbe. Jelentkezni lehet személyesen Debrecen, Kálvin tér 9—11., V. em. 534-es szobában vagy a 12-759-es telefonon.

Műanyagfröccsöntő-gépek kezeléséhez női és férfi dolgozókat felveszünk három műszakba. Jelentkezni: Debreceni Műanyagipari Kisszövetkezet Debrecen, István út 89. sz.

Géplakatost keresünk egyműszakos munkarendbe azonnalra. Jelentkezni: Debreceni Műanyagipari Kisszövetkezet, Debrecen, István út 89.

A H.-B. M.-i Moziüzemi Vállalat azonnali belépéssel felvesz érettségizett gyors- és gépírni tudó műszaki előadót. Jelentkezés a műszaki igazgatóhelyettesnél Debrecen, Petőfi tér 10.

Eladási ügyintézőt, takarítót, rendészt, árukiadót azonnali belépéssel felveszünk. Jelentkezés: Fészek Áruház Debrecen, Mikepércsi út 1. sz.

Géplakatost, érettségizett férfiakat segédművezetőnek, női betanított munkásokat, gyakorlott bérelszámolót felvesz a Szalaggyár Debrecen, Bethlen u. 32.

A H.-B. M.-i Moziüzemi Vállalat azonnali belépéssel jegykezelőtakarítót, takarító-jegykezelőt vesz fel az Apollo, a Híradó és a Vig filmszínházakba. Jelentkezés a filmszínházak üzemvezetőjénél.

Érettségizett gyors- és gépíró adminisztrátort keresünk. Jelentkezni a Debreceni Bútorgyár személyzeti vezetőjénél lehet a Kishegyesi út 13. sz. alatt. Telefon: 10-266.

Függönyvásár!

20—30%
engedménnyel, amíg a készlet tart!
Debrecen, Csapó u. 72., függönyszaküzlet.

Fönix RUHÁZATI KERESKEDELMI VÁLLALAT

CENTRUM HÉTFŐ

szövet, dzsörzé méteráru 20%,
egyes kristályáruk 30%

Villanyfénynél a Fáy utcában

Budapesten: Vasas–DMVSC

A félbeszakadt Tatabánya—Békéscsaba találkozót nem számítva a bajnoki táblázaton jelenleg a következő a helyzet:

8. Vasas	25	10	5	10	33—34	25
10. DMVSC	25	7	9	9	29—34	23

Tehát ma Budapesten a Vasas vendége lesz a DMVSC, a mérkőzésükre este hét órakor villanyfény mellett kerül sor. A DMVSC legutóbb alacsony színvonalú mérkőzésen, de értékes pontot szerzett az Újpesti Dózsától, a Vasas pedig a Fáy utcában biztosan fektette kétvállra (2—0-ra győzött) a szebb napokat látott Videotont.

A debreceni csapat ma, szombaton délelőtt utazik fel a fővárosba a Bay (Körös, Hamar) játékvezetői hármas által irányított találkozóra. A szerdán megsérült Supka Attila, valamint Benyó és Magyar Zs. még nem fog játszani, visszakerül a csapatba viszont Plókai Attila.

Így a várható kezdőcsapat: Mező — Sándor, Nagy Lajos, Takács, Duró — Plókai A., Szabó J., Bücs, Szabó L. — Mörtel, Dan.

Az NB I 26. fordulójában még a következő összecsapásokra kerül sor: Bp. Honvéd—Dunaújváros, Békéscsaba—Újpesti Dózsa, Siófok—MTK-VM, Rába ETO—Eger, Ferencváros—Haladás, Videoton—Pécs, Zalaegerszeg—Tatabánya.

TERÜLETI BAJNOKSÁG

A területi labdarúgó-bajnokság Tisza-csoportjában a 26. fordulót rendezik vasárnap, a mérkőzéseket egyaránt fél 5-kor kezdik. A nyolc pont előnnyel vezető D. Kinizsi Püspökladányban játszik, a második helyezett Honvéd Szabó Lajos SE együttesét a kiesés ellen harcoló Hajdúszoboszló fogadja. Balmazújvároson játszik a Kaba, a D. Universitasnak a Rakamaz lesz a vendége, a Hajdúböszörmény otthonában mérkőzik a Mátészalkával. Ezeken kívül Honvéd Asztalos SE—Martfű (Nyéki) és Volán Rákóczi—Jászberényi Lehel (Hunyadi) és Karcag—Ny. Volán Dózsa (Németh) találkozó lesz még vasárnap a területi bajnokságban.

A MEGYÉBEN

A Hajdú-Bihar megyei labdarúgó-bajnokságban is a 26. fordulót rendezik vasárnap. Az éllovas Berettyóújfalu Biharnagybajomban játszik, a második helyezett Hajdúnánás a Komádit fogadja, míg a harmadik helyen álló Nádudvar a Polgár együttesét látja vendégül.

Vasárnap kézilabda-matiné

Vasárnap délelőtt mindkét NB I-es debreceni kézilabdacsapat hazai pályán szerepel. Délelőtt tíz órától a Városi sportcsarnokban a Debreceni Dózsa a Tatabányai Bányászt látja vendégül, ezen az összecsapáson a Soltész, Soós játékvezetői kettős működik közre. A D. Dózsa 12 forduló után a bajnoki táblázat hetedik helyén áll, s neve mellett az alábbi számsor olvasható:

7. Debr.	12	6	0	6	274—273	12

Alighogy véget ér a belügyiek összecsapása, a szurkolók átvonulhatnak a DMVSC Oláh Gábor utcai csarnokába, ahol a DMVSC női gárdája ugyancsak a Tatabányai Bányászt fogadja. Ez a mérkőzés délelőtt háromnegyed 12-kor kezdődik, s érdekessége, hogy az Ambrusné, Pusztaszeriné játékvezetői kettős, vagyis női bíróparos irányítja.

Ismét világválogatott kézilabdázója van Debrecennek

SZILÁGYI KATALIN NEMCSAK A DMVSC-NEK SZERZETT HÍRNEVET

Egy héttel ezelőtt Oslóban, a Norvég Kézilabda Szövetség fennállásának 50. évfordulója tiszteletére Világválogatott—Norvégia női mérkőzést rendeztek. A nemzetközi csapatban két magyar játékos, *Szilágyi Katalin* és *György Anna* is helyet kapott. Mint ismeretes, a klasszis játékosokból, valóban a világ legjobbjaiból összeállított Világválogatott 27—23 (14—13) arányban győzött a házigazdák ellen.

Külön öröm a kézilabdasportág magyar és főleg debreceni barátai számára, hogy a DMVSC kitűnő jobbszélsője, Szilágyi Katalin is játszhatott negyedórát időnként a nemzetközi „all-star" csapatban. Ritka megtiszteltetésnek könyvelheti el valaki az olyan dicsőséget, hogy ilyen együttesben szóhoz juthat, utoljára mintegy tíz évvel ezelőtt *Varga Istvánnak*, a Debreceni Dózsa kiváló átlövőjének volt hasonló jutalomban része.

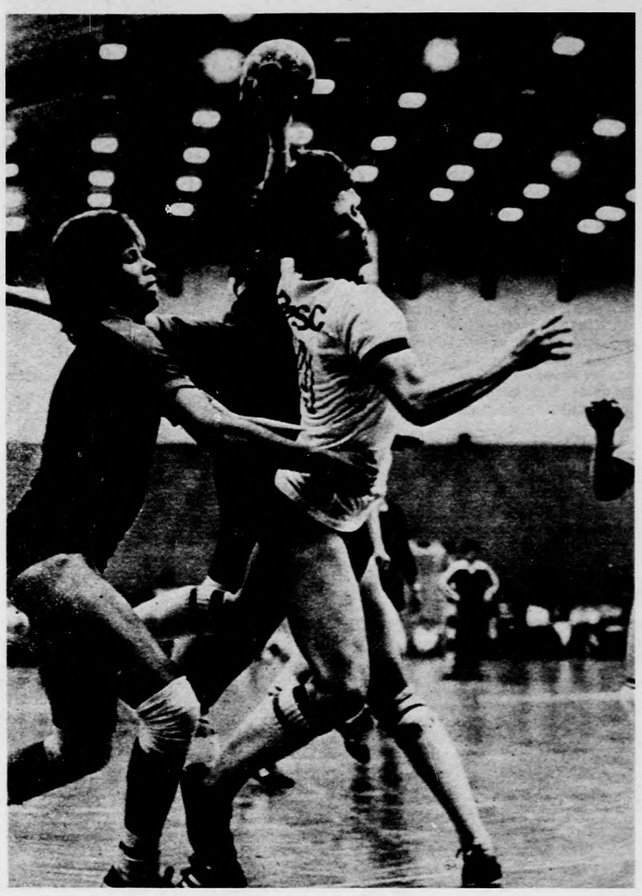

Szilágyi a közelmúltbeli DMVSC—Vasas mérkőzésen két játékost becsapva robban be a kapu elé és félelmetes bal kezével sokadik gólját szerzi

Szilágyi Katalin pályafutása úgy látszik töretlenül ível felfelé a két évvel ezelőtti sérülése óta, hiszen egymás után halmozza a babérokat. Kétszer volt már tagja a bajnokságban érmes debreceni gárdának, több mint hatvanszor a magyar női kézilabda-válogatottnak, melynek jobbszélsőjeként 1986 telén már a kézilabda-világbajnokságon is szerepelhetett. Bizonyára az itt nyújtott kitűnő teljesítményét vette figyelembe *Ekke Hoffmann*, az NSZK együttesének vezető edzője és csehszlovák segítője, *Jaroslav Mraz*, amikor a világ legjobbjainak leszűkített 15-ös keretét összeállították.

Hazaérkezése után röviden elbeszélgettünk Szilágyival, aki meghatottan emlékezett az Oslóban töltött napokra. Különösen szombatra, amikor a látványos összecsapásra sor került, melyet csaknem egyórás ceremónia előzött meg. Ennek keretében a több mint ötezer néző bevezetőben láthatta a norvég—svéd juniorválogatott kézilabda-mérkőzést és ritmikus sportgimnasztikai bemutatót is. Aztán délután öt óra körül már a „nagyok" léptek pályára, a Világválogatottban jobbszélsőként a Spartak Kijev kiválósága, Szemjonova kezdett, s negyedóra után, majd a második játékrészben az utolsó negyedórára ismét Szilágyi Katalin váltotta fel. A jobbszélső elmondta, hogy mostanában kissé fáradtnak érzi magát, amit a téli alapozás elmaradásának tulajdonít, hiszen amíg a DMVSC-sek decemberben és januárban nyugodtan gyakoroltak itthon, ő a válogatottal végigjátszotta a hideg napokat. Úgy érzi, hogy nagyrészt emiatt nem tudott annyit nyújtani a Világválogatottban, mint szerette volna, de már azzal is elégedett, sőt büszke rá, hogy ilyen társaságban ismerhette meg őt a norvég közönség. A hazai csapat nagyon jó benyomást tett rá, melyben a kapus, az irányító és a balszélső annak a Gjerpen Skiennek a játékosai, akiket már a debreceni közönség is látott az IHF-kupa keretében egy évvel ezelőtt. A Világválogatott bár nem volt összeszokva, de egyénileg benne mindenki klasszist képviselt, és valamennyien a másikért is játszottak. Így a két magyar lány is, akik ugyanúgy kitüntetésnek érezték az oslói szereplést, mint a szovjet Karlova, aki a legtöbb (6) gólt lőtte, vagy a jugoszláv Kitics és Merdán, no meg a többiek. A nemzetközi válogatottat alkotók valamennyien a saját nemzeti lobogójukat követve vonultak fel, így Szilágyi Katalin is, akinek a hajdú-bihari sportbarátok nevében ezúttal gratulálunk, remélve, hogy a még mindig csak 21 esztendős sportolónő számára az oslói gála nem az utolsó állomás volt pályafutásában. Még előtte a jövő, még elérheti céljait bőven, azt, hogy bajnokcsapat tagja legyen Debrecenben, és hogy olimpián is szerepeljen. Mindezt alátámasztja a kedden a Budapesti Spartacus ellen nyújtott, főleg a második félidei teljesítményével, melynek megismétlését várják tőle vasárnap délben is a lelkes debreceni szurkolók.

A bajnok vendégjátéka

A DUSE OB I-es sakkcsapata rangos ellenfelet fogad vasárnap délelőtt. A bajnok Bp. Spartacus lesz az újonc debreceniek partnere. A fővárosi gárdában asztalhoz ülnek Faragó, Csom és Lukács nagymesterek, de még a tizenkettedik táblán is nemzetközi mester sakkozik.

A hazaiak is a legjobb összeállításban veszik fel a küzdelmet megszokott környezetükben, a Kossuth Lajos Tudományegyetem kémia épületében. A sakkórákat délelőtt 10.30 órakor indítják.

sport

Sportrovat-ügyeletes: HAJDÚ KÁROLY
Ügyelet: 9-től 12-ig
Telefon: 17-152

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Május 9., szombat

Asztalitenisz
Püspökladány, Zója tornaterme, 8.30: Fiatalok seregszemleversenye.

Atlétika
DMVSC műanyagpályája, 15: A megyei CSB első fordulója.

Birkózás
Nagyrábé, 10.30: Területi B-kategóriás verseny.

Kézilabda
Medicor-pálya, 15: D. Medicor—BHG (férfi NB II.), — 16.30: D. Medicor—Szolnok (női NB II.). — **Spartacus-pálya, 16:** D. Spartacus—Püspökladány II. (férfi megyei, Nagy J., Simon). — **Szabó Kálmán utcai pálya, 9:** D. Vörös Meteor II.—Biharkeresztes (női II. o., Juhos). — **DMVSC pályája** (Oláh G. u.), 8: Megyei úttörő-olimpia. — 109. **Sz. Szakmunkásképző pályája, 8.30:** Sportnap.
Vidéken. Férfi NB I. B.: Nádudvar—Honvéd Szondi SE (16). — **NB II. Nők:** Derecske—Kisvárda (10.30). — **Férfiak:** Balmazújváros—Szilasmenti TSE (17). — **Megyei bajnokság. Férfiak:** Polgár—Egyek (10.45, Sebők, Ticz), Létavértes—Derecske (10.45, Cs. Szabó, Széchy), Nyírádony—Hajdúdorog (10.45, Taizs, Zavaczki), Földes—Hajdúböszörmény (17.15, Gacsályi, Mézei).

Kosárlabda
Nyomtató utcai általános iskola tornaterme, 12.30: D. Universitas—MAFC. Női NB II., rájátszás, helyosztó.

Labdarúgás
Körzeti **bajnokság:** Nagyrábé—Konyár (16.30).

Lovassport
Erdőspusztai **lovaspályák, 8:** A XIV. Simonyi óbester-emlékverseny második napi programja. Terepversenyek.

Sakk
Újkerti **Általános Művelődési Központ, 9:** Kisdobosok és úttörők olimpiájának megyei döntője, kilencfordulós svájci rendszerben.
Vidéken: Kaba—Hajdúszoboszlói Gázláng II. Megyei csapatbajnoki mérkőzés.

Tájfutás
Bánki **Általános Iskola, 10:** Debrecen ez évi csapatbajnoksága.

Tollaslabda
Zákány utcai **Hunyadi János Általános Iskola tornaterme, 9:** Debreceni általános iskolás lányok és fiúk egyéni és csapatbajnoksága.

Május 10., vasárnap
Autósport
Magyar Autóklub Lefkovits utcai bejárata, 8: VII. Róna-kupa országos meghívásos autós túraverseny.

Kézilabda
Városi **sportcsarnok, 10:** D. Dózsa—Tatabányai Bányász. Férfi NB I-es mérkőzés. — **DMVSC nagyerdei sportcsarnoka, 11.45:** DMVSC—Tatabányai Bányász. Női NB I-es mérkőzés. — **Pártiskola pályája** (Böszörményi út) **10.15:** D. Vörös Meteor—Berettyóújfalu (Taizs, Zavaczki). — **Vasutasok Vágóhíd utcai pályája, 10:** D. Sportiskola—Hajdúsámson (női II. o., Szűcs, Varga).
Vidéken. Megyei bajnokság. Nők: Konyár—DSI (10.15, Kordás, Simon), Hajdúnánás—Nádudvar (10.15, Sebők, Tiba), Földes—Hajdú Vasas (Hadháztéglás, 18, Simon, Tiba). — **Férfiak:** Hajdúnánás—Biharkeresztes (12.45, Nádasdi, Nagy J.).

Kerékpár
Nagyerdei **stadion, 9:** Általános iskolások (V—VIII. osztályosok) versenye.

Kosárlabda
Nyomtató Utcai **Általános Iskola, 10:** D. Universitas—Bonyhád. Női NB II., rájátszás, helyosztó.

Labdarúgás
Egyetemi **sporttelep, 16.30:** D. Universitas—Rakamazi Spartacus (Tóth II., Sándor, Hagyó). Területi bajnoki mérkőzés. — **Gázvezeték utcai pálya, 16.30:** Hajdú Volán—Sárrétudvari (Virágh, Szarka, Domokos). Megyei bajnoki találkozó.
Vidéken. Területi bajnokság, Tisza-csoport (16.30): Balmazújváros—Kabai Egyetértés (Tóth S., Zsupos, Góz), Hajdúböszörményi Bocskai—Mátészalkai MTK (Inges, Boross, Sulyok), Hajdúszoboszlói Bocskai—Honvéd Szabó Lajos SE (Tamaskovics, Bodnár, Dudás), Püspökladányi MÁV Egyetértés—D. Kinizsi (Pintér, Balogh, Molnár). — **Megyei bajnokság** (16.30): Kőrösszegapáti—Hajdúdorog (Antal, Vilmányi, Bende), Derecske—Monostorpályi (Rozsik, Nagy Gy., Magyar), Nádudvar—Polgár (Tatár, Cseh, Kiss A.), Létavértes—Hajdúhadházi Bocskai (Fazekas, Nagy L., Benke), Hajdúnánás—Komádi (Balogh J., Nagy B., Veress), Hajdú Vasas—Mikepércs (Divinyi, Kovács I., Nagy Cs.), Biharnagybajom—Berettyóújfalu (Szabó I., Duli, Meleg). — **Körzeti bajnokságok. Berettyóújfalui körzet** (15.45): Zsáka—Kismarja, Berekböszörmény—Mezősas, Pocsaj—Váncsod, Csökmő—Körösszakál, Biharkeresztes—Mezőpeterd. — **Püspökladányi körzet** (16.30): Szentpétersze—Szerep, Földes—Báránd, Bihartorda—Gáborján (15), Sáp—Hencida (14). — **Debreceni körzet. Keleti csoport** (16.30): Fülöp—Nyíradony, Nyírmártonfalva—Nyírábrány, Vámospércs—Nyíracsád, Hosszúpályi—Kokad, Álmosd—D. Universitas (16). — **Nyugati csoport** (16.30): D. Haladás—Újszentmargita, Hajdúszovát—Nagyhegyes, Egyek—Hajdúsámson, Hajdúbagos—Sáránd, Ebes—Görbeháza.

Lovassport
Erdőspusztai **lovaspályák, 14:** A XIV. Simonyi óbester-emlékverseny harmadik napja, díjugratás.

Modellezés
Böszörményi út 212. sz. MHSZ-bázis, 9: Körrepülő modellek, kelet-magyarországi bajnoksága.

Sakk
Egyetem téri kémiai épület, 10.30: D. Universitas—Bp. Spartacus. OB I-es csapatmérkőzés.
Megyei csapatbajnokság, 9: DUSE II.—Nádudvar, D. Medicor—Berettyóújfalu, D. Biogal—D. Betű, D. Honvéd Bocskai—Hajdúböszörményi Helyiipari Textil SE.

Tájfutás
Bánki Általános Iskola, 10: Hajdú-Bihar ez évi csapatbajnoksága.

Tollaslabda
Zákány utcai Hunyadi János Általános Iskola tornaterme, 9: A debreceni általános iskolás lányok és fiúk egyéni és csapatbajnoksága.

Franciák és hollandok után spanyolok és lengyelek

Új elemek az 1987–88-as bajnoki kiírásokban – Kétcsoportos NB II 1988–89-ben

Hét közben a fővárosban ülést tartott az MLSZ elnöksége. Verebes József szövetségi kapitány beszámolt az olimpiai válogatott Franciaország elleni szereplésére, győzelméről, s többek közt megemlítette, hogy a csereként beállt debreceni Duró játékával elégedett volt. A Hollandia elleni mérkőzésen tapasztaltakról — többek közt — azt állapította meg, hogy a magyar játékosok erőnléte csupán 70 százalékos volt, s játékosaink nem találták meg a módját a szupersztár Gullit és Van Basten semlegesítésének. Sallai vállalta a játékot, így került a csapatba és nem gondolta a szakvezető, hogy az egyhetes kihagyás annyi nyomot hagy a teljesítményén.

Néhány nap múlva folytatják a válogatottak, az olimpiások a spanyolok, a „nagyok" a lengyelek ellen mérkőznek majd. Verebes József jelezte, hogy az olimpiai keretből többen is bekerülhetnek az EB-selejtezőn szereplő válogatottba, s az sem kizárt, hogy egyes játékosok mindkét magyar csapatban játszanak majd. Ő az EB-selejtezőben szereplő válogatott szereplését tartja elsődlegesnek, viszont több elnökségi tag, a jelenlegi helyzetben az olimpiai keret szereplését mondotta fontosabbnak.

Több fórumon is megvitatták az NB II-es labdarúgó-bajnokság átszervezésének kérdését, míg a mostani MLSZ-elnökségi ülésen határozat született, s az ÁISH jóváhagyásával az 1988—89-es idényben kétcsoportos lesz az NB II (kétszer 16-os létszámmal). Ennek megfelelően írják ki az 1987—88-as bajnokságokat, s ezekben állapítják meg az ezt követő idény osztályainak mikénti alakulását.

Az új tervezet szerint az NB I-ben az őszi idény 1987. augusztus 15-től december 5-ig, a tavaszi 1988. március 5-től június 8-ig tart. A területi bajnokság a jövőben NB III néven kerül lebonyolításra.

Az NB II-es — kétcsoportos — bajnokság mezőnye az 1988—89-es idényre így alakul:

Az NB I-es bajnokság 15—16. helyezettje (2 csapat).

Az NB II-es bajnokság 3—17. helyezettjei (15 csapat).

Az NB III-as hat csoportjának 1—2. helyezettjei (12 csapat).

Az NB II-es 18—20. és az NB III-as hat csoportjának harmadik helyezettjei három háromcsapatos csoportban történő oda-visszavágós alapon történő osztályozójának csoportgyőztesei (3 csapat). Összesen: 32 csapat.

A határozat, az előkészülő kiírás értelmében az 1988—89-es idényben az NB III-at továbbra is hat csoportban, csoportonként 16 együttessel rendezik majd. A 96-os mezőny így áll majd össze:

Az NB III hat csoportja harmadik és az NB II 13—20. helyezettjei osztályozójának visszamaradó együttesei (6 csapat).

Feljutnak a megyei és budapesti bajnokok (20 csapat).

Maradnak: négy csoport 4—14. és két csoport 4—16. helyezettjei (70 csapat).

Összesen: 96 csapat.

Az NB III hat csoportjából kiesik majd az utolsó két-két helyezett.

Az átszervezés folytán megszűnik a sokak szerint is helytelen feljutási forma, az osztályozó. A még több NB II-es együttes révén színvonalasabb mérkőzésekhez jut a településhálózat, csökkennek az utazási, étkezési költségek, megszűnik majd az NB II-ben a hétközi forduló. Az új rendszer folytán több utánpótláscsapat szerepelhet, hiszen az 1988—89-es idénytől nem kettő, hanem három csoportban szerepelhetnek ifjúsági és serdülő csapatok, melyeknek a száma 48—48-ra nő.

Változás lesz, már az 1987—88-as labdarúgó-bajnokságban a sárga lapos figyelmeztetések következményeiben is. Ezután már három sárga lapos figyelmeztetés után következik az egyhetes (automatikus) eltiltás, s a három után már két-két „sárga" után életbe lép az újabb egyhetes „kényszerszünet".

Egységes lesz a magyar labdarúgó bajnoki rendszer abban a tekintetben is, hogy mind az NB I-ben, mind a kétcsoportos NB II-ben és az NB III hat csoportjában is 16—16-os létszámmal szerepelnek a csapatok. Az MLSZ ajánlása szerint is — Hajdú-Biharban az eddigihez hasonlóan — ugyancsak 16 együttes szerepel a megyei bajnokságokban.

Fülep Kornél

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

HÍREK-ESEMÉNYEK

HÍRSZERKESZTŐ: WEISZ GYÖRGY — TELEFON: 12-144

A rendőrség kéri

A Debreceni Rendőrkapitányság Közlekedési Alosztálya vizsgálatot folytat a május 3-án, 15 óra körüli időben a 4808-as számú Hosszúpályi úton, annak a Vekeri-tó és a 47-es számú főút közötti szakaszán történt közúti közlekedési baleset ügyében.

A rendőrség kéri annak a Lada típusú, feltehetően 1200 típusszámú piros színű személygépkocsi vezetőjét, aki a baleset során megsérült két személyt a baleset helyszínéről a Bem téri kórházba szállította be Debrecenbe, jelentkezzen a közlekedési alosztály (Debrecen, Baksai Sándor utca 25. szám) 2-es számú szobájában, vagy telefonon a 18-300/2316-os számon.

Kéri továbbá annak a két segédmotor-kerékpár vezetőjének a jelentkezését, akik a sérülteket a baleset előtt utasként szállították.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET. Szombaton reggel 6 órától, vasárnap reggel 6 óráig dr. Márkus István (Nagyerdei körút 24., telefon: 22-194), vasárnap reggel 6 órától hétfőn 6 óráig dr. Nagy Zoltán (Széchenyi u. 72., telefon: 14-172) lesz az ügyeletes állatorvos Debrecenben.

LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT. Éjjel-nappal, mindennap hívható Debrecenben a lelkisegély-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.

BALESETI ÜGYELET: szombaton a kórház, vasárnap a sebészeti klinika látja el a hét végén rászorulókat.

PIACI ÁRAK

Debrecen

	Piac	Deko	Élelm.-kisk.	H.-bőv.	H.-nán.	B.-ujj.	P.-lad.
burgonya	10— 12	9	11— 12	12	8—10	12	10
sárgarépa	60— 80	36	—	38	—	25—30	50
petrezselyem	50— 50	26	35— 40	40	40	35—40	30
fejessaláta	4— 8	6	5— 8	4— 6	10	5— 8	4
leveszöldség	20— 25	13	15— 16	18	15—20	15	—
káposzta	70— 80	62	60	25	20	15	24
kelkáposzta	—	—	—	35	—	—	60
savanyú káposzta	20	16	15	20	20	18—20	20
vöröskáposzta	—	12	—	25	—	—	—
zeller	40— 45	—	—	30	—	—	10
karalábé	25— 30	22	—	24	6	—	—
vöröshagyma	18— 20	18	19— 20	28	20—30	20	16
fokhagyma	200	—	250	280	—	—	210
új karalábé	6— 15	8	8— 10	10	6	8	8
dióbél	180—200	—	200—230	180	240	150	200
mák	200	—	—	160	200	—	130
alma	8— 16	16	12— 15	8— 16	8—14	8—20	12—14
cékla	16	—	—	18	—	—	—
fekete retek	—	—	—	10	—	—	—
tojás	1,80— 2	2	2,10—2,60	1,40	1,50	1,40	1,60
uborka	40	40	40— 50	60	50	40	20—36
zöldpaprika	4— 15	9—13	8— 10	8— 10	13—15	6—15	6—10
torma	40	35	—	40	—	—	—
sóska	25— 40	40	25— 30	30	—	30	45
retek	7— 12	8	8— 10	6— 10	10—15	10—14	8
paradicsom	150—160	140	150—160	160	180	180	160
karfiol	90— 100	98	100	—	120	—	—
újhagyma	8— 12	8	8— 10	—	—	6	6

Megjegyzés: A Deko és az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat árai első osztályú termékekre vonatkoznak. Az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat árai irányárak, amelyektől az árusítóhelyek a kereslet-kínálat függvényében eltérhetnek.

1987 MÁJUS 9., SZOMBAT
GERGELY NAPJA

A Nap kél 5.16 — nyugszik 20.05 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS az országban szombat estig: A felhőátvonulásokból keleten még lehet egy-egy futó zápor. Szombaton napos, száraz idő várható. Időnként viharos lökésekkel kísért északi szél éjszakára mérséklődik, napközben már csak élénk széllökések lesznek. A legmagasabb nappali hőmérséklet keleten 15, nyugaton 20 fok közelében alakul. (MTI)

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Kilencvenöt éve halt meg Baross Gábor (1848—1892), a dualizmus korszakának egyik legkiemelkedőbb gazdaságpolitikusa, a magyar államvasúti rendszer megteremtője.

LOTTÓTÁJÉKOZTATÓ. 5 találatos szelvény nem volt. A 4 találatos szelvényekre egyenként 249 858 forintot, a 3 találatos szelvényekre egyenként 1192 forintot, a 2 találatos szelvényekre egyenként 43 forintot fizetnek.

VENDÉGSZEREPLÉS. Ma este Budapesten, a Zeneakadémián lép fel a debreceni MÁV Filharmonikusok Zenekara Szabó László vezényletével. Közreműködik: Kis András.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIÓ

MOZI

Én is jártam Isonzónál (magyar). Víg ma, vas. hn. 2.
Delta ma f. 6, vas. f. 4, f. 6.
Filmmúzeum ma f. 5, f. 7, vas. f. 3, f. 5, f. 7.
Silverado (amerikai). Víg ma, vas. hn. 4, 6, n. 8.
Kétségbeesve keresem Susant (amerikai). Apolló ma, vas. n. 10, n. 12, 4 és 8, Meteor ma, vas. 5 és 7.
Gyermekkorunk tangója (szovjet). Víg ma, vas. n. 12, Alfa ma f. 6, vas. f. 4, f. 6.
Gondviselés (magyar). Apolló ma, vas. hn. 2, 6.
Aranyember (magyar). Híradó vas. hn. 2, hn. 4, hn. 6.
Árvácska (magyar). Meteor ma 3.
Frances (angol, 16). Művész ma, vas. 6.
Én és a nagyapám (magyar). Híradó ma hn. 2, hn. 4, hn. 6.
Gengszterek klubja (amerikai). Horváth Árpád vas. f. 4, f. 6.
Hamupipőke (amerikai). Meteor vas. 3.
Hárman a slamasztikában (olasz). Víg ma, vas. n. 10.
Nindzsa színre lép (amerikai). Híradó ma, vas. f. 10, f. 12, hn. 8.
Végtelen giliszta (NSZK). Klinika vas. 5.

Debreceni videomozik műsora: Víg kamara ma, vas. f. 11, f. 2, f. 4, f. 6, f. 8: Ölj meg, csak csókolj! (olasz).
Filmmúzeum ma, vas. 2, 4, 6: A cigánylány (francia).
Meteor ma, vas. 4, 6, 8: Kalandorok (francia).

Vidéki videomozi műsora: Hajdúnánás ma vas. 3, 5, 7: A csendőr nősül (francia).

Vidéki mozik műsora: Berettyóújfalu: ma, vas. 4: Akli Miklós (magyar). 6, 8: Emlékek, emlékek (francia).
Hajdúböszörmény ma, vas 3, 5: Éden akció (szovjet). 7: Szexmisszió (lengyel).
Hajdúnánás ma, vas f. 6 és f. 8: Nő a volánnál (amerikai).
Hajdúszoboszló ma, vas. 4: Laura (magyar). 6: Lady Chatterley szeretője (francia, 18). 8: Házibuli folytatódik (francia).
Püspökladány ma 5, 7: Vigyázat, életveszély! (szovjet). Vas. 5, 7: Silverado (amerikai).

SZÍNHÁZ

Csokonai:

7 óra: A hajó — Biogal-b.

Műv. Központ:

De. 11 óra: Balettműsor — bérletszünet.

7 óra: Bűntény a Kecskeszigeten — Szerdahelyi-b.

Csokonai:

12. kedd, 7 óra: A hajó — Csortos-b.
13 szerda, 7 óra: A hajó — Bajor-b.
14. csütörtök, 7 óra: A hajó — Fáncsy-b.
15. péntek, 6 óra: Tosca — Pedagógus Szakszervezet nyugdíjas dolgozói részére.
16. szombat, 7 óra: A hajó — Maróthy-b.

Műv. Központ:

12 kedd, 7 óra: Balettest — Gózon-b.
13. szerda, 7 óra: Bűntény a Kecskeszigeten — Megyeri-b.
14. csütörtök, 7 óra: Bűntény a Kecskeszigeten — Somlay-b.
15. péntek,, 7 óra: Tóték — bérletszünet.
16. szombat, 10.30 óra: Bűntény a Kecskeszigeten — Horváth Árpád-b.

TELEVÍZIÓ

SZOMBAT

BUDAPEST, 1.: 8.28 Műsorismertetés. 8.30 Tévétorna gyerekeknek. 8.35 Óvodások filmműsora. 8.55 A világ állatai. Francia természetfilm-sorozat, XIII/1. rész. A víziló. 9.25 Egy lány meg egy fiú. Lengyel játékfilmsorozat, VI/1. rész. A bukás (ism.). 10.10 Lányok—fiúk. 10.50 Reklám. 10.55 Showegyveleg. Olasz film (ism.). 11.50 Képújság. 12.47 Műsorismertetés. 12.50 Reklám. 12.55 Békéscsaba—Ú. Dózsa bajnoki labdarúgó-mérkőzés. 14.50 Képújság. 14.55 A magatartáskutatás története. Angol ismeretterjesztő filmsorozat, VI/3. rész. 15.40 Van benne valami... 16.20 „Néha még álmodom is róla". Dokumentumfilm. Dr. Henri Laffitte. 17.00 Híradó. 17.15 Betűreklám. 17.25 Sárga tengeralattjáró. 18.10 „Mi a háború ellen harcoltunk". Riportfilm. 18.30 Családi torna. 18.35 Reklám. 18.40 Üzenet a jövőből. A Mézga család. Rajzfilmsorozat, XIII/4. rész. Alfa-beat-a ... (ism.). 19.10 Esti mese. 19.20 Reklám. 19.30 Híradó. 20.00 Vers — mindenkinek. Vajda János: Utolsó dal Ginához. 20.10 Kész cirkusz, avagy színészek, tévések a porondon, II/2. rész. 21.10 Száz híres festmény. Giorgione: Alvó Vénusz. 21.25 Walter Matthau-sorozat. Férj válaszúton, Amerikai filmvígjáték. 23.05 Híradó, 2.

BUDAPEST, 2.: 8.58 Műsorismertetés. 9.00 Angol nyelvlecke. 9.30 Nyolc évszak. Tévéfilmsorozat, VIII/7. rész (ism.). 10.35 Kék fény (ism.). 11.35 Nas ekran (ism.). 16.25 Képújság. 16.30 Hírháttér (ism.). 17.20 Tévéegyetem. Vulkánosság, földrengések (ism.). 18.20 Tv-tükör. 18.35 Két emlékmű. Emlékezés Várkonyi Zoltánra (ism.). 19.10 Mafilmmagazin. 19.20 Cselgáncs-Eb. 20.00 Máriássy Félix-sorozat. Karambol. Magyar film. 21.25 Kötöttfogású birkózó-Európabajnokság. 22.15 Termékeny évtized. Goethe és Schiller barátsága 1794 és 1805 között. 23.00 Képújság.

POZSONY, 1. 8.30 A felszabadulás melódiái. 9.05 Üttörők magazinja. 10.05 Mesefilm. 11.05 Verdi (ism.). 12.25 Találkozás szovjet művészekkel. 13.15 Dokumentumműsor. 13.45 Rendkívüli vizsgák. Tévéjáték. 14.40 Fúvószene. 15.10 Szovjet dokumentumsorozat. 15.40 Kerékpáros békeverseny. 17.00 Zenés szórakoztató műsor. 18.05 Válasz a nézők leveleire. 18.20 Esti mese. 18.30 Magazin. 19.30 Híradó. 20.10 Opera. 21.25 Film Szlovákiáról. 22.30 Szülőföldem. Elbeszélések, szlovák film (ism.).

POZSONY, 2.: 9.00 Az anyaföld. Tévéjáték. 10.40—11.20 Komoly zene. 15.35 Zenés szórakoztató műsor gyerekeknek. 16.00 Kispásztor a völgyből. Cseh film. 17.25 Dokumentumfilm. 17.50 Koncert. 18.20 Portréfilm. 19.00 Tévétorna. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Kakukkmadár a sötét erdőben. Cseh film. 21.35 Sporthíradó. 21.55 Az Alucnica együttes műsorából.

BUKAREST: 12.05 A Hét végén. 13.45 A hét politikai eseményei. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Dokumentumfilm. 18.45 Irodalmi műsor. 19.25 Tv-enciklopédia. 19.50 Hajnali ének. Román film. 21.05 Könnyűzene. 21.20 Tv-híradó.

MOSZKVA, 1.: 12.30 Hírek. 12.50 Zenés műsor. 13.35 Állatvilág. 15.05 Fúvószene. 16.00 Együttműködés. 16.30 Műsorismertetés. 16.35 Rahmanyinov: II. szimfónia. 16.50 Az ősök emlékére. 17.10 Dokumentumfilm. 17.30 A harmonikás ember. Film. 19.00 Híradó. 19.45 Zenés műsor. 21.00 Kerékpáros békeverseny. 21.30 Hírek. Csak az öregek mennek hadba. Film. 23.03 Hírek. 23.08 Filmkoncert.

VASÁRNAP

BUDAPEST, 1.: 9.08 Műsorismertetés. 9.10 Tévétorna. 9.15 „Szól a szív..." 9.25 „... és szól a szív". Andrea. 9.40 A rózsaszín párduc. Amerikai rajzfilmsorozat, XV/9. rész. Párduc az éjszakában (ism.). 10.00 Zenebutik. 10.50 Ki nyer ma a képernyőn? 11.00 Hírek. 14.42 Műsorismertetés. 14.45 Képújság. 14.50 A Közönségszolgálat tájékoztatója. 14.55 Reklám. 15.00 Üvegharang. 15.30 „Az én világom". Vendégségben Németh Tamás vak zongoraművésznél és családjánál. 16.05 Reklám. 16.15 Delta. 16.40 Betűreklám. 16.45 Nézzük együtt. Nagy Bandó Andrással. 17.15 „... és szól a szív" 18.20 Áruházak ajánlata. 18.25 Családi torna. 18.30 Meséről mesére. 18.50 Reklám. 19.00 A Hét. 20.00 Híradó. 20.10 Sherlock Holmes kalandjai. Angol tévéfilmsorozat. A táncoló figurák. 21.05 Telesport. 22.25 Magyar Nemzeti Galéria, VII/2. rész. Szárnyasoltárok. 22.45 Hírek.

BUDAPEST, 2.: 15.58 Műsorismertetés. 16.00 „... és szól a szív". Koncert a Vigadóban. 17.00 Képújság. 17.05 Ebül szerzett jószág. Amerikai tévészatíra. 17.35 Gondolkodó. Tudományos hetilap. MTA-közgyűlés. 18.20 Cselgáncs Európabajnokság. 19.00 „... és szól a szív". Koncert a Petőfi csarnokból. 20.00 Eurovíziós táncdalfesztivál. 23.30 A Hét (ism.). 0.30 Képújság.

POZSONY, 1.: 8.30 Gyerekeknek. 9.40 Kicsinyek magazinja. 10.40 Kórház a város szélén. Tévésorozat. 11.40 Objektív. Magazin. 12.10 Koncert. 12.50 Autósok, motorosok magazinja. 13.30 Kaleidoszkóp. 14.10 Sport áprilisban. 14.30 A közös kutya. Magyar film. 15.30 Lóverseny. 16.05 Kerékpáros békeverseny. 17.15 Lóverseny. 17.50 Skippy, a kenguru. Ausztrál tévésorozat. 18.20 Esti mese. 18.30—19.10 Zenés szórakoztató műsor. 19.30 Híradó. 20.00 Piti-piti-pa. Francia film. 21.20 Sporthíradó. 21.40 Komoly zene. 22.20 Irodalmi klub.

POZSONY, 2.: 10.00 Népdalok. 10.25 SH Sencia—Slovan Bratislava. Labdarúgó-mérk. 16.35 Műsorajánlat. 16.55 Angol dokumentumsorozat. 17.25 Három férfi az utakon. Cseh film. 19.00 Tévétorna. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Béke és barátság nagygyűlés. 20.40 Dokumentumfilm. 21.00 Híradó. 21.20 A királyoknak mindent szabad. Tévéjáték. 22.20 Birkózó-Eb.

MOSZKVA, 1.: 8.00 A hazámat szolgálom! 9.00 Reggeli posta. 9.30 Dokumentumfilm. 10.20 Rajzfilm. 10.30 Zenebutik. 11.00 Falusi óra. 12.00 Az egészség. 14.30 Otthonunk. Tévéfolyóirat. 15.15 Kívánságműsor. 16.00 Nemzetközi panoráma. 16.45 Az acélgyűrűcske. Rajzfilm. 17.00 Fúvószene. 19.00 Híradó. 19.40 Békeidő Párizsban. Film. 21.15 Hírek. 21.20 Labdarúgószemle. 23.05 Kerékpáros békeverseny. 23.35 Játékfilm.

RÁDIÓ

SZOMBAT

KOSSUTH: 4.30—7.59 Jó reggelt! 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. Kb. 8.15 Mai programok. 8.25 Családi tükör. 8.55 Reklám. 9.00 Ismét — a javából! Közben: 9.56 Reklám. 10.00—10.05 Hírek. Időjárás. Kb. 10.46 Éveket az életnek! (ism.). 12.00 Déli krónika. 12.30 Szerkesztőségi beszélgetés. 13.00 Zeneparádé. 13.49 Énekeljünk együtt! 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 A hét embere. 14.20 Mindennapi irodalmunk. 14.50 A Pozsonyi Rádió népzenei felvételeiből. 15.10 Új zenei újság. 15.54 Reklámparádé. 16.00 168 óra. 17.30 Az éteren át... 18.17 Hol volt, hol nem volt... 18.25 Könyvújdonságok. 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. Sport. 18.45 Mielőtt a kakas megszólal. Dráma. 20.14 Beethoven: Esz-dúr vonósnégyes. 20.17 Suppé: A szép Galathea. Vidám mitológiai játék. 22.00 Hírek. Időjárás. 22.10 Sporthíradó. 22.25 Európa hangversenytermeiből. 23.40 Poulenc: G-dúr mise. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Himnusz. 0.15—5.50 Éjfél után.

PETŐFI: 4.30—7.59 Dallamkoktél. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Sztereóbeállító műsor. 8.11 Színes népi muzsika. 8.50 Tíz perc külpolitika (ism.). 9.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 9.05 Örökzöld dallamok. 10.00 Szombat délelőtt. 11.00—11.05 Hírek. Időjárás. Útközben. 12.00 Hírek németül, oroszul és angolul. 12.10 Jó ebédhez szól a nóta. 12.58 Műsorismertetés. 13.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 13.05 Miska bácsi levelesládája. 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00 Magunkat ajánljuk. 16.00 Műsorajánlat. 16.07 Slágerfilmek — filmslágerek. 16.58 Műsorismertetés. 17.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 17.05 Népdalkörök pódiuma. Kb. 18.15 Régi sztárok — nagy sikerek. Duane Eddy felvételeiből. Kb. 18.45 Chopin-mazurkák. 19.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 19.05 Koncz Zsuzsa és az Illés-együttes 1962—1973 között készült felvételei. 19.40 Sport. 21.00 Hírek. Időjárás. 21.03—22.30 Középhullámon: 168 óra (ism.). 21.03—22.30 Az URH-adókon: Verbunkosok, csárdások. 21.30 Dzsesszhangverseny. 22.30 Sanzonpódium — több tételben. 23.00 Hírek. Időjárás. 23.10 Sporthírek. 23.15 Halló, Pozsony! Halló, Budapest! 0.15 Magyar és idegen nyelvű vízjelző szolgálat. 0.15—5.50 Éjfél után.

3. MŰSOR: 6.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 6.05 Népszerű muzsika korán kelőknek. 7.00 Hírek. Időjárás. 7.03 A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szolnokról. 7.30 A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Miskolcról. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.07 Időszaki kiállítások. 8.12 Sztereóbeállító műsor. 8.18 Bach: A fúga művészete. 9.33 Wieslaw Ochman operaáriákat énekel. 9.45 Szenthelyi Miklós (hegedű) és Lantos István (zongora) hangversenye. 10.30 Slágerlista (ism.). 11.00 Hangfelvételek felsőfokon. Liszt összes szimfonikus költeménye. 12.24 Schubert: Szerenád. 12.30 Iskolarádió. 13.00 Hírek. Időjárás. 13.03 Műsorismertetés. 13.05 Kívánságműsor szombaton. 14.05 Lemezbörze helyett. 15.00 Zenekari muzsika. 16.00 Egy szegedi zeneszerző portréja. 17.00 Bemutató. Bohuslav Pavlas gordonkázik. 17.50 Opera-művészlemezek. 18.32 Népdalaink világa. 19.00 Hírek. Időjárás. 19.03 Műsorismertetés. 19.05 Rádióhangversenyekről. 19.35 Az MRT énekkarának hangversenye. Kb. 20.35 Mindennapi irodalmunk (ism.). Kb. 21.05 Romantikus dallamok. 21.30 Zenekari muzsika. 22.20 Toronyzene. 22.33 A kruglányi híd. Regény. 23.30—23.33 Hírek. Időjárás.

NYÍREGYHÁZA: 8.00 Hírek. Lapszemle. Évfordulónaptár. 8.20 A héten történt... Összeállította: Horvát Péter. 8.40 Hétvégi teríték, zenével. A tartalomból: Hobbimikrofon — A hallgatók leveleire dr. Orosz Gyula Válaszol — Műszaki könyvtár? (Kolláth Adrienne) — Szezon előtt (Horvát Péter) — Az akarat próbája (Bálint István). 9.58—10.00 Műsorelőzetes. (A nap szerkesztője: Samu András).

VASÁRNAP

KOSSUTH: 6.00—7.30 Jó reggelt! 7.30 Megszelídített lejtők. 7.55 Műsorismertetés. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Sporthírek. 8.10 Öt kontinens hét napja. 8.25 Énekszóval, muzsikával. 8.54 Reklám. 9.00 Neveletlenek. 10.00 Hírek. Időjárás. 10.05 Édes anyanyelvünk. 10.10 Titkos írás. 10.20 Barokk zene angol előadóművészek tolmácsolásában. 11.00 Gondolat — jel. A Rádió kulturális hetilapja. 12.00 Déli krónika. Sport. 12.15 Harminc perc alatt a Föld körül. 12.45 Kimondatlan. 12.55 Népdalkörök pódiuma. 13.20 Mit üzen a Rádió? 14.00 Hírek. Időjárás. 14.05 Műsorismertetés. 14.10 Művészlemezek. 15.12 A nagy per, mely ezer éve folyik... Dokumentumregény. 16.00 Hírek. Időjárás. 16.05 Bruno Walter vezényli a New York-i Filharmonikus Zenekart. 17.00 Értékmegőrző. Riport. 17.30 Komoly zenei lemezlovas. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.28 Műsorismertetés. 18.30 Hírek. Időjárás. 18.40 Rob Roy. Regény, II/2. rész. 19.40 Török Erzsébet népdalfelvételeiből. 20.00 Ujjaim szoktatom a lantra. 20.10 Erkel: Hunyadi László. Háromfelvonásos opera. Közben: 22.00 Hírek. Időjárás. Totó. 22.10—22.25 Sporthíradó. 23.17 Hangszerek, hangszínek. A zongoraművészet első aranykora. 24.00 Hírek. Időjárás. 0.10 Himnusz. 0.15—4.20 Éjfél után.

PETŐFI: 6.00 Dallamkoktél. 6.54 Mai programok. 7.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 7.05 A római katolikus egyház félórája. 7.35 Vasárnapi orgonamuzsika. 7.52 Torna. 7.57 Műsorismertetés. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Történetek rövid és hosszú mondatokra. Rádiójáték. 8.41 Az MRT gyermekkórusa énekel. 9.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 9.05 Kirándulás a spanyol popzenében. 9.50 A Magyar Rádió Karinthy Színpada. Ablakon a pénzt! 11.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 11.05 Reklám. 11.10 Vasárnapi koktél. 12.00 Reklám. 12.03 Jó ebédhez szól a nóta. 12.58 Műsorismertetés. 13.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 13.05 Mikrofonpróba. 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés. 14.00 Szerpentin. 15.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 15.05 Táskarádió. 16.00 Poptarisznya. 21.00 Hírek. Időjárás. Útközben. 21.05 Társalgó (ism.). 22.30 A hanglemezbolt könnyűzenei újdonságaiból. 23.00 Hírek. Időjárás. Totó. 23.10 Szép esti muzsika. 0.15 Magyar és idegen nyelvű vízjelzőszolgálat. 0.15—4.20 Éjfél után.

3. MŰSOR: 6.00 Hírek. Időjárás. 6.03 Népszerű muzsika korán kelőknek. Közben: 7.00—7.05 Hírek. Időjárás. Útközben. 8.00 Hírek. Időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.07 Időszaki kiállítások. 8.12 Boccherini: B-dúr gordonkaverseny. 8.36 Frederica von Stade énekhangversenye. 10.00 Új Zenei Újság (ism.). 10.45 Öt kontinens hét napja. 11.00 Kis magyar néprajz. 11.05 Az MRT szimfonikus zenekarának és énekkarának hangversenye. Közben: Kb. 11.40—12.00 Az örökifjú cukrász. Kb. 13.05 Hírek. Időjárás. Kb. 13.08 Műsorismertetés. Kb. 13.10 Világhírű hegedűművészek felvételeiből. 13.40 Maria Chiara operafelvételeiből. 14.10 Rockújság. 15.05 Zenekari muzsika. 16.00 Ne bántsd köreimet! 17.02 Klasszikus operettekből. 17.46 Magyar zeneszerzők. 18.30 A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.00 Hírek. Időjárás. 19.03 Műsorismertetés. 19.05 A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.35 A Cseh Filharmonikus Zenekar történetéből. 20.35 Kötődésem a tájhoz. 21.05 Cseh dzsesszfelvételek. 22.00 Régi fúvószene. 22.13 A leláncolt Prométheusz. Dráma. 23.30—23.33 Hírek. Időjárás.

NYÍREGYHÁZA: 9.00 Hírek. Évfordulónaptár. 9.20 „Addig élek, amíg dolgozom! László Judit riportműsora az idős emberek gondozásáról — Az én slágereim! Dr. Bachát László nyelvésszel beszélget Matyasovszki Edit. 10.58—11.00 Műsorelőzetes. 19.30—20.00 Hírek, tudósítások — Sportösszefoglaló. (A nap szerkesztője: Samu András.)

PROGRAMOK

Május 9., szombat

Debrecen

9 óra: Egész napos program a madarak, fák napja alkalmából 40 általános iskola tanulóinak részvételével az Erdőspusztán lévő bemutatóházban és a Fancsikai tavaknál.

10 óra: Illyés Gyula vers- és prózamondó verseny a Kölcsey Művelődési Központ konferenciatermében.

Május 10., vasárnap

Debrecen

10 óra: Néptánctorum a megye 25 gyermekcsoportjának közreműködésével a Kölcsey Művelődési Központ színháztermében.

10 óra: Szépen zengő pelikánmadár. A Vojtina bábegyüttes előadása a bábszínházban.

11 órakor nyílik a Kossuth u. 1. szám alatt László Ákos grafikusművész kiállítása. A május 30-ig megtekinthető tárlatot Görömbei András nyitja meg.

16 óra: Kisfilmek gyerekeknek a Kölcsey Művelődési Központ Hatvani-termében.

17 óra: A Világjárók sorozata Tanzániáról szól. Előadó: dr. Kóti László, a Kölcsey Művelődési Központ konferenciatermében.

19 óra: Az érdeklődők a Forgórózsa táncegyüttes műsorát láthatják a Kölcsey Művelődési Központ színháztermében.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

A Magyar Szocialista Munkáspárt Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának lapja.
Főszerkesztő: **dr. Bényei József.**
Főszerkesztő-helyettes: **Boda István**
Szerkesztőség: Debrecen, Tóthfalusi tér 10. 4024.
Telefon: 12-144, nyomdai ügyelet: 16-695.
Kiadja a Hajdú Megyei Lapkiadó Vállalat, Debrecen, Tóthfalusi tér 10.
Postacím: Debrecen, Postafiók 72. 4001.
Telefon: 12-144.
Felelős kiadó: **dr. Szabó Imréné.**
Alföldi Nyomda, Debrecen.
Felelős vezető: **Benkő István** vezérigazgató.
Debrecen, 1987. május 9.
Megrendelés száma: 2991.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál és kézbesítőknél. Előfizetési díj egy hónapra 43 Ft, negyedévre 129 Ft, egy évre 516 Ft. Index 25 027 — ISSN 0133 — 1051